De commandant van de negerjagers. Historisch verhaal van de krijgstochten tegen de boschnegers in Suriname, 1772-1778

Johan Hendrik van Balen

bron

Johan Hendrik van Balen, *De commandant van de negerjagers. Historisch verhaal van de krijgstochten tegen de boschnegers in Suriname, 1772-1778*. Met illustraties van Willem Steelink (jr.). Jan Leendertz & Zoon, Amsterdam z.j. [1890]

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/bale003comm01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

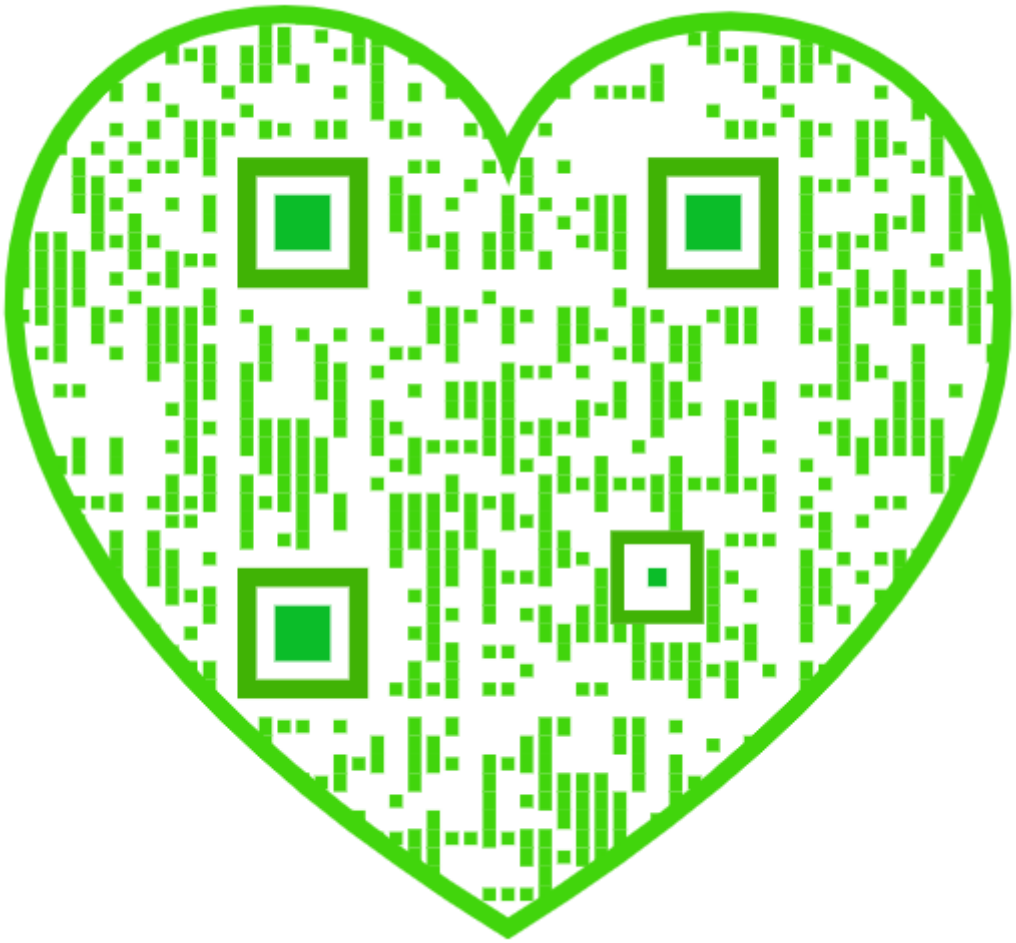

De commandant van de negerjagers.

I.

Op een warmen avond, in het begin van de maand Juli van het jaar 1773, lag in den mond van de Matapacakreek, waar die in de rivier Cottica vloeit, een groot vaartuig onder het overhangend loover van de op den oever staande boomen verborgen. Het was eenige oogenblikken te voren voortgestuwd door de sterke armen van tien negerslaven, die de riemen hanteerden, uit de richting van het fort Amsterdam dáár aangekomen, en door eene behendige beweging van den stuurman, was het den m□nd van de Matapaca-kreek binnengevaren en lag daar nu plotseling stil, met ingehaalde riemen.

De rest van de bemanning van dit vaartuig bestond uit soldaten, een twintigtal bevond zich daar aan boord, onder de bevelen van een onderofficier, die op aanraden van een nevens hem zittend soldaat deze ligplaats voor zijn vaartuig gekozen had.

Ofschoon het scheen, dat men deze plaats had gekozen om daar te overnachten, kwam er nog geen bevel de riemen neer te leggen, doch allen bleven, met de oogen op den mond der kreek gericht, met gespannen aandacht luisteren.

- Wij zijn hen zeker een heel eind vóór, merkte de onderofficier eindelijk aan.

- Ja, dat denk ik ook, zeide de soldaat, onze doodkist loopt wat vlugger, denk ik, of onze negers zijn sterker.

- Doodkist? zeide de onderofficier vragend.

- Ja, wist ge dat nog niet? Het gouvernement heeft ons voor een koopje van oorlogsvaartuigen voorzien. Een half dozijn oude suikerschuiten heeft zij met planken laten overdekken en verder wat laten oplappen, en klaar was Kees. Wij hebben deze dingen algemeen met den naam van doodkisten gedoopt.

- Nu je het zegt, Driessen, lijken zij er wel wat op, zeide de onderofficier lachend. Maar ik hoor wat, dat zal onze luitenant zijn....

- Met de tweede doodkist, zei Driessen, neen, dan vergist ge u. 't Is het plassen van het een of ander beest, anders niet.

- Welk beest? vroeg de onderofficier.

- Ik denk een wild zwijn of een tijger.

- Een tijger, zwemt die dan?

- Dikwijls genoeg. Menigmaal heb ik ze de kreken zien overzwemmen, als zij het een of ander wild op het spoor waren.

- Stil, zeide de onderofficier opeens, de arm van Driessen pakkend, wat gaat daar? Het lijkt wel een kano met een man er in.

In de duisternis bespeurde men een donker voorwerp, dat de stroomrichting volgde. Plotseling werd een gloeiende stip daarboven merkbaar.

- 't Is niets, mompelde de soldaat, die scherp uitkeek, een omgevallen boom, die met den stroom de kreek afdrijft.

- En die gloeiende punt dan, vroeg de onderofficier. Het is een neger met een brandende pijp in den mond, zeg ik u, ik heb ze op de Suriname-rivier bij de stad 's avonds dikwijls genoeg gezien.

Maar de soldaat schudde het hoofd.

- Neen, Mijland, 't is geen neger, daarvoor ben ik te lang hier geweest, om mij zoo spoedig te laten verschalken. 't Is net zooals ik je zeg: een drijvende boomstam en daarboven danst een vuurvlieg.

- Een vuurvlieg? Ja, dat kan, merkte de onderofficier nu op, daar heb ik niet aan gedacht.

Op dit oogenblik boog een der negers zich een weinig voorover en zeide zacht en eerbiedig.

- Massera, de commandant komt.

Werkelijk vernam men nu den regelmatigen slag van riemen in het water en een dergelijk vaartuig draaide met een korten, snellen zwaai de kreek binnen.

- Hierheen, luitenant, riep de onderofficier, toen het vaartuig op gelijke hoogte was gekomen.

De roeiers hielden plotseling de riemen in.

- Wat duivel, liggen jelui dáár? nu, dat is niet kwaad, zeide de officier, die in het vaartuig vooraan stond; vooruit jongens!

De schuit schoot langs de andere, de riemen werden ingehaald en in het volgende oogenblik lagen de beide ‘doodkisten’ naast elkander.

- Je bent ons een heel eind vooruitgekomen, Mijland, begon de officier. Dat plaatsje heeft Driessen je zeker gewezen, hè? Ja, die weet, waar men veilig en rustig liggen kan. Wat ik zeggen wilde: ik ga slapen hoor. Neem jij de eerste wacht en dan kan je vervolgens doen wat je wilt. Adieu!

Hij verdween en daar de bemanning mede vergunning kreeg om te gaan slapen, was het spoedig stil op de beide vaartuigen. Slechts Mijland en Driessen waakten en praatten.

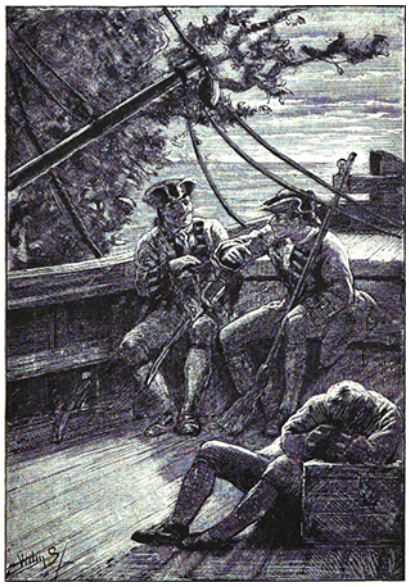

Ziezoo, nu kunnen we eens rustig praten, begon Mijland, toen alles rondom hen rustig was geworden.
(Blz. 10).

II.

- Ziezoo, nu kunnen we eens rustig praten, begon Mijland, toen alles rondom hen rustig was geworden, en als je nu geen slaap hebt, Driessen, dan moest je me toch eens vertellen, hoe het komt, dat je niet verder bent gekomen dan gewoon soldaat. Je bent nu toch al verscheidene jaren in de kolonie en ik weet te goed dat je in het lieve vaderland een goede opvoeding hebt genoten. Hoe komt dat toch?

- Dat zal je spoedig genoeg zelf ervaren, Mijland, begon Driessen. Het is hier een vervloekt land, die geheele mooie kolonie. Onze landgenooten zijn beesten en de dienst in de bosschen is hondenwerk. Het een gevoegd bij het andere, maakt dat je er spoedig genoeg van krijgt.

- Nu, eerlijk gezegd, Driessen, had ik gedacht je hier al haast als officier te ontmoeten, zei de onderofficier, en het viel mij verschrikkelijk tegen, toen ik je zóó ontmoette.

- Bah! de lust vergaat je hier om moeite te doen, zei Driessen. Je bent pas hier, maar wacht maar, we zullen elkander wel eens nader spreken, over een jaartje, als je het ten minste zoolang uithoud.

- Maar kom nu eens ter zake, Driessen, begon

Mijland weer. Je praat in algemeene termen, maar noemt geen feiten, hoe kan ik dan weten wat je bedoelt.

- Welnu, dan zal ik je het een en ander meedeelen om je op te frisschen. Ik verzoek je echter mij te gelooven, als ik zeg, dat ik zelfs bij het onwaarschijnlijkste je geen leugens op de mouw spel. Er gebeuren hier dingen, die nergens anders zouden kunnen gebeuren en onze landgenooten, die hier in rijkdom en als kleine vorsten op hunne plantages leven, gaan trouw ter kerk, maar begaan toch de grootste misdaden.

- Ik was hier nog maar heel kort, toen ik voor mijn kapitein een brief moest brengen naar den bewoner van een plantage, waar mijn kapitein nogal druk kwam. Daar ik op antwoord moest wachten, liep ik voor het huis heen en weer, toen een der opzichters of zoogenaamde blank-officieren, daar aanwezig, uit een loods kwam en een jong meisje, eene alleraardigste negerin, gelastte hem zijne schoenen te halen en aan te trekken. Zooals je weet, loopen we hier veel op onze bloote voeten. Het meisje ging en kwam terstond terug. Zij ging op de knieën liggen en deed hem de schoenen aan. Nu had ik al dadelijk gedacht, dat ik dien kerel kende en terwijl ik daar zoo stond, bleek het mij opeens wie hij was, n.l. zekere Jan Donker, een door en door liederlijk sujet, die in het vaderland nimmer had gedeugd en eindelijk een plaatsje had gekregen op een plantage.

- Juist had ik die opmerking gemaakt, toen ik hem een lichte kreet hoorde slaken. Er lag een stukje steen of zoo iets in een der schoenen en daaraan had hij bij het aantrekken zich bezeerd.

- Het meisje werd zoo bleek als een negerin worden

kan, want het arme schepsel schrikte, dat hare handen beefden.

- Dat heb je opzettelijk gedaan, jou adder! riep de opzichter uit.

- Het meisje betuigde echter bij hoog en laag haar onschuld.

- Flap! daar gaf hij haar een schop in het gezicht, dat zij bloedend uit neus en mond voorover op den grond viel en buiten kennis bleef liggen.

- Ik was zoo wit geworden als een doek, en vergetend in welk land en op welke plaats ik mij bevond, sprong ik op den ellendeling toe, greep hem bij de keel en schudde hem heen en weer, totdat ik vreesde, dat de adem er uit was, toen wierp ik hem met een smak tegen een boom aan.

- Schuimbekkend van woede stond hij op en hijgend begon hij mij te bedreigen.

- Ik liet hem echter merken, dat ik volstrekt niets om hem gaf en zoo hij niet spoedig stil was, ik hem dan nog eens beter kennis zou laten maken met mijne vuisten.

- Hij vergaf het mij natuurlijk nooit en zijn meester bracht het bij den kapitein aan, die mij er voor strafte.

- Dat was het begin van mijne achteruitzetting, aldus eindigde Driessen, mijn kapitein vergaf het mij niet, dat ik mij zoo onbehoorlijk had gedragen en hem in moeielijkheid had gebracht met een familie, waarmede hij zoo bevriend was. Hij was een zeer bekrompen man, die gaarne overal te gast ging en het kon hem niets schelen, al martelde men de slaven nog zoo erg.

- Maar dat is toch zeker het geval niet overal, dat

die menschen zoo mishandeld worden. Wij Nederlanders zijn toch niet van zoo'n natuur, om de slaven met opzet en voor niets of voor wissewasjes te mishandelen, merkte Mijland aan.

Driessen lachte schamper.

- Ik heb nog vrijwat ergers gezien, zeide hij. Ge moet de strafoefeningen maar eens bijwonen op veroordeelde slaven te Paramaribo, dan zult ge eens wat zien.

Op dat oogenblik klonk een luid gebrul door de bosschen, dat Mijland verschrikt deed opzien.

- Wat is dat? vroeg hij.

- Waarschijnlijk een jaguar, zei Driessen, die zijn hier nogal te vinden.

- Dat is een tijger, niet waar?

- Ja, een tijger.

- Zou hij ons niet kunnen bespringen?

- Neen, dat zal hij wel laten, zij doen dat niet, misschien als hij ergen honger had en je lag in een hangmat in het bosch of in een tent, maar op een vaartuig als het onze waagt hij zich niet.

- Nu, om tot mijn verhaal terug te keeren, vervolgde Driessen, doordat ik overal en altijd onomwonden mijn afkeer over de behandeling, die de negers hier ondergaan, heb te kennen gegeven, heb ik mij nogal spoedig vijanden gemaakt. Onder de officieren en minderen zijn er verscheidenen, die hetzelfde doen ten opzichte van de slaven, die hen op de tochten in de bosschen vergezellen. Menigmalen heb ik in onzalige oogenblikken partij getrokken voor zulke ongelukkige wezens en dat is mij steeds kwalijk genomen. In het begin deed ik mijn best om carrière te maken, maar toen ik herhaal-

delijk bespeurde, dat men mij met opzet voorbijging met bevordering, heb ik er geen moeite meer voor gedaan. Het helpt mij toch niet.

- Kom, kom, zei Mijland, ge moet den moed niet verliezen.

- Jawel, ge hebt goed praten, zei Driessen, maar als ge geplaagd waart, zooals ik, dan zoudt ge net doen als ik en den moed opgeven. Zoudt ge het gelooven, dat men menigmalen zoover ging om mij naar het leven te staan? Op tochten in de bosschen heeft men mij wel eens opzettelijk achtergelaten en soms dingen gelast, die, als ik er mij niet had weten uit te redden, mijn dood zouden hebben veroorzaakt.

Mijland schudde ontevreden het hoofd.

- Ik vind het schandelijk, riep hij uit, maar er zullen toch ook wel goede, rechtschapen menschen zijn ook onder de officieren.

- Zeker, zeide Driessen, daar hebt ge onzen luitenant, Cramer, dat is een nobele man en als ik altijd onder hem had gediend, zou het nog wat anders zijn.

- Welnu, thans dien je onder hem, zeide Mijland, en je oude schoolmakker is onderofficier. Je hebt dus vooreerst slechts te maken met twee menschen, die je genegen zijn, laten wij dan eens afwachten, hoe het nu zal gaan en doe je best eens. De tocht, die ons opgedragen is, kan maanden duren. Waarschijnlijk zullen wij hoe langer hoe dieper de bosschen ingaan, want, zooals ge ook zult weten, heeft kolonel Fourchaud het plan de muitelingen voor goed te vernietigen. Ik houd mij overtuigd, dat er gelegenheid genoeg voor je zal zijn om je goeden wil te toonen, en daar je hier al een oud

gediende bent, bekend met het land en met de manier van oorlogvoeren, heb je veel op anderen en vooral op ons, nieuwelingen, voor.

Driessen knikte.

- Welnu, laten wij dan gerust de dingen afwachten, besloot Mijland, maar beloof me, dat je den moed niet zult laten zakken. Doe je dat?

- Ja, mijn hand er op, zei Driessen met veel meer opgewektheid dan hij in jaren betoond had.

- Ik dank je, zeide Mijland, hem de hand drukkend. En met dezen handdruk hernieuwen wij onze oude vriendschap, die voor beiden goed kan zijn. Ik kan, als nieuweling, veel van je leeren en wederkeerig beloof ik je te helpen, waar ik kan. Begin nu maar eens met mij iets te vertellen van die muitelingen, waar we op afgaan, want de geschiedenis van die oproerige negers zult ge toch wel op je duimpje kennen.

- Met het meeste genoegen, zeide Driessen.

III.

- Ten einde je te doen begrijpen waarom de negerslaven wegliepen van hunne meesters, moet ik eenige feiten mededeelen van mishandelingen, die volkomen waar zijn, aldus begon Driessen zijne mededeeling. Ge kunt, als ge mij niet gelooven wilt, ze in de geschiedboeken van de kolonie Suriname lezen.

Mijland maakte eene afwerende beweging en Driessen vervolgde:

- In het jaar 1733 vervoegden 15 slaven, zoowel mannen als vrouwen, zich bij den Gouverneur. Zij kwamen klagen over de wreede behandeling, hun door hun meester Hendrik Bisschoff aangedaan, en brachten het hoofd mede van een neger, dat Bisschoff op een staak had laten zetten. Uit een onderzoek bleek, dat Bisschoff verscheidene slaven doodgeslagen of doodgeschoten had, drie slaven de hoofden had laten afkappen en op staken doen zetten. Voor kleinigheden werden de arme menschen zwaar gegeeseld, o.a. eene mulatin zóó hevig, dat er stukken vleesch uit haar lichaam gereten werden. Deze beul werd gevangen genomen, doch hij stierf vóór hij zijn straf kon ondergaan.

- Verschrikkelijk! riep Mijland uit.

- Zekere P. Hotzz liet een zijner slaven zóó gee-

selen, dat zijn lichaam tusschen de lendenen geheel met geronnen bloed was bedekt en de ingewanden er uit kwamen. De ongelukkige maakte uit wanhoop en smart zelf een eind aan zijn leven.

- Zekere Pousset mishandelde in 1734 een neger en eene negerin verschrikkelijk en liet ze daarna de hoofden afhouwen. Eene juffrouw Pieterson, in de kolonie voor zeer wreed bekend staande, vermoordde *nu en dan* slaven en liet die in hare woning begraven. Men liet deze beestachtige vrouw ontvluchten.

- Den slaaf, die tegen zijn meester de hand durfde opheffen, werd die hand afgehouwen en aan slaven, die poogden weg te loopen, zette men een been af. Let wel, dat deze straffen door de rechtbank uitgesproken werden.

- Wat, door de rechtbank? riep Mijland uit.

- Ja, ge kunt het in de geschiedboeken vinden, met den datum en de bizonderheden er bij.

- Maar dat is toch schandelijk, zei Mijland.

Driessen glimlachte schamper en zeide:

- Wacht maar even, er volgt nog meer.

- Behalve het afkappen van handen en het afzetten van beenen, sneed men hun ook de Achilles-pees door. Ge weet, dat dit de pees is achter boven den hiel, die de voet aan het been om zoo te zeggen verbindt. Was die doorgesneden, dan was de voet als het ware verlamd; dat belette het wegloopen. Ook werden zij gebrandmerkt op beide schouders en soms op de wangen. En dat alles werd toegepast op slaven, die somtijds niets meer hadden gedaan, dan zich tegen de gruwelijke mishandelingen te verzetten, welke zij van de opzichters op de plantages moesten ondervinden. Men bedacht allerlei

schandelijke martelingen en men was daarin zeer vindingrijk.

- Zoo werden drie negers, die met andere negers gevochten hadden, in Februari 1728, streng gegeeseld op alle hoeken van Paramaribo en daarna de eene op de wang gebrandmerkt en den andere beide ooren afgesneden. Ik vraag u, is dat een straf in vergelijking met het vergrijp? Een misdaad was het niet eens te noemen, wat de ongelukkigen gedaan hadden.

- 't Is ongehoord, zeide Mijland, die hoe langer hoe meer verontwaardigd werd en daardoor des te stiller en somberder.

- De doodstraf bestond volgens gewoonte in ophangen en radbraken, vervolgde Driessen, maar dat was onzen landgenooten niet genoeg. Men dacht wreeder straffen uit, zooals: levend verbranden met een klein vuurtje, terwijl het vleesch nu en dan met gloeiende tangen werd genepen, en zoo voorts. Bovendien alsof dit alles nog niet onmenschelijk, of liever beestachtig genoeg ware, hing men ze levend aan een ijzeren haak door de ribben op.

- Hoe? Wat? riep Mijland luide uit.

- Stil! zeide Driessen, ge zoudt onze lieden wakker maken en als de luitenant ontijdig werd gewekt, zou hij wel eens zijn goed humeur kunnen verliezen.

- Maar het is ook al te wreed om waar te kunnen zijn, zeide Mijland, die van verontwaardiging trilde. Te moeten denken, dat onze landgenooten zoo dierlijk wreed waren....

- *Zijn*, merkte Driessen aan, niet waren, het gebeurt nog.

- Te denken, riep Mijland, dat wij, die zoo vaak

wraak hebben geroepen over de wreedheden der Spanjaards in ons eigen land vroeger bedreven, ons nu nog moeten schamen voor ons eigen volk.

- 't Is toch helaas zoo en denk nu eens na hoe men zoo iets uitvoerde en bovenal bedenk er bij, dat dit publieke rechtsplegingen waren, geen wreedheden door planters of opzichters begaan. Welnu, zoo'n slaaf werd een opening tusschen de ribben gesneden, daarin werd de haak gestoken om een der ribben heen en zoo werd de kerel dan opgehangen. Hij leefde dus en hing als het ware dubbel gevouwen, met het hoofd en de beenen naar den grond, en het gebeurde, dat zoo'n ongelukkige nog een paar dagen in dien verschrikkelijken toestand leefde, en dat de schildwacht, die bij de galg geplaatst werd, hem ten slotte uit medelijden met de kolf van zijn geweer doodsloeg.

Driessen zweeg en Mijland zat met het hoofd in de handen. Hij was zóó onder den indruk van het gehoorde, dat hij geen woorden kon vinden om lucht te geven aan zijne verontwaardiging.

- Ge kunt na het verhaalde nu eenigszins begrijpen, zeide Driessen, hoe, als men eenig gevoel heeft voor recht en menschelijkheid, hoe dan hier weldra alles u tegenstaat. Dat is de grondoorzaak, dat ik zoo'n hekel heb gekregen aan alles hier. Men verliest zijn opgeruimd humeur, als men ziet hoe de menschen dit paradijs, want dat is Suriname wat de schoone en rijke natuur aangaat, hoe de menschen, zeg ik, dit paradijs tot een hel gemaakt hebben. Elk oogenblik bekruipt u de lust om de handen eens flink uit te slaan en links en rechts eens een aantal ellendelingen neer te vellen, hoog en laag

geplaatsten, en wel zoo, dat zij niet meer in staat zijn allerlei laagheden en gruwelen te bedrijven.

- Ter vergoeding bracht ik bij voorkeur mijn tijd door in de natuur en daarom verzoek ik altijd op expeditie te mogen gaan, zoodra er ergens wat te doen is. Wel moet ik dan vechten tegen slaven, die in opstand zijn gekomen door de gruwelen en wreedheden hunner meesters, maar ook zij bedrijven thans gruwelen en het koste wat het wil, dit moet hun belet worden en elke overwinning van ons brengt ons nader tot het doel die ongelukkigen in de maatschappij weerom te brengen.

- Maar nu zoudt ge mij nog vertellen, hoe de slaven in opstand kwamen, zei Mijland.

- Ja, een anderen keer zal ik dat doen, zei Driessen; zie eens, de duisternis begint reeds te wijken. Het gebrul van de tijgers is verstoord en de vampiers vliegen ook niet meer, dat is een bewijs, dat de dag niet lang meer op zich zal laten wachten en wij weten niet wat ons morgen te wachten staat, laten wij daarom eenige uren gaan slapen. Bij het vermoeiende leven in de bosschen heeft men veel rust noodig. Kom!

Hij wekte een paar soldaten om de wacht over te nemen en beide vrienden strekten zich in het overdekte gedeelte van het vaartuig uit.

IV.

Het was nog vroeg in den morgen, toen de beide vaartuigen van wal staken om hun tocht te vervolgen. Onder een eentonig maatgezang der roeiers schoten de vaartuigen tusschen de schilderachtige oevers door. Nu en dan bespeurde men een plantage, die op afstanden van één of twee mijlen langs den oever verspreid lagen. Onder het prachtige groen, dat op vele plaatsen over het water hing, zag men allerlei vogels, meest steltloopers, die op het gezicht van de vaartuigen nieuwsgierig opkeken of wel ijlings wegliepen. Soms ook bespeurde de meer geoefende oogen van de oud-gedienden den kop van een krokokil boven de oppervlakte, en op ondiepe plaatsen lagen er soms te slapen en zich in de zon te blakeren.

Tegen den middag legde men aan bij eene groote koffieplantage, welks eigenaar een vriend was van den bevelhebber der vaartuigen en wien hij had beloofd een bezoek te brengen, vóór hij voorgoed de bosschen opzocht.

Dat was voor allen een heel pretje. De planter, zekere heer Van Berckel, was een hupsch man, die met zijn dochter Alida, een allerliefst meisje van 17 jaren, de geheele familie Van Berckel uitmaakte. Er waren een

drietal Europeesche opzichters, die evenals hun meester door hunne menschlievendheid alom bekend waren en door de slaven op de handen gedragen werden.

Men werd met een vreugde en gulheid ontvangen, alsof men tot de familie behoorde, en daar Van Berckel terstond verklaarde, dat hij den kommandant dien dag niet zou laten gaan, gaf deze zijn sergeant bevel allen te doen landen, de vaartuigen vast te maken, er een wacht bij te stellen en zich maar in te kwartieren op de plantage.

Sergeant Mijland werd daarbij uitgenoodigd met zijn kommandant voorloopig het ontbijt te gebruiken, terwijl de soldaten en de negers ieder afzonderlijk onthaald werden.

Mijland, hoewel spijt gevoelende, dat zijn vriend niet kon genoodigd worden, begreep, dat hij de onderscheiding, van in dit geval gelijk te worden gesteld met zijn kommandant, op prijs moest stellen en nam dus zeer verheugd deel aan den maaltijd, die met echt Surinaamsche overvloedigheid en weelde was toebereid. Tusschen twee der blank-officieren (opzichters) gezeten, had hij tegenover zich mejuffrouw Alida, de bekoorlijke dochter van den heer Van Berckel, die terstond veel indruk op hem maakte en zijn licht ontvlambaar, jeugdig hart dadelijk in laaien gloed zette.

Het gesprek liep natuurlijk over den voorgenomen tocht ter opsporing en kastijding van de Boschnegers, waarvan het detachement van luitenant Cramer een der afdeelingen uitmaakte.

- Ge zult het zwaar te verantwoorden hebben, als nieuweling, merkte Alida op, zich tot Mijland wendend.

De Boschnegers zijn gevaarlijke en niet te verachten vijanden; het zijn wanhopende menschen en die, volkomen bekend met de bosschen, u veel werks zullen geven. Is het zoo niet? vroeg zij, zich tot haar vader wendend.

- Ja, zeide deze, het is een gevaarlijk en ondankbaar werk tegen de Boschnegers strijd te voeren. Reken er op, dat ge, zoo het niet bij verrassing geschiedt, er geen een te zien zult krijgen.

- Geen een te zien krijgen? vroeg Mijland verbaasd.

- Neen, zij houden zich goed verborgen, maar daarentegen zullen zij u op alle denkbare manieren afbreuk doen: zij zullen trachten u te overrompelen in den slaap of op eenig ander oogenblik; als gij ze ver van u waant zijn zij in uwe onmiddellijke nabijheid; bij de vervolging zullen zij u trachten op een dwaalspoor te brengen en u zoo diep in de bosschen of in de moerassen voeren, dat ge er niet meer weet uit te komen. En als ge dan uitgeput, ter dood toe afgemat zijt, dan zullen zij u op het onverwachts aanvallen.

Allen zwegen en in het oog van het meisje glinsterde een traan van medelijden. Terwijl zij Mijland meewarig aanstaarde, was er eene lichte trilling van hare rozenroode lipjes te bespeuren.

- Eén ding wil ik u echter op het hart drukken, zeide de heer Van Berckel, zorgt er voor, dat ge nimmer levend in hunne handen valt.

- Komaan, zeide de luitenant, ge zoudt ons waarachtig week maken, beste vriend, en misschien nog bevreesd ook. Naar den drommel met die sentimentaliteit, die geen kloek soldaat past. Wij zullen onzen plicht

doen en verder de zaken aan hoogere machten overlaten. Ik drink op onze voorspoedige terugkeer hier!

- Bravo! riep de gastheer en de glazen werden nog eens gevuld.

Alida glimlachte door hare tranen heen en keek Mijland, toen zij met hem klonk, zóó aan, dat beiden zoo rood werden als scharlaken.

De avond begon te vallen, toen men in de veranda voor het huis weder bijeenkwam. Men had eene wandeling gemaakt door de geheele uitgestrekte plantage, den prachtigen wasdom van boomen en planten bewonderd, de verzameling pluimgedierte bekeken en zoo al meer. Thans had Van Berckel zijnen gasten nog eene verrassing bereid. De negerbevolking, voor wien deze dag insgelijks een feestdag was, zou een hunner gewone dansen vertoonen.

Op de maat van eenige muziek-instrumenten van zeer eenvoudige samenstelling: de banja, een soort gitaar, gemaakt van een calabas met een handvatsel van twee voeten lang en met leder bekleed, waarop een kam met vier snaren is gemaakt, benevens eenige trommen van verschillende grootten, dansten de slaven. Daar zij hartstochtelijke liefhebbers van dansen zijn, waren zij buitengewoon prettig gestemd. Een jonge neger en negerin openden den dans, door elkander dansende te naderen en zich weder van elkaar te verwijderen, tot zij ten slotte de armen door elkander strengelden en elkaar kusten. Zoo ging het eenigen tijd door, terwijl het eindigde met een algemeenen dans van alle paren.

De maan bescheen dit tooneel en goot een stroom van zilverwit licht over het grasperk voor de veranda

Een jonge neger en negerin openden den dans, door elkander dansende te naderen en zich weder van elkaar te verwijderen. (Blz. 24.)

uit, de toppen der boomen waren als in zilverwaas gehuld, een mat licht, dat sprankelend over het lommer gleed. Vampiers vlogen in snelle vlucht met onbegrijplijk korte wendingen boven dit tafereel en zetten aan alles een eigenaardige bekoorlijkheid bij.

Het was zeer laat, toen men zich te slapen legde om den volgenden morgen met het krieken van den dag te vertrekken. Iedereen had een aan genamen dag doorgebracht en de sombere gesprekken van den middag waren vergeten.

V.

Weder bevond men zich op de Cottica en vorderden, onder begunstiging van een gunstig windje, de vaartuigen goed. De voor een groot deel lage oevers waren dicht begroeid met Mauritius- en andere palmen. Hier en daar zag men nog een katoen- of suikerplantage, doch deze werden, hoe verder men kwam, steeds schaarscher. Des middags ankerde men aan den wal en bleef aan land het maal klaarmaken, om des avonds weer scheep te gaan. Men overnachtte voor anker liggende in den mond van de Peréca-kreek en den volgenden dag nabij de Koopmanskreek, om den daarop volgenden dag, het was den 10^{den} Juli des morgens, den eersten militairen post te bereiken.

's Lands Welvaren, zooals deze post heette, stond, ondanks zijn fraaien naam, in een slechten reuk. Onder de soldaten had men dezen post spoedig een meer passenden naam gegeven, door hem *Duivelshaven* te noemen, ongetwijfeld meer in overeenstemming met de verschrikkelijk ongezonde ligging van die plaats, dan den naam van *'s Lands Welvaren*, wat als eene bespotting klonk. Niemand hield het hier lang uit en vele soldaten, die voor *Duivelshaven* bestemd waren, konden gerust vóór hun vertrek daarheen hun testament maken.

De bevelhebber, een kapitein, ontving onzen troep met

groote vreugde. Kenmerkend was het, dat de eerste vraag, welke gedaan werd, was, of men geen zieken op de vaartuigen had. Luitenant Cramer antwoordde ontkennend, ofschoon er wel één zieke was, maar die man had den commandant zóó gebeden hem niet op den post achter te laten, dat de luitenant het niet over zijn hart kon verkrijgen dit wel te doen.

Drie kwart van de bezetting was ziek en de akelige gezichten van verscheidene anderen boezemden onzen bezoekers rechtmatige vrees in voor hetgeen hun misschien in de bosschen van Suriname te wachten stond. Een ieder was dan ook verheugd, dat men nog denzelfden dag den weg vervolgde.

Na op dien avond het anker te hebben uitgeworpen voor den mond van de Barbacoeba-kreek, bereikte men den volgenden dag de Cormoetibo-kreek, waar men aan land ging, om een tijdelijk verblijf in te richten; want men had in last hier tot nader orde te blijven.

Deze bivakplaats was midden in het woud. Het oog ontmoette niets dan lucht en groen. En overal bespeurde men de kenmerken van een rijke dierenwereld. Van den eenen oever naar den anderen zwommen telkens slangen over; in de boomen schreeuwden bontgekleurde vogels en sprongen apen lustig rond.

Geen wonder dan ook, dat onze beide vrienden, niets te doen hebbende, een tochtje in den omtrek ondernamen.

Zij waren nog nauwelijks een half uurtje aan het dwalen, toen hunne opmerkzaamheid getrokken werd door een moorddadig geschreeuw.

- Wat is dat? vroeg Mijland, verschrikt blijvende staan.

- Ik denk Kesi-kesi's, zei Driessen, die ruzie hebben.

- Kesi-kesi's, wat zijn dat dan, Indianen?

- Neen, apen, lachte Driessen. Stil, we zullen zien wat er aan de hand is!

Hij wenkte Mijland hem te volgen, en beval hem fluisterend aan zoo weinig mogelijk gerucht te maken. Daarop drong hij behoedzaam in de richting, vanwaar het geluid gehoord werd in het bosch door.

Het was een alles behalve gemakkelijke tocht en Mijland verbaasde zich er voortdurend over, hoe Driessen zich zoo vlug door die in elkaar gestrengelde planten en struiken kon werken.

Eindelijk echter bevonden zij zich aan den rand van een kleine, open plek en daar deed zich een lachwekkend tafereel aan hunne oogen voor.

Een twintigtal apen, die de grootte van een kat hadden, waren om een voorwerp, dat men echter niet terstond kon zien, aan het vechten. De een rolde over den andere en zij beten elkander vinnig en trokken elkaar de haren met bossen uit.

Een groote, rijpe ananas bleek weldra de twistappel te zijn; het ding was te groot om mede op de boomen te nemen en nu wilde iedereen daar beneden er wat van plukken.

- Ho even! riep Driessen uit, en met een flinken sprong kwam hij uit het hout te voorschijn.

Alsof een schot tusschen hen gevallen was, zoo stoof de troep plotseling uit elkaar en klauterde bliksemsnel op de hooge boomen, krijschend toeziende, hoe Driessen zich van de begeerlijke vrucht meester maakte.

- Ziezoo, dat is alvast een stuk van ons maal, riep hij Mijland lachend toe.

Deze stond nog verbaasd naar de apen te kijken, die hij steeds in grooter aantal ontwaarde.

Behalve de soort, die bezig was geweest met de ananas, bespeurde hij eenige kleinere, niet veel grooter dan een eekhoorntje, op de boomen rondspringen. Het was vooral hun fraai voorkomen, dat zoozeer Mijland's opmerkzaamheid trok. Zij waren namelijk groenachtig grijs met witten buik en oranje-gele handen, terwijl het vleeschkleurige, met witte haren bedekte gezicht en de zwarte mond en donkere oogen, hun een zeer opvallend voorkomen gaven. Zij maakten bij het zien der beide militairen allerlei fratsen, onderwijl zich echter gestadig verwijderende.

- Wat zijn die beestjes mooi! riep Mijland eindelijk in bewondering uit.

- Ja, dat zijn de fraaisten, die we hier hebben, zeide Driessen. Men noemt hem hier mungi-mungi, en ik geloof, dat de Latijnsche naam *Simia sciurea* is, ten minste, als ik mij uit mijn jongenstijd, toen ik nogal graag van wilde dieren las, wel herinner.

- Ja, daar waart ge altijd nogal sterk in, merkte Mijland aan; trouwens in alles wat op vreemde landen en volken betrekking had, waart gij ons op school den baas. Ik weet nog heel goed, dat we, als we iets van dien aard niet wisten, het jou vroegen, en ik geloof niet dat je er ooit een het antwoord schuldig zijt gebleven.

Driessen zuchtte.

- 'Die tijd is lang voorbij,' zong hij zacht. Maar het was toch een prettige tijd, vervolgde hij. Wat denkt een jongen er toch weinig aan, dat zijn jongenstijd de aangenaamste van zijn leven is en hoe vol illusiën gaat hij de wereld in! En later? Dan ontwaart hij eerst het

hemelsbreede verschil. Wil je wel gelooven, dat de teleurstellingen, die ik van dien aard heb ondervonden, toen ik de wereld vol geestdrift intrad, mij er eigenlijk toe gebracht hebben hier in de wildernis te gaan zoeken wat ik in gindsche maatschappij niet kon vinden?

- En dat was?

- Oprechtheid en eenvoud, kortom waarheid en natuurlijkheid.

- Ach ja, maar wij allen ondervinden groote teleurstellingen, zei Mijland, en dat komt daardoor, dat we ons alles te mooi voorstellen.

- Ja, dat is zoo.

- Maar à propos, Driessen, we kunnen hier gezellig een poosje gaan zitten, hoe zou je het vinden, als je nu eens vervolgde met je geschiedkundige lessen.

- Met mijne geschiedkundige lessen? vroeg Driessen verwonderd.

- Ja, zeker, met je verhaal, hoe de Boschnegers er toe zijn gekomen oproerig tegen ons gouvernement te worden.

- O, ge wilt zeggen, hoe de *slaven* er toe gekomen zijn Boschnegers te worden, verbeterde Driessen.

- Juist, dat is het, we zitten hier zoo heerlijk, vertel nu nog eens wat.

- Nu, mij goed, zeide Driessen.

Onze vrienden zetten zich op den grond met den rug tegen een omgevallen boom. Boven hunne hoofden stoeiden en schreeuwden de apen en rondom hen zwierden insecten van allerlei kleur, grootte en vorm.

En te midden van die grootsche natuur deed Driessen het volgende verhaal:

VI.

- Het zal je, na al hetgeen ik je vroeger omtrent de schandelijke mishandeling der slaven verteld heb, niet verwonderen, dat de aldus behandelde slaven op middelen dachten, om aan hunne pijnigers en tevens aan hun verschrikkelijk lot te ontkomen. Vluchten, wegloopen, moest natuurlijk de eenige kans daartoe zijn.

Reeds ten tijde der Engelsche nederzetting onder lord Parham liepen er eenige slaven weg, welke een schuilplaats zochten en vonden langs de rivieren de Suriname, de Saramacca en de Coppename, hoog in de boschachtige streken en daar weldra eene soort van gemeenebest (republiek) stichtten.

Eenigen dezer weggeloopen slaven vereenigden zich onder een opperhoofd, Jermes, een Cormantyn-neger, wierpen eene verschansing op aan de Para-kreek en verstoutten zich de nabijgelegen plantages van tijd tot tijd te verontrusten.

De gouverneur van Sommelsdijk sloot in 1684-'85 met deze negers, die zich toen aan de Coppename gevestigd hadden, evenals met de Indianen, vrede, en later hoort men weinig meer van hen gewagen.

Maar weinige jaren later, in 1690, brak er een opstand uit onder de slaven eener plantage, gelegen aan de kreek

Cassawine, achter de Joden-Savane, en toebehoorende aan een Jood, Immanuel Machado; de opgestane slaven vermoordden; den eigenaar, namen de tilbare have met zich en vloden in de bosschen.

De gouverneur van Scharphuijs, die op geen al te goeden voet met de Joden stond, liet der Natie de zorg over om het geleden ongeval zoo goed mogelijk te herstellen, en alsof de dood van Machado hem niet aanging en alsof diens plantage geen deel der kolonie uitmaakte, gaf hij den Joden door een brief van den 18^{den} Februari 1690 te verstaan, dat hij er niets aan doen kon, maar hun vrijheid gaf om hunnen broeder te wreken.

De Joden wapenden zich daarop, deden een aanval op de muitende negers, doodden er velen en voerden eenigen als gevangenen met zich, die op de plantage van hunnen vorigen meester ter dood gebracht werden.

Van dien tijd af vermeerderden de ontvluchtingen en voornamelijk werd het getal van Marrons (weggeloopen slaven) grooter in het voor de Kolonie zoo noodlottige jaar 1712, toen bij den inval van Cassard de meesters, om hunne slaven voor de roofzucht van de Fransche vrijbuiters te verbergen, hun bevolen, zich in de bosschen te versteken, doch toen deze vertrokken waren, niet zeer geneigd waren om hunnen hals weder vrijwillig onder het juk te krommen. Hun voorbeeld werkte op andere hunner landgenooten, die nog in slavernij verkeerden, en velen vluchtten van tijd tot tijd naar hunne broeders in de ontoegankelijke wouden.

De kolonisten zochten, in plaats van door eene betere behandeling den lust tot wegloopen te verminderen, door sterke bedreigingen en wreede straffen dergenen, welke

weggeloopen, maar weder teruggevoerd waren, hunne slaven daarvan af te schrikken, maar bereikten alzoo natuurlijk het door hen beoogde doel niet. Door zacht moedigheid en door betere behandeling zou men zeker veel kwaads hebben kunnen voorkomen; de neger zou zich den zwaren en moeielijken arbeid hebben getroost om de moeielijkheden en de gevaren eener altijd hachelijke vlucht naar afgelegen streken te ontgaan; doch toen de ijzeren arm der hatelijkste tirannie steeds zonder eenige genade op den armen slaaf neerkwam, toen door vindingrijk bedachte straffen en kwellingen zijn minste vergrijp geboet werd; toen de neger zich als natuurlijken vijand van den blanke zag behandelen, die meende, dat het minste blijk van zachtmoedigheid, vrees of zwakte zou te kennen geven; toen greep de wanhoop hem aan en ontsnapte hij naar de bosschen, om liever onderweg om te komen of de vrijheid aan het eind zijner reize te vinden, dan door zware verzuchting, mishandeling, harden arbeid en foltering een langzamen dood te sterven.

Gelijk ik zeide, vermeerderden de ontvluchtingen; tevergeefsch was de gestrengheid der meesters, die hunne slaven door vrees hiervan zochten te weerhouden; integendeel, het wegloopen werd hierdoor bevorderd; tevergeefsch was het, dat men premiën voor het vangen of terugbrengen van weggeloopen slaven uitloofde; tevergeefsch was het, dat men die premiën telkens verhoogde; deze verhooging getuigde slechts van de snelle toeneming van het kwaad.

Bij plakkaat van 22 Juli 1721, onder gouverneur Jean Coutier, werd de doodstraf tegen de wegloopers bepaald.

Doch dit alles was tevergeefsch; het baatte niet, de

drang was te sterk en weldra werd het getal der Marrons op vijf à zesduizend begroot.

Met hun aantal vermeerderde ook hunne stoutmoedigheid, en van tijd tot tijd overvielen zij de naastbij gelegene plantages, en deels om zich op de voorgaande mishandelingen te wreken, deels om het gevaar van ontdekking te voorkomen, vermoordden zij somwijlen de blanke opzichters, voerden de slaven, voornamelijk de vrouwen, met zich in het bosch en namen al wat hun aanstond mede. Geweren, hout, kogels en bijlen waren hun het liefste, daar deze voorwerpen hun tot middelen van verdediging strektgen en als jachtgereedschap dienden, om zich het benoodigde wild te verschaffen.

In den eersten tijd heerschte bij de kolonisten meer moed, meer energie, dan in het midden en het laatst der vorige eeuw. Toen bestookten zij zelven hunne hun tot vijanden geworden slaven in hunne schuilplaatsen; nu, door verkregen rijkdommen verweekt, waren zij hiertoe óf te traag óf te moedeloos en lieten zulks aan huurlingen over; en tot de tochten tegen de wegloopers werd nu gebezigd eene van alle kanten saamgezochte menigte, waarvan het grootste gedeelte uit slaven bestond, die meermalen weinig geneigd waren hunne broede rs te bestrijden. Van een dergelijken saamgeraapten hoop kon men dan ook weinig goeds verwachten. Orde en krijgstucht ontbraken geheel en begon men gebrek te gevoelen, dan werden de bevelhebbers door hunne onderhoorigen meermalen tot den terugtocht genoodzaakt. Welke ontzettende wreedheden soms op die boschtochten geschiedden, blijkt uit het dagverhaal eener expeditie, tot opsporing van weggeloopen negers, boven in de rivier

van Suriname, onder het commando van Pieter Molinay, vaandrig der militie, en Jahacob Uziel Davilaer, vaandrig der Joodsche Compagnie, enz., vertrokken van Paramaribo op Zondag 29 Nov. 1711.

Men had een klein legerkamp ontdekt en gepoogd de negers in hunnen slaap te overrompelen, doch door een ontstaan gerucht was dit mislukt; men had eene negerin Sery met haar kind, een negermeisje Patienta en eene negerin Flora gevangen genomen en trachtte nu van de beide vrouwen nadere bijzonderheden omtrent de wegloopers te vernemen.

'Wij zijn', zoo luidt het rapport, 'getreeden tot het examineeren der gevangene negerin Flora, om, was het doenelijk, daerdoor te ontdecken of die negers ook eenige andere schuylplaatsen, correspondentie met weggeloopen negers ofte negers van eenige plantaadje hadden, als mede haer getal, wie haer meesters, hoe lang zij weg waare geweest ende verders geinformeerd te werden van de gansche geschapenheyd des zaeken, en haer manier van leven, dogh hebben, *niettegenstaande alle tormenten met vuur en slagen*, nooyt deselve daertoe connen krijgen, blijvende deselve, niettegenstaende dit alles even halsstarrig en met het wijsen naer den hemel, vatten van een lange lok haar op haer hoofd, slaen met de vingers op haer mond en wrijven op haer keel, als te kennen gevende, dat zij, liever hadde, dat men haer hoofd afsloeg, als dat zij hetsij met spreeken ofte wijse van de weg eenige openinge van saken soude geven, waerop; siende de halsstarrigheyd van dezelve Flora, wij resolveerden, deselve aan Paramaribo te brengen, dogh conde deselve niet beweegen, wat moeyten wij ook deeden om

se te doen gaen ofte zelfs op haer voeten te doen staen, sulx nadat hiermeede een goede tijd versleeten hadden en niet in staet zijnde om haer mede te neemen, dewijl geconsidereerd de bergen, qreequen en andere ongemacken van de wegh, wij niet in staat waaren haer te doen draagen, als zijnde het laatste en eenigste middel, dat, ingeval deselve wilden medebrengen, souden hebben connen gebruyken, genecessiteerd zijn geworden haer te doen doodschieten en het hoofd doen afhouwen, gelijk dan aanstonds is geschiet - ende of wel de negerin Sery genoegsaem genegen was, meede te gaan, zoo was 't evenwel sulx dat, vermits de swaare quetsuur, zijnde met een pijl door en door geschooten en het groot verlies van bloed geen apparentie van genesing zijnde, sulx gansch onmogelijk was, zoo was, dat wij nogmaals genoodsaekt zijn geweest dezelve mede het hoofd te doen afslaen en die twee hoofden meede te brengen, gelijk dan ook is geschiet.'

Men ruïneerde verder de woningen en kostgronden.

Den meesten moed nog betoonden de Joodsche planters. Door den zeer onstaatkundigen maatregel van Scharphuis genoodzaakt zich meer onderling tot elkanders bijstand te verbinden, gordden zij zich ook meermalen tot den strijd aan, en na de uitvaardiging der verordening in 1717, waarbij aan ieder vrijheid werd verleend, om voor eigene rekening en op eigen gezag tochten tegen de boschnegers te ondernemen, behoorden zij onder de eersten, die daarvan gebruik maakten.

Bijzonder onderscheidde zich hierbij de Jood David Nassy; een dapper, krachtig man zijnde, richtte hij de negers zijner plantages tot dergelijke ondernemingen

af en deed hij de Marrons zooveel mogelijk afbreuk.

In 1718 nam hij, onder bevel van den Joodschen kapitein Jacob d'Aliera, aan een welgelukten aahval tegen hen deel, ten gevolge waarvan hij van onderofficier tot eerste luitenant en weldra tot kapitein verheven werd.

In onderscheidene tochten, die wij, om ons bestek niet te zeer te overschrijden, nu niet breedvoerig vermelden kunnen, gedroeg Nassy zich zoo dapper en oogstte hij zooveel roem in, dat hij deswege door den Spaansch-Franschen dichter Ben Venida del Monte in sierlijke verzen werd bezongen en gevierd.

Gedurig vindt men bij de beschrijving der vele krijgstochten tegen de boschnegers van de Joden gewag gemaakt; in den regel onderscheidden zij zich door groote dapperheid, maar helaas ook dikwijls door groote wreedheid.

Werden de Marrons van tijd tot tijd met goed gevolg door de Joodsche vrij-compagnie bestreden, wanneer zij zich in de nabijheid der plantages waagden, in de dichte, ondoordringbare wouden waren zij veilig. Hier was de toegang voor een Europeaan uiterst moeielijk; gansch onmogelijk was het hem, om hier zonder behoorlijk geleide den weg te vinden, en de vluchtelingen kenden ieder pad, iederen weg, iederen schuilhoek.

Spoedig was de boschneger door spionnen onderricht, wanneer men een tocht tegen hem ondernemen zou en hij nam zijne maatregelen. Een ander bezwaar nog was daarin gelegen, dat de slaven, die medegingen, bekend werden met de sluippaden en hiervan spoedig meermalen voor zich en de hunnen gebruik maakten.

De Marrons gevoelden dit en het vermeerderde hunne stoutmoedigheid. In 1726-28 vermenigvuldigden zij hunne

aanvallen op sommige plantages en bedreigden andere. Men besloot toen nog weder eens eene onderneming tegen hen te beproeven.

In 1730 ondernam de burger luitenant Abm. Lemmers een tocht tegen de boschnegers; hij toog diep het bosch in, trok over een dertigtal bergen en heuvels en kwam eindelijk bij een dorp der wegloopers, dat echter op zijne nadering verlaten werd en het eenige, wat zij buit maakten, was 12 zilveren lepels en 4 snaphanen; hij verwoestte het dorp en vervolgde de wegloopers tot aan een spruit der Marowyne. Bij zijne terugkomst te Paramaribo voerde hij als zegeteeken twee afgehouwen hoofden van doodgeschoten vrouwen met zich en geleidde als gevangenen drie vrouwen en twee kinderen. Deze drie vrouwen werden geradbraakt en dit zonder den genadeslag te ontvangen, de hoofden werden later afgekapt en op palen gesteld, de rompen gevierendeeld.

Was de straf aan het misdrijf (begeerte om vrij met man en kinderen te leven, terwijl zij voorgaven door de wegloopers met geweld weggevoerd te zijn) geëvenredigd? De neger Chocolaad, die voor gids gediend had, verkreeg tot loon de vrijheid, een zilveren armring en een rok, roode Maurisbroek en hoed.

De directeurs der Societeit gaven nu bevel aan den Gouverneur om de boschnegers door de militie te doen opzoeken, en was het mogelijk, geheel uit te roeien.

VII.

Overeenkomstig deze bevelen, werd een groot commando, onder de orders van den burger kapitein Willem Bedloo en den militairen vaandrig Augustus Willem Swallenberg, naar de Saramacca gezonden. Deze uit burgers en militairen samengestelde macht vertrok in Juli 1730, doch keerde weldra onverrichterzake terug; de burgers toonden zoo weinig moed, dat, toen na eene weinig doeltreffende schermutseling, de boschnegers zich achter boomen verborgen en eenige geweerschoten op de terugtrekkende burgers lostten, zij met moeite door Swallenberg en zijne militairen van eene wilde vlucht teruggehouden werden.

Men besloot nu volgens aanschrijving van Directeuren alleen soldaten tot eene nieuwe onderneming te bezigen. De vaandrig Swallenberg werd den 21. September 1730 met 70 soldaten en de noodige slaven en proviand afgezonden. Hij bereikte met zijne macht eene opene plaats in het bosch, en aldaar drie dorpen, door de negers bewoond, en behalve de noodige houtgronden voor eigen gebruik, nog twee nieuwe, die zij bij voorraad aangelegd hadden, om er de slaven van twee plantages te plaatsen, die zij dachten binnenkort te overrompelen.

Een dier dorpen, de zoogenaamde Klaasdorpen, was

van 100 huizen, op dezelfde wijze als die op de plantages gebouwd, het middenste bestond uit 300 en het derde uit 40 huizen.

De aangevallen negers, tot een strijd in het open veld en tegen geregelde krijgslieden niet bestand, vluchtten; tien werden gedood, twee mannen, vijf vrouwen en elf kinderen gevangen genomen; de huizen werden nedergehaald en met de houtgronden verwoest.

In 1730 werd den 9. November nog eene onderneming tegen de boschnegers gedaan, door eene compagnie van 50 burgers en 200 slaven. Zij poogden een dorp in stilte te omsingelen en zoo de negers in hunne huizen te dooden of gevangen te nemen. De haastige ijver van een sergeant, die te vroeg den aanval begon, verraadde echter dit plan; velen ontvluchtten bij het eerste alarm, anderen verweerden zich zoo dapper met lansen in hunne woningen tegen ieder, die dezelve poogde binnen te dringen, dat men genoodzaakt werd, die huizen in brand te steken, waarop nog de meeste negers door het dak ontkwamen.

De burgers verloren een slaaf en twee blanken, en twee anderen, benevens eenige slaven, werden gekwetst. Van de zijde der Marrons waren 16 dooden gevallenen vier mannen, twaalf vrouwen en tien kinderen gevangen genomen. De wijze, waarop met de gevangenen gehandeld werd, was wreed en onmenschelijk. Wij willen niet pogen hiervoor verontschuldigingen te zoeken en behoeven onze verontwaardiging niet met vele woorden te betuigen. - Wij vermelden slechts het feit.

Den 16. December 1730 zijn bij vonnis van den hove van politie en crimineele justitie elf der op voormelde

tochten in hetzelfde jaar gevangen genomen boschnegers terechtgesteld.

Een neger, Joosje genaamd, werd met een ijzeren haak door zijne ribben geslagen en alzoo aan de galg gehangen, zoodat het hoofd en de voeten naar den grond hingen en hij onlijdelijke pijnen moest uitstaan; hij gaf hiervan echter geen blijk.

Nadat hij gestorven was, werd zijn hoofd afgekapt en op een ijzeren staak tentoongesteld; de romp bleef ten prooi der vogels.

De negers Wierai en Manboter werden aan palen gebonden en met een klein vuur levend tot asch verbrand; het vleesch intusschen nu en dan met gloeiende tangen genepen.

De negerinnen Lucretia, Ambia, Agia, Gomba, Maria en Victoria werden op kruisen gelegd, daarna levend geradbraakt en na gedane executie de hoofden afgekapt en mede op staken aan den waterkant geplaatst. De negerinnen Diana en Christina werden eenvoudig de hoofden met een bijl afgeslagen en die hoofden mede ten toon gesteld.

Deze wreede en onmenschelijke strafoefening, in plaats van het beoogde doel ‘afschrik en vrees’ te verwekken, verbitterde integendeel slechts meer en meer en wekte een gloeienden haat tegen de meeste blanken, niet slechts bij de Marrons, maar ook bij de overige slaven op.

Verscheidene tochten door militairen en burgers, gezamenlijk en afzonderlijk, zijn sedert tegen de meer en meer in woede ontvlamde boschnegers ondernomen; doch zij brachten weinig goeds teweeg. Het eenige voordeel, dat men behaalde, bestond in het verwoesten van

sommige negerkampen en het dooden en gevangen nemen van enkele der bewoners; het veel grootere nadeel daarentegen was, dat de boschnegers slechts meer verbitterd werden en in macht en stoutmoedigheid toenamen, daar zij zagen, dat men toch eigenlijk niets afdoende tegen hen vermocht.

Al die onderscheidene tochten onder Nassy, die zich steeds zeer onderscheidde en aan wel dertig ondernemingen tegen de Marrons deelgenomen heeft, te beschrijven, of die onder den Raad van politie Pistorius, ook als geschiedschrijver bekend, Reinch, Visser, Van Gieske, Van Metchen, Knoftel, Van Daalen, Brouwer, enz. enz. te vermelden, zou hier te veel ruimte innemen en men daarbij in gedurige herhalingen moeten vervallen.

Gedurig ontstonden er nieuwe opstanden onder de geplaagde en verdrukte slaven. In 1738 o.a. vermoordden eenige negers, afkomstig uit Cormantijn, in Afrika, die voor de meest geduchten gehouden werden, hunnen meester, den Jood Manuel Pereyra.

De toestand werd van dag tot dag zorgwekkender. De elkander spoedig opvolgende Gouverneurs waren niet in staat met krachtige hand veel ten goede te doen; zij waren hiertoe te kort aan de regeering, en er bestond te weinig samenwerking tusschen hen en de kolonisten.

Mauricius deed den voorslag, om in plaats van die tot niets leidende ondernemingen een krachtigen en militairen maatregel te nemen, een of meer dorpen der boschnegers te veroveren en zoo mogelijk een grooten slag te slaan, om, na de Marrons alzoo verschrikt te hebben, pogingen aan te wenden om met een gedeelte

van hen vrede te maken, en dan later met hunne hulp de anderen te bestrijden.

Niettegenstaande de vele tegenkantingen, zette Mauricius zijn plan door en wilde het eerst beproeven vrede te maken met de Marrons, die in het Westen der kolonie aan de Saramacca woonden.

Den 10. September 1749 vertrok een commando, onder bevel van den kapitein-luitenant C.O. Creutz, uit Paramaribo, met 100 man geregeld krijgsvolk en 300 slaven, om te beproeven eenig voordeel op de boschnegers te behalen, hen vervolgens met een onophoudelijken oorlog en dus gedurig levensgevaar te bedreigen, indien zij weigerden tot het verdrag toe te treden.

Creutz slaagde vrij goed in de uitvoering van den hem opgedragen last.

Hij vermeesterde en verwoestte vier negerdorpen, trok over verscheidene bergen en vervolgde de terugtrekkende Marrons met ongemeenen ijver.

Intusschen zond hij een paar gidsen naar hen om hunne gevoelens omtrent een aan te gaan verdrag te polsen.

Een dezer gidsen kwam met goede tijding: aarde, boog en pijlen, als zinnebeeld van onderwerping, terug.

Na eenige onderhandelingen met het opperhoofd Adoe, werd men het weldra over de voorwaarden, waarop men den vrede zou kunnen sluiten, eens.

Adoe betoonde zich als een waardig opperhoofd, die de belangen van zijn volk en van hen, die verder met hem verbonden waren, wilde behartigen. Creutz wenschte van hem aanwijzing te ontvangen omtrent de woonplaats der Acouriërs, een Indiaansche stam, en van een dorp

Loango-Negers. Adoe antwoordde, dat beide stammen tot zijne vrienden behoorden en dat hij hen dus niet verraden mocht; hij wilde hen mede in dezen vrede besluiten, waartoe hij niet twijfelde, hunne toestemming te erlangen.

Na vrijheid verkregen te hebben om de verwoeste woningen weder op te bouwen en onder belofte, dat in het volgende jaar eenige geschenken van de regeering gezonden zouden worden, ontving Adoe een rotting met een zilveren knop, en gaf als tegengeschenk een boog en koker met pijlen, door hem zelf vervaardigd, hetgeen tevens tot een teeken diende, dat, tot de finale sluiting van den vrede in het volgende jaar, van zijne zijde alle vijandelijkheden zouden ophouden.

De negers, die òf onder Adoe stonden òf op welke hij zijnen invloed kon uitoefenen, waren omstreeks 1600 in getal; doch zij hadden geen gemeenschap met hen, die beneden bij de Saramacca en hooger op bij Suriname woonden. Om die wegloopers-benden en kampen te ontdekken, had men reeds meermalen pogingen aangewend; doch daar deze benden op eene wijde uitgestrektheid in de ontoegankelijke bosschen verspreid waren, waren die pogingen steeds tevergeefs geweest.

Mauricius was van oordeel, dat men, met de nieuwe bondgenooten vereenigd, en alzoo van twee zijden tegelijk, in den drogen tijd tegen hen een geregelden krijgstocht openen moest.

Maar noch het een noch het ander vond bijval in den raad. Hevige tweespalt tusschen den Gouverneur en den raad barstte uit. Verscheidene leden wilden den gesloten vrede niet eens bekrachtigen en ofschoon Mauricius zijn

wil doorzette, waren toch deze onderlinge twisten oorzaak, dat de vrede niet tot stand kwam.

De Gouverneur zond wel in 1750 de beloofde geschenken, maar terwijl hij deze overbrenging door den heer Louis Nepveu, die onder kapitein Creutz den tocht had bijgewoond, met een escorte van 30 militairen wilde doen bewerkstelligen, ontmoette hij daarin zoodanigen tegenstand, onder voorwendsel van onnoodige kosten, dat eindelijk die last aan zekeren heer Picolet met slechts twee blanken en een twintigtal slaven, die de geschenken droegen, opgedragen werd.

De verkeerde spaarzaamheid had zeer nadeelige gevolgen.

Zekere Zamzam, opperhoofd van het Papa-dorp, die bij het sluiten van den vrede niet tegenwoordig was gedweest, overviel en doodde de kleine voor geen tegenstand berekende schare, waardoor een groote voorraad levensmiddelen, kleedingstukken en wapenen, voor Adoe bestemd, in zijne handen viel.

Adoe en de zijnen, die de geschenken op den bestemden tijd niet ontvingen, vermeenden dat men hen slechts met fraaie beloften had trachten te verschalken en dat de blanken versterking uit Europa verwachtten om hen opnieuw te bestrijden, en zij hielden zich nu ook niet langer aan den wapenstilstand gebonden.

Dood en verwoesting heerschten weder opnieuw in de kolonie, en de kolonisten bleven desniettegenstaande den ouden weg in het mishandelen en plagen hunner slaven bewandelen.

VIII.

De strijd met de boschnegers was met afwisselend geluk van tijd tot tijd voortgezet; onderlinge verdeeldheid onder de kolonisten en de regeering had het nemen van krachtige maatregelen verhinderd; een nieuwe op stand kwam het gevaar en de onrust vermeerderen en nu wel in het Zuid-oostelijk deel, waar het tot heden vrij rustig was geweest, namelijk aan de Tempatie-kreek.

De plantages van deze kreek, welke haren oorsprong uit het bergachtig, boschrijk gedeelte neemt, en zich in de Commewijne stort, waren meest houtplantages, alwaar de arbeid der negers door een zekeren zweem van vrijheid, hun minder zwaar valt, en met meer lust en opgewektheid dan elders wordt verricht.

Door hunne betoonde trouw jegens hunne meesters, daar zij moedig de invallen der boschnegers en wegloopers, hadden geweerd, tegen welken zij meermalen als schutsmuur verstrekten, waren hun ook eenige voorrechten toegestaan, als: ruime kostgronden, groote kweekerijen van vee en gevogelte, de afval van het hout, dat hun geoorloofd was van tijd tot tijd ten hunnen voordeele naar Paramaribo te zenden en te verkoopen, enz. enz., zoodat zij ruimer en rijkelijker dan andere slaven konden bestaan; zij waren dan ook meer dan anderen

Adoe antwoordde, dat beide stammen tot zijne vrienden behoorden en dat hij hen dus niet verraden mocht. (Blz. 45.)

aan den grond, waarop zij leefden en arbeidden, gehecht en een verplaatsing naar een ander oord was voor hen de vreeselijkste straf.

Deze gehechtheid aan de plaats, waar zij zich bevonden en de tegenzin om naar een andere overgebracht te worden, waren den meester bekend en toch wilde de heer Martin, Raad van politie, ofschoon zijne vrienden het hem sterk afraadden, eenige slaven naar een andere zijner plantaadjes, meer benedenwaarts de rivier gelegen, overbrengen. De negers trachtten hem door het aanvoeren van verscheidene redenen tot andere gedachten te brengen; maar het baatte hun niet, daar de heer Martin niet naar hunne redelijke taal luisterde, maar liever het oor leende aan zijnen Directeur Bruyère, die met meer verwaandheid dan wijsheid Martin diets maakte, dat men zich over den onwil der negers in het minst niet behoefde te bekommeren. Hij, Bruyère, nam wel op zich hen te dwingen; hij alleen was wel in staat zes negers te binden en in de pont te werpen en zoo naar beneden te doen afbrengen; ten overvloede raadde hij aan eenige militairen te laten komen, hen de handen te doen binden en zoo weg te doen slepen.

Deze raad vond een gretig gehoor bij den meester; dienovereenkomstig werd alles gereed gemaakt; reeds waren de touwen aan de militairen uitgedeeld, toen dit den slaven ter oore kwam; de meesten besloten zich met geweld tegen de wegvoering van sommigen hunner te verzetten en op de plantage te blijven; anderen onder hen, voornamelijk de zoutwaternegers (negers uit Afrika) waren met dezen halven maatregel niet tevreden; zij waren hiertoe te zeer verbitterd; zij vielen op den direc-

teur, die kort te voren nog zoo op zijne macht gesnoefd had, aan, hieuwen hem de hand af, wondden den officier Hertsbergen, welke aldaar met een detachement soldaten lag en doorschoten twee der oprukkende krijgslieden; hunne makkers, 150 weerbare mannen, behalve de vrouwen en kinderen, vereenigden zich met hen en weken in het bosch terug.

De hebzucht van dien enkelen planter maakte de oevers van de Commewijne tot het tooneel der grootste verwoesting.

Een groot commando, onder bevel van den kapitein Jan Frederik Meijer, werd ter bestrijding der pas gevluchte negers afgezonden; men raakte slaags en Meijer was genoodzaakt met verlies van 30 man terug te trekken; een nieuwe aanval door een corps van tachtig militairen, onder den kapitein-luitenant Reinet geschiedde, doch hierdoor werden zij slechts genoodzaakt dieper het bosch in te gaan, waar zij zich in veiligheid bevonden en zich met andere wegloopers vereenigden.

Hooger op, bewesten de rivier Marowijne en de kreek Jouba, bevonden zich acht boschnegersdorpen, wier eerste stichters weggeloopen slaven van de Joden en van zekeren heer Selmers waren; hier bevond zich reeds een bevolking van 15 à 1600 man; verminderde dat getal, doordat er weinig vrouwen waren, in 1749 was het door de vluchtende slaven van den heer Thoma vermeerderd; nu voegden zich die van den heer Martin hierbij en werden weldra in de maand Februari gevolgd door die van de plantages La Paix, Maagdenburg, Wolvega, Bleyenburg, l'Hermitage en Beerenburg. Hoewel ieder dorp zijn afzonderlijk hoofd had, was zekere Araby, een dapper en

gelijk later bleek, edelmoedig man, als het eigenlijke hoofd te beschouwen.

Niettegenstaande deze negers zich in hunne bosschen veilig konden beschouwen, waren zij echter niet ongenegen, om vrede met de blanken te maken, ten blijke waarvan door hen, bij iederen aanval, dien zij op de eene of andere plantage deden, brieven werden gestrooid, die door een van hen, Baston genaamd, in het Engelsch geschreven waren, waarin, ofschoon in duistere bewoordingen, de begeerte tot vrede doorschemerde en de wensch geuit werd, dat zich eenige blanken ter onderhandeling hierover bij hen vervoegen mochten.

Men zond daarop, in 1758, twee getrouwe negers, Coffy en Charlestown, welke eerste, toen hij nog slaaf van den heer Daudiran was, een groot vriend van genoemden Baston was geweest, naar de Marrons met brieven aan de regeering en eenige geschenken om hun den vrede aan te bieden. Zij werden bij het opperhoofd Araby gebracht. Deze ontving de neger-afgezanten zeer vriendelijk; hij betuigde hun zijne genegenheid om vrede met de blanken te maken, zooals de Engelschen op Jamaica met de Marrons hadden gedaan, doch begeerde, dat men een of twee blanken zou zenden om nader met hen over de voorwaarden te spreken.

De Gouverneur en Raden besloten eenparig om met die boschnegers een verdrag aan te gaan; weldra begonnen de onderhandelingen en in 1760 kwam de vrede op de houtplantage Auka tot stand.

Te Paramaribo was men op de mare dier heugelijke gebeurtenis zeer verblijd; zoo spoedig zij ruchtbaar werd, was de blijdschap onder de welmeenende ingezetenen

algemeen; in gezelschappen werd bijna over niets anders gesproken.

Den volgenden Zondag, 26 October 1760, werd in de kerken dankzegging voor den gesloten vrede gehouden, en toen des Maandags, 27 October, de commissarissen met zes boschnegers, als afgevaardigden in de stad kwamen, vierde men feest; van alle op de reede liggende schepen woeien vlaggen en wimpels en werden de kanonnen gelost.

De boschnegers bleven eenige dagen in de stad en genoten overal een goed onthaal. Den 7 December kwamen vier andere, waaronder een opperhoofd Zankoe te Paramaribo, welke een, tot het commando van den luitenant Veijro behoorenden, maar bij hen achtergebleven neger medebrachten. Deze man, een slaaf van Castilho had zich door een der boschnegers laten overhalen onder hen te blijven, maar toen het opperhoofd Araby dit vernam, liet hij den boschneger in de boeien slaan en zond den neger van Castilho naar Paramaribo, daar hij de bepalingen van het vredesverdrag in alle opzichten trouw wenschte na te komen. De nu in de stad gekomen zijnde boschnegers werden meermalen door den Gouverneur bij zich ontboden, en in de met hen gehouden gesprekken verwonderden Crommelin en andere heeren zich over de gepaste antwoorden, die zij op de vele hun gedane vragen gaven, waaruit hun gezond oordeel bleek.

De wegloopers van den Boven-Saramacca, waarmede reeds in 1749 vredesonderhandelingen waren aangeknoopt, doch die toen, om medegedeelde redenen, weder waren afgebroken, door het voorbeeld der Aukaners uitgelokt, gaven opnieuw hunne begeerte te kennen, met de blanken vrede te sluiten. Hiertoe werkte een verschil tusschen

Zamzam, een der opperhoofden, die tegen den vrede met de blanken was, en een anderen neger Willy mede. Deze, in onmin met Zamzam geraakt zijnde, begaf zich, op raad zijner vrouw, achter het dorp van Zamzam om, met zijne drie zonen naar de Aukaner-negers en sprak met Baston over zijne geneigdheid, die door vele anderen der Saramaccaners gedeeld werd, om vrede met de blanken te maken. Baston gaf hiervan kennis aan den Gouverneur en maakte tevens gewag van hunne onderlinge verdeeldheid, waarop Gouverneur en Raden besloten de aangebodene hand van verzoening gretig aan te nemen.

De heer Louis Nepveu, die zich reeds vroeger bij verschillende gelegenheden gunstig had onderscheiden, bood zich aan om met hen over den vrede te onderhandelen en vertrok daartoe in Februari 1762 naar de Aukanernegers, alwaar zich eenige tot den vrede geneigde Saramaccaners ophielden, om met hen over de voorwaarden te spreken; na een voorloopigen wapenstilstand tot Augustus, was het verder gevolg dezer onderhandelingen dat reeds den 19 September 1862 de vrede met drie stammen geteekend werd, welke toen aan de Boven-Saramacca hun verblijf hielden, zich later wel aan de Boven-Suriname vestigden, doch steeds onder den naam van Saramacca-negers bekend bleven. Den 30. September 1762 werd door den Gouverneur in de volle vergadering van het Hof van Politie en Justitie met opene deuren verslag van het vredesverdrag met de Saramacca-negers gedaan, en werd daarop besloten om den 3. December in de kerken een plechtige dankzegging aan God te doen en Hem verder te bidden, dat Hij den tot stand gekomen vrede bestendigen en vruchtbaar mocht maken.

IX.

- Wat ik u verhaald heb, zeide Driessen, is te vinden in de Geschiedboeken van Suriname. Het is alzoo waar. Laten wij het er voor heden bij laten, want het wordt tijd, dat wij naar onze kampplaats terugkeeren. Een volgende keer zal ik u het slot vertellen.

- Ge hebt gelijk, zei Mijland, ik mag ook niet te veel van je goedheid vergen. Ik hoop echter slechts, dat wij lang, zeer lang bij elkander zullen blijven, want ik leer veel van je.

- Tot je dienst, zei Driessen, opstappend, we zullen de ananas medenemen.

Hij slingerde een paar taaie, buigzame twijgen om de stekelige vrucht en draaide de uiteinden in elkander, zoodat de vrucht in een soort van touwen lus hing. Daarna begaven zij zich op weg naar hun post aan de Cormoetibo-kreek.

Men had een paar hutten op korten afstand van den oever gebouwd om daar te bivakkeeren. Voornamelijk was dit gedaan om het verblijf aan den wal veiliger te kunnen maken, doch men mocht zich in dit genot niet lang verheugen. Toen onze vrienden toch aan de post kwamen, bespeurden zij tot hunne bevreemding, dat de hutten verdwenen waren en de manschap bezig was,

alles wat aan land was gebracht, weer scheep te brengen. De reden hiervan vernamen zij spoedig.

Terwijl zij uit waren, had de commaridant een brief ontvangen van den bevelhebber der post's Lands-Welvaren, waarin hem aangemaand werd wel op zijne hoede te zijn, daar de boschnegers een paar nachten te voren op eene andere post een schildwacht vermoord hadden.

Luitenant Cramer had toen onmiddellijk de hutten laten afbreken en voorzichtigheidshalve besloten zijne manschappen aan boord te doen terugkeeren, daar men natuurlijk ergens op het water, voor anker liggende, veiliger was dan aan land, waar een onverhoedsche aanval altijd gemakkelijker uit te voeren was.

De gebeurtenissen van den volgenden nacht bewezen reeds hoe goed de commandant gehandeld had.

Mijland had de wacht met een tweetal mannen, een soldaat en een slaaf, die veel blijken van gezond verstand en slimheid had gegeven en ook meermalen gevraagd had in dienst te mogen treden bij de negerjagers. Cesar, zoo heette hij, was een kloeke kerel, en daar hij met de eigenaardigheden der natuur goed bekend was, werd hij meermalen voor kleine diensten gebruikt.

Het was dezen avond met de gewone plaag, de muggen, erg gesteld. Wel rookten Mijland en de soldaat wat zij konden, maar dit belette niet, dat zij bont en blauw gebeten werden door een groote soort muggen, die in wolken boven de vaartuigen dansten. Ook daar binnen ontlokten hunne beten den slapenden meermalen krachtige verwenschingen. Om te zien of er niets aan te doen was, liet Mijland in een ijzeren pan een klein vuurtje stoken, waarop Cesar van tijd tot tijd tabak

strooide, maar ofschoon de rook hem tusschenbeide bijkans deed stikken, hielp ook dit middel niet om de plaaggeesten te overjagen.

Eensklaps bleef Cesar, die in gebogen houding bij het vuur zat, luisterend zitten en toen hij eenige oogenblikken onbeweeglijk naar den oever had gestaard, legde hij met een snelle beweging plotseling het deksel op den pot met brandende tabak.

- Wat is het, wat doet ge nu, Cesar? vroeg Mijland.

- Stil, Massera, onraad! fluisterde de neger.

Mijland stopte zijn pijp weg en gelastte den soldaat hetzelfde te doen. Toen kroop hij behoedzaaam naar Cesar.

- Wat is er? vroeg hij fluisterend.

- Boschnegers, fluisterde Cesar; ik heb voetstappen gehoord, misschien is het een wild dier, dat daar rond sluipt, maar ik geloof het niet. Als zij het licht van onzen vuurpot gezien hadden, zouden zij op ons hebben geschoten; laat uw pijp weg, Massera!

Er gingen eenige minuten voorbij. Het flauwe gekraak aan den oever, het lichte geritsel in de struiken, kon evengoed aan een wild dier worden toegeschreven als aan rondsluipende vijanden.

Opeens echter werd de stilte verbroken door een vreeselijken gil, die allen deed opspringen. Zelfs de slapende bemanning der vaartuigen werd er wakker van en snelde, de wapens opvattend, naar het dek.

- Wat is er aan de hand? vroeg luitenant Cramer, die met een sabel in de eene en een pistool in de andere hand kwam aansnellen.

- Ik weet het niet, commandant, zeide Mijland.

Cesar meende te bemerken dat er aan den wal personen rondslopen en dacht dat het wel boschnegers zouden zijn. Wij zaten juist te luisteren en uit te kijken, toen wij dien vreeselijken gil hoorden.

Dit alles had hij snel gezegd en het geluid van dat akelige geschreeuw was nog nauwelijks uitgestorven, toen een even ontzettend geschreeuw, dat iets had van hulpgeroep en van een doodskreet weerklonk.

Ditmaal werd het gegil beantwoord, stemmen klonken aan den oever en men hoorde in de stilte van den nacht duidelijk het gestamp van naderende personen.

Toen hoorde men luide roepen.

Er viel niet langer aan te twijfelen, dat men met boschnegers te doen had. Er was zeker met een van hen een ongeluk gebeurd, terwijl zij bezig waren de vaartuigen te verkennen. De commandant achtte het dan ook niet geraden in deze duisternis naar den wal te gaan.

Het rumoer werd daar intusschen hoe langer hoe erger. Men scheen iemand, waarschijnlijk hem die het hulpgeroep had laten hooren, te zoeken. Maar de doodskreten van dien ongelukkige, wie het dan ook wezen mocht, verstomden ten laatste geheel en nu vernam men slechts toornige uitroepen en verwenschingen, waartusschen Driessen ten slotte het woord kaaiman opving.

- Duivels, zeide hij, nu begrijp ik de zaak eenigszins. Een van die kerels is zeker, terwijl zij bezig waren naar eene gelegenheid te zoeken om ons te overvallen, door een kaaiman aangegrepen.

De commandant knikte en Cesar was ook van die meening.

Het rumoer verstomde langzamerhand en ten laatste werd het weder even stil als te voren. Sommigen wilden weer gaan slapen, maar de commandant wilde nu er reeds zoo'n groot deel van den nacht verstreken was maar liever opblijven.

Zoodra de eerste flauwe schemering den naderenden dag aankondigde, gaf de commandant bevel naar den wal te gaan.

Daar vond men de onweersprekelijke bewijzen dat een groote troep boschnegers daar was geweest. Men had stellig in de meening verkeerd, dat de soldaten nog aan den wal in hutten bivakkeerden en ware men dien nacht niet op de rivier geweest, dan zou wellicht hun leven nu reeds geëindigd zijn geweest.

Bij een nauwkeuriger onderzoek, ten einde het spoor der bende te kunnen opzoeken, jaagden de negers in het riet van den drassigen oever een krokodil op, die bezig was het lichaam van een neger te verslinden. Het was het gruwelijk verminkte lijk van den man, dien men des nachts zoo vreeselijk had hooren hulproepen. Zijne makkers waren er dus niet in geslaagd hem te redden en zeker had dit noodlottig voorval hen van verdere ondernemingen tegen de post doen afzien.

X.

Een van de korporaals, die al ziek was geweest, zoo als men weet, toen de vaartuigen aan de post ''*s Lands Welvaren*' waren, was zoodanig verergerd, dat de commandant weldra moest besluiten hem naar die post op te zenden. Hij deed dit tegelijk met een, die ook sinds een paar dagen hardnekkige koortsen had en Myland was den last opgedragen met een der vaartuigen de zieken weg te brengen en onmiddellijk terug te keeren.

- Dat is eene goede gelegenheid voor Driessen, dacht Myland, en hij ging bij zijne terugkomst terstond den commandant spreken.

Reeds den volgenden dag had Driessen dan ook het genoegen voorloopig tot korporaal te worden bevorderd, eene bevordering, die hoe gering ook, hem op de eerste sport bracht van de ladder, waarop men naar boven moet gaan. Hij was er dan ook recht dankbaar voor en geheel met plannen voor de toekomst vervuld. En daar '*Duivelshaven*' voor den zieken korporaal even noodlottig bleek als voor alle anderen, die daar tot herstel werden heengezonden, kwam Driessen weldra definitief in diens plaats.

Intusschen had men, kort na het voorval met den krokodil, de zekerheid verkregen, dat de boschnegers, die

hun dien nacht hadden getracht te overrompelen, hun plan niet hadden opgegeven. Op een der eerstvolgende nachten had men aan den wal weer rumoer vernomen, en nadat dit eenigen tijd had geduurd, waren er eenige schoten gevallen. Daar de commandant echter de slimheid had elken avond, zoodra het duister was, een andere ligplaats voor de vaartuigen te kiezen, vergiste de vijand zich in de ware plaats en de schoten hadden natuurlijk niet de minste uitwerking.

Dit voorval had echter den commandant doen besluiten nu niet langer werkeloos te blijven, maar te zien of hij de verblijfplaats van dien troep niet kon opsporen. Het eene vaartuig dáár latend, onder bevel van een onderofficier, verliet hij met het andere de ligplaats en voer de Cottica op in de richting van de Patamaca-kreek.

Alles geschiedde in de diepste stilte. Als men den vijand wilde ontdekken, moest men hem niet vooruit waarschuwen.

Langzaam gleed het vaartuig over de stille watervlakte. De oevers van weerszijden waren zeer dichtbij, zoodat men duidelijk alles kon waarnemen, even alsof men door een kanaal voer. Palmietboomen en dichte doornstruiken bedekten de oevers, en overal bespeurde men apen en papegaaien, die in deze grootsche natuur bijna nimmer ontbraken.

Driessen, die met Mijland achterin zat te praten, boog zich eensklaps over boord en greep eenige dingen, die op het water dreven.

- Wat hebt ge daar? vroeg Mylord.

- Noten, zei Driessen, grijp er ook maar gauw wat, want zij zijn lekker.

Ook de manschappen schepten de vruchten op met alles wat zij konden en de commandant versmaadde er eenige niet.

Toen Mijland de groote witte noten gekraakt en geopend had, proefde hij dat de kern zoet en knappend was en het speet hem maar, dat hij er niet meer van machtig was geworden.

- Die noten groeien hier vrij algemeen, zeide Driessen, de meeste komen in het water terecht. Ja, we hebben hier in de bosschen nog heel wat, dat bruikbaar is. Ziedaar bij voorbeeld de macco-macco, die boom, die vol scherpe punten zit; van onderen is de stam zeer dik en naar boven toe wordt hij al dunner en dunner. De bladeren van dezen boom kan men gebruiken als trekpleisters.

- En wat zijn dat voor vruchten? vroeg Myland, op een boom wijzend, aan een tak waarvan eenige zeer lange dingen hingen, die door het zachte windje heen en weer bewogen werden.

- Dat, zei Driessen lachend, dat zijn geen vruchten, dat zijn vogelnesten.

- Wat, vogelnesten? riep Mijland uit.

- Ja, ziet ge die vogels er niet omheen vliegen en hoort ge dat gefluit niet?

- Ja.

- Nu, dat is de troepiaal.

- De troepiaal?

- Ja, deze vogel maakt zijn nest van de dooreengeweven draden en vezels van planten. Ik heb wel eens zoo'n nest in bezit gehad, dat ongeveer een meter lang was, vervolgde Driessen. Het is, zooals ge ziet, een gek

gezicht, die lange, door den wind bewogen zakken, aan de takken te zien hangen en elke nieuweling denkt, dat het vruchten zijn, te meer omdat de vogels er altijd bij zijn of er rond vliegen. Ik heb er wel koloniën van gezien, als ik mij zoo mag uitdrukken, van 30 tot 40 dezer nesten, want de troepialen leven altijd in troepjes bij elkander. Daarbij zijn die vogels drommels slim. Eén soort bijvoorbeeld, die veel op onzen Hollandschen leeuwerik gelijkt, hangt zijn nest op aan takken, die met de scherpste doornen bezet zijn, dat is natuurlijk om de klimmende roofdieren, die hier in de bosschen in menigte voorkomen, den lust te benemen er naar toe te klimmen. Een andere soort, zoo groot als ons sijsje, maakt een nest, dat, als je het op een afstand ziet, er geheel als een lange takkebos uitziet.

- Maar, zei Myland, die nesten zijn niet alle even lang.

- Dat komt, zei Driessen, omdat zij niet ineens zoo'n lang nest maken. Het eerste jaar, als een paar jonge vogels beginnen te broeden, maken zij een nest, dat veel korter is. Zoodra zij weer gaan broeden, verlaten zij het oude nest, maar maken daar bovenaan een tweede; het oude nest is nu tweemaal zoolang geworden en zoo doen zij verscheidene jaren achtereen. Ten slotte heeft zoo'n nest of liever zoo'n aantal nesten een heele lengte verkregen en men kan het dan goed vergelijken met een huis van een aantal verdiepingen.

- Met dit verschil, merkte Mijland op, dat alle verdiepingen niet bewoond zijn.

- Daarin vergist ge u, zei Driessen, zij zijn dat wel, want hoewel de troepialen altijd slechts het bovenste

bewonen, worden de andere weldra ingenomen door muizen, die daar een goed nest kant en klaar vinden.

- Wat is de natuur toch wonderbaar, merkte Mijland aan.

- Ja, dat is zij, zeide Driessen. Ge zult het dan ook wel kunnen begrijpen, dat ik, zoo dikwijls ik mij afkeerig van de menschen gevoelde, in de grootsche en rijke natuur van dit land vergoeding zocht.

Mijland knikte.

- Ik zou hetzelfde doen, zeide hij.

... jaagden de negers in het riet van den drassigen oever een krokodil op, die besig was het lichaam van een neger te verslinden. (Bladz. 58).

XI.

Dien avond bleef het vaartuig op eene plaats voor anker liggen, waar men den volgenden morgen aan land zou gaan, om eene kleine expeditie te maken. De commandant was van meening, dat hier ergens de Boschnegers moesten huizen, die tweemalen eene poging tot overrompelen hadden gedaan, en daar men te water tot heden niets van hen bespeurd had, wilde hij de expeditie te land voortzetten in de richting van de post La Rochelle aan den Boven Cottica.

Des nachts zette Driessen zijn verhaal omtrent de Boschnegers op verzoek van Mijland voort.

- De vrede van 1762 werd wel gestand gedaan, aldus begon hij, doch, tengevolge van het schandelijk gedrag van een aantal, ik kan wel zeggen de meeste, slavenhouders, ontstond dezelfde toestand van voren af aan.

Door vreeselijke mishandelingen, te veel om te vertellen, daar ik telkens in herhalingen zou moeten vervallen, tot wanhoop gebracht, begonnen weder een aantal slaven te vluchten. Zij vereenigden zich spoedig en liepen tot benden vereenigd het land af, overvielen en plunderden de plantages, en overrompelden zelfs nu en dan de militaire posten.

Men nam natuurlijk terstond maatregelen om hieraan

een eind te maken; de militaire posten werden versterkt en uitgebreid en rondom het bebouwde gedeelte der kolonie werd een militair cordon getrokken. Ook richtte men een korps van vrije negers en mulatten op. Eindelijk ging men ook tot het plan van den gouverneur Nepveu over, namelijk om een korps op te richten van slaven, die door de regeering waren vrijgekocht van hunne meesters.

- O, dat zijn onze negerjagers, zei Mijland.

- Juist, zeide Driessen. In Juli van het vorig jaar is dat korps pas opgericht. De slaven zijn allen van hunne meesters gekocht en moeten hunne vrijheid verdienen. Zij krijgen *f*9.- per maand salaris, zoolang zij dienst doen. Buiten dienst moeten zij zelf den kost zien te verdienen, maar krijgen daartoe voor niet een stuk grond om hierop eene woning te bouwen en bananen en andere vruchten te teelen.

- Er werden bij de oprichting 300 man aangenomen. De arme drommels waren zóó in hun schik, dat zij de lucht deden weergalmen van hunne donderende hoera's. Gij weet, dat zij onder de bevelen van blanken staan....

- De conducteurs, zei Mijland.

- Ja, zei Driessen, de conducteurs, die in rang gelijk staan met een vaandrig bij ons, hunne onderofficieren zijn echter negers, zij noemen die kapitein en zoo'n kapitein vindt men bij elke tien man.

- En nu ben ik gekomen, waar ik zijn moet, zeide Driessen. Verleden jaar heeft de regeering de hulp van den Prins[1)] ingeroepen en het gevolg daarvan is ge-

1) Willem V.

weest het uitzenden van de krijgsmacht van 800 man, waarvan gij er één waart.

Mijland lachte.

- Ja, daarvan ben ik er een, zeide hij, en wie de bevelhebber is, die ons hierheen heeft gebracht, weet ge zeker ook beter dan ik; ik weet slechts, dat het kolonel Fourgeoud is.

- Dat is ook zoo; hij is dezelfde, die zich zoo verdienstelijk heeft gemaakt met het dempen van den opstand der slaven in Berbice. Hij is een Zwitser, nogal ruw, maar een dapper en onvermoeid soldaat. Daarom reken ik er op, dat de veldtocht tegen de boschnegers van langen duur zal zijn, want hij zal het niet spoedig opgeven, daarvoor staat hij bekend.

- Zoo is het nu en de hoofden der Boschnegers zijn ook geen kinderen, maar geduchte tegenstanders. Zij heeten Baron, Joli-Coeur en Bonni.

Baron was slaaf geweest bij den heer Dahlberg, een Zweed, die in Suriname zijn fortuin had gemaakt. Reeds in zijne vroegste jeugd scheen Baron eene meer dan gewone vatbaarheid te bezitten. Zijn meester was met hem ingenomen; hij deed hem onderwijs in lezen en schrijven geven, van welk onderwijs de leergierige jongeling een goed gebruik maakte; vervolgens liet hij hem een ambacht leeren en nam hem op eene reis naar Holland mede. Baron, opgetogen over veel, wat hij in Holland zag, leerde bovenal aldaar het onwaardeerbaar voorrecht, de vrijheid, hoog schatten, en niets verheugde hem meer dan de belofte van zijnen meester, dat hij hem, bij zijne terugkomst in Suriname, met de vrijheid zou begiftigen.

Dahlberg komt met zijn bediende in Suriname terug doch Dahlberg doet zijn woord niet gestand; hij verkoopt Baron aan een Jood.

Hoezeer was de vurige jongeling teleurgesteld Met hoogheid door zijn nieuwen meester behandeld, wilde hij zich niet buigen, waarop de nieuwe meester, om Baron tot onderwerping te brengen, hem onder de galg liet afstraffen. Het hierdoor beoogde doel, Baron te temmen, de roede te doen kussen, werd niet bereikt: Baron ontsnapte en werd weldra een van de voornaamste aanvoerders der wegloopers.

Joli-Coeur, mede vroeger een slaaf, ontving het eerste levenslicht op de plantage Rodebank. De Jood Schultz, berucht door de mishandelingen, zijnen slaven aangedaan, was Directeur van die plantage. Op zekeren avond mishandelde Schultz weder eene slavin. De man merkte dit op en snelde zijne vrouw ter hulp. Die man echter was een slaaf en werd, na die vruchtelooze poging tot ontzet, door den Directeur aangeklaagd, en - eene strenge geeseling volgde weldra. Een knaap was getuige van deze strafoefening en die knaap was Joli-Coeur, de slavin zijne moeder en haar verdediger, die zoo folterend moest boeten, zijn vader.

Baron, de bedrogene en mishandelde, Joli-Coeur, de gehoonde en getergde; stelden zich in betrekking met zekeren Bonni, een zoon der wildernis.

Bonni was een Mulat, zijn vader was een blanke, zijne moeder diens slavin. De blanke had de slavin liefgehad, doch weldra verkoelde die liefde en ging zelfs tot diepen afkeer over, hij mishandelde en sloeg de toekomstige moeder van zijn kind zoodanig, dat zij naar

het bosch vluchtte en aldaar het leven schonk aan een jongen, die, man geworden, brandde van begeerte, om het lijden zijner moeder te wreken. Deze Mulat, in het woud geboren en opgevoed, stelde zich aan het hoofd der weggeloopen slaven, onder welke hij eene krijgstucht wist te bewaren, die hen tot geduchte vijanden der kolonie maakte. Gevreesd om zijn despotisme, geëerbiedigd om zijne mannelijke kloekmoedigheid en bemind om zijne onomkoopbare rechtvaardigheid, werd er zelden een opperhoofd gevonden, dat een zoo krachtigen invloed op zijne manschappen uitoefende. Aan een langen en geduchten proeftijd onderwierp hij den deserteur der plantages; was deze doorgestaan, dan werd de slaaf gewapend en onder Bonni's troepen opgenomen, die alzoo eene uitgelezen keurbende vormde.

Zoodanig is het drietal, dat tegenwoordig aan het hoofd van den opstand staat. Ge zult erkennen, dat het niet te verachten of gering te schatten tegenstanders zijn, aldus eindigde Driessen.

XII.

- Er blijft mij thans niets meer over, vervolgde Driessen, dan u mede te deelen, wat ik in de laatste jaren zelf heb bijgewoond. Daaronder behoort het beleg en de inneming van Boucou met het vreeselijk bloedbad, waardoor dat wapenfeit berucht is geworden.

- Zijt ge daar bij geweest? vroeg Mijland.

- Ja, ik heb dien tocht en ook dien van den vaandrig Sebulo medegemaakt. Ge moet weten, dat sinds de vijandelijkheden weer begonnen waren, de oorlog misschien nog veel erger was dan vroeger. De Cottica-negers, men had ze zoo genoemd, omdat ze in het district van dien naam het eerst begonnen waren, de Cottica-negers dan, waren al dadelijk veel geduchter tegenstanders dan vroeger de Auka- en Saramacca-negers. Dat kwam, zooals ik u reeds gezegd heb, doordat zij zulke flinke aanvoerders hadden, want men moge over hen denken zooals men wil, hunne aanvoerders waren kranige kerels.

- In September, nu twee jaar geleden dan (1771), gingen wij op expeditie om een dorp der Boschnegers, dat diep in het woud gelegen was, te veroveren. Sebulo, de vaandrig, was onze bevelhebber. Wij waren slechts 50 man sterk, behalve de dragers. Nu, aan de laatsten [heb] je in geval van nood niets.

- Toen wij bij het dorp aankwamen, bemerkten wij, dat het zeer sterk gelegen was. Aan de eene zijde was eene diepe zwamp en aan de andere....

- Eene zwamp, wat is dat? viel Mijland hem in de rede.

- Een moeras, zei Driessen, en aan de andere zijde was het door palissaden van 10 voet hoog versterkt. Er waren behoorlijk schietgaten in aangebracht en één kleine poort, die slechts aan één persoon te gelijk toegang kon verleenen, was de eenige ingang.

- Tot ons geluk was het grootste gedeelte van de weerbare bevolking niet in het dorp. Wij begonnen onzen aanval en daar de verdediging door de weinige mannen zwak was, gelukte het ons weldra er binnen te komen. Drie negers werden neergeschoten en de overigen redd'en zich door de vlucht.

- Wij vonden er twintig vrouwen en kinderen. Deze ongelukkigen hadden natuurlijk niet, zooals de vlugge negers, kunnen ontsnappen, maar toch hadden zij ondanks het dreigende gevaar nog hunne gekwetsten medegenomen.

- Wat zouden wij doen? Onze commandant besloot de geheele sterkte te verwoesten en de vrouwen en kinderen als krijgsgevangenen mede te voeren. Dit geschiedde, wij verwoestten de woningen, wierpen de gevonden levensmiddelen in de zwamp en toen namen wij den terugtocht aan.

- Wij waren nauwelijks op weg of we werden van alle kanten bestookt. Baron had van het gebeurde kennis gekregen en wachtte ons op. Maar wij hadden nòch dooden nòch gewonden mede te voeren en waren tegen hem opgewassen. Vijf malen achtereen beproefde hij een

aanval, maar even dikwijls moest hij ook afdeinzen, en zoo bereikten wij na veel moeite en gevaar dan eindelijk Paramaribo.

- Na die overwinning leden wij echter dikwijls de nederlaag. De Auka-negers ontdekten en verwoestten in October van datzelfde jaar een dorp der Boschnegers en ook de Joden deden hetzelfde, maar in November werd een onzer afdeelingen in de Cottica geheel verslagen en daarop volgde eene geheele reeks nederlagen, zoowel van militaire expedities als van burger-commando's. - In den loop van het afgeloopen jaar (1772) intusschen, werd door een gevangen genomen Boschneger medegedeeld, dat Baron eene sterkte had aangelegd zóó hecht, dat hij gerust een aanval der Hollanders durfde afwachten. Hij had daar zijn hoofdkwartier gevestigd en keerde na elken strooptocht daar terug. Hij achtte zich daar zóó sterk, dat hij het fort den naam '*Boucou*' had gegeven, hetwelk beteekent '*tot stof vervallen*,' waarmede hij te kennen wilde geven, dat het eer tot stof zou vervallen, dan door de blanken vermeesterd worden.

- Het is te begrijpen, dat de regeering dit niet wilde dulden en weldra werd dan ook eene expeditie uitgerust.

- Nu, het was geen grootspraak geweest. Boucou was sterk. In de eerste plaats werd de sterkte omringd door een uitgestrekt, grondeloos moeras. Als tweede verdedigingslijn waren zware palissadeeringen van drie mans hoogte aangebracht. Voor de schietgaten zag men zelfs kleine kanonnen (draaibassen) en boven alles uit wapperde zoo waar eene vlag, geel met een zwarte leeuw.

- Natuurlijk draalden wij, ondanks de onvoordeelige

..... trok Frederici in alle stilte over het gevonden pad door het moeras, klom, zonder bemerkt te worden, over de palissaden en wij waren er binnen (Blz. 75).

ligging der sterkte, niet om aan te vallen. Maar een, twee, drie aanvallen werden gedaan, zonder dat we een stap verder kwamen. Het moeras was niet te doorwaden en om de palissadeering te overmeesteren hadden we misschien al ons volk moeten opofferen. De kanonnen konden niet worden gebruikt en handgranaten hadden wij niet. Daar stonden wij dan vlak voor de sterkte en konden niets uitrichten. Baron had wel gelijk, zijn sterkte was langs den gewonen weg niet te veroveren. Ten einde raad bood men nu aan allen, die de wapens neerlegden, pardon, maar Baron lachtte ons uit.

- Kort daarna waagden zich een dozijn negerjagers te ver vooruit en Baron nam de roekeloozen gevangen. Nadat hij er elf had laten fusileeren, liet hij de twaalfde geeselen, een oor afsnijden en het hoofd kaal knippen. Zoo stuurde hij de eenig overgeblevene van dit dozijn terug met de boodschap, dat hij nòch de blanken nòch de negerjagers vreesde.

- We kregen versterking, onder bevel van den moedigen officier de Frederici, maar het hielp niets. Men vuurde van weerszijden zonder ééne schrede verder te komen.

- Toen probeerden we om een weg door het moeras te maken, door takkenbossen daarin te werpen. Maar met deze pogingen offerden we veel menschenlevens op, zonder resultaat. Ten slotte kregen we gebrek aan alles en toen sprak men er van om het beleg maar op te breken.

- De negerjagers, woedend over den dood hunner makkers, zochten echter onverdroten naar eene gelegenheid om de vesting te vermeesteren. Daar ontdekken

zij opeens midden door het moeras, aan de achterzijde van de sterkte, een weg, die slechts daardoor verborgen was gebleven, omdat hij even onder water stond.

- Nu herleefde als bij tooverslag ieders moed en hoop weer.

- Kapitein Mijland deed een valschen aanval, en terwijl Baron zijn volk naar het bedreigde punt deed gaan, trok Frederici in alle stilte over het gevonden pad door het moeras, klom, zonder bemerkt te worden, over de palissaden en wij waren er binnen.

- Ik behoef je niet te zeggen, hoe verbaasd, hoe woedend de Boschnegers waren en welk een bloedbad er dien dag daarbinnen werd aangericht. Kortom, Boucou werd veroverd en vernield. Vier negers, zes en twintig vrouwen en negentien kinderen voerden wij als gevangenen mede. Zeer speet het ons echter, dat Baron met eenige volgelingen ontsnapt was.

- Ziedaar, aldus eindigde Driessen zijn verhaal, hoe het komt, dat we nu weer op expeditie zijn. Baron heeft het in de bosschen verstrooide, rondzwervende volk van Boucou weer vereenigd en ofschoon er 30 à 40 gedood zijn en 100 à 110 gevangen genomen, toch is hij weer zóó sterk, dat hij nog kort voordat ge in de kolonie zijt gekomen een aanval op eene afdeeling van het vrijkorps heeft gedaan, die voor ons zoo goed als een nederlaag was. Daarna is de geschiedenis van luitenant Leppert voorgevallen, die met drie soldaten, bij een overval in een moeras, werd gedood, terwijl er twaalf van zijn volk gewond werden en de geheele bende verstrooid en meerendeels door de Boschnegers vermoord en dat alles is genoeg, om eene expeditie noodig te maken.

- En nu ga ik slapen. Morgenochtend gaan we de bosschen in en dat is geen kinderwerk. Rust wel!

Eenige oogenblikken later was behalve de wacht alles in diepe rust.

XIII.

- Een tocht in de bosschen is geen kinderwerk, had Driessen gezegd, en dat dit groote moeielijkheden inhad, ondervonden de nieuwelingen onder de soldaten, waaruit de meesten bestonden, al zeer spoedig.

Eenigen tijd te voren had Driessen Mijland aangeraden zich voorgoed van zijn schoeisel te ontdoen en zich er aan te gewennen voortaan barrevoets te gaan.

- Als ge in de bosschen op expeditie zijt, zeide hij, zult ge al heel spoedig van uwe schoenen beroofd zijn, en al neemt ge nog een paar in reserve mede, daarmee zijt ge toch niet geholpen. Op een goeden dag is het totaal op, niet versleten maar verscheurd. Nu komt de kwelling aan. Niet gewoon barrevoets te gaan, zijn spoedig uwe voeten overal door. Uw huid wordt vaneengereten en weldra loopt het bloed er uit. Ge kunt nièt meer gaan en wordt naar den een of anderen post opgezonden, waar uwe ellende pas begint. Gewent ge u er daarentegen langzamerhand aan, dan is het spoedig in orde en ge hebt nimmer ergens last van.

Ingevolge dien raad had Mijland zich er langzamerhand aan gewend. Eerst op het schip en later telkens een eindje aan den wal. In den beginne had het hem menig kwaad oogenblik gekost, maar thans

was hij blijde, dat hij Driessens raad had opgevolgd.

Er was letterlijk geen doorkomen aan. Het moerassige boschterrein was, behalve met klein hout, met een ondoordringbaar net van planten, riet en heesters bedekt. Twee man opende den stoet, die op de Indiaansche manier, de een achter den andere, moest gaan. Zoo hakte men gaandeweg om wat in den weg stond, terwijl links en rechts allen naar een pad zochten.

Dat men op zoo'n manier niet zeer vorderde, is te begrijpen. Om beurten moesten de soldaten het groen wegkappen en in dien tusschentijd stonden de andere dan werkeloos.

Op eens stiet een der soldaten, die aan het kappen was, een schreeuw uit en sprong snel terzijde.

Driessen, die vlak achter hem stond, zag dat nauwelijks of hij wierp zich voorover op den grond, onder den uitroep: ‘Op den grond, op den grond!’

Hoewel niet wetende wat er aan de hand was, wierp Mijland zich eveneens neer.

In het volgende oogenblik hoorde hij luide vloeken en verwenschingen aan alle zijden en daartusschen den uitroep: ‘Capassi's!’

- Ziezoo, sta nu maar op, zei Driessen.

- Wat was er toch aan de hand? vroeg Mijland.

- Vraag het hun maar, zei Driessen, lachend op eenige soldaten wijzend, die stonden te stampvoeten en daarbij niet ophielden met vloeken en verwenschen. Die kerel heeft bij ongeluk in een nest van blauwe capassimarabonzen gehakt, dat zijn een soort van horzels, en de geheele zwerm vloog natuurlijk als dol op ons af. Als we niet snel voorover waren gaan liggen, had je kennis gemaakt met hunne angels. Gelukkig voor hen

is het spoedig over. Als men ze met jenever wrijft, vermindert de pijn spoedig.

Na eene worsteling van een paar uren met den overvloedig rijken wasdom, kwam men eindelijk in een gedeelte langs de kreek, waar het bosch minder dicht was. Nu deed zich echter weder eene andere moeilijkheid op. De bodem toch was kleiachtige moerasgrond, waarin men telkens tot aan de enkels zakte. Die klei zoog zóó vast, dat somwijlen de schoenen er in achterbleven.

Om dezen onbegaanbaren weg te ontloopen, trok men al weder het bosch in. In den aanvang ging het tamelijk goed, maar weldra werd het al dichter en dichter, totdat men weer gebruik moest gaan maken van de sabels om zich een doortocht te banen. Lianen, somtijds zoo dik als een bindtouw, versperden als een net met groote mazen den weg; dat taaie goed was bovendien niet door te krijgen; alle struiken, alle boomen waren er als het ware mee omwonden en hier en daar werd een kolossalen omgevallen woudreus geheel door de lianen opgehouden; zoo'n boom hing dan als het ware in het reusachtige net van planten, terwijl het onkruid welig op het verteerde hout woekerde.

- 't Is zóó ondoenlijk, zei de commandant opeens, laten wij het eens probeeren over de takken heen.

En zelf het voorbeeld gevend, greep hij zich aan de slingerplanten vast, stapte op een dikken tak een paar voet boven den grond en vervolgens op een volgende.

Weldra waren allen bezig als apen in de boomen, met dit verschil, dat de apen het vrij wat vlugger deden. Toch kwam men beter vooruit dan men gedacht had en na eenige honderden schreden op die manier te hebben

afgelegd, was men op een beteren weg. Het was hier ten minste niet zoo dicht begroeid of men kon er loopen.

Het was echter reeds middag geworden en men besloot een uur rust te nemen, ten einde de afgematte soldaten wat te doen gebruiken. Luitenant Cramer strekte zich welbehaaglijk op den grond uit en haalde het een en ander voor den dag; de anderen volgden spoedig dit voorbeeld.

Terwijl zij daar rustig zaten, werd opeens eenig gedruisch vernomen in het dichte groen, dat zij pas door over de takken te marcheeren, verlaten hadden. Iedereen keek op en een fluisterend gegeven bevel deed allen met de meeste voorzichtigheid de terzijde gelegde wapens grijpen en gereedhouden.

In de uiterste spanning zaten allen te wachten, gereed oogenblikkelijk op te springen en zich op den vijand te werpen. Zouden de Boschnegers werkelijk hier zijn, waren zij misschien verscholen in dat dichte groen, in dat warnet van slingerplanten en woudreuzen?

Dáár bewoog zich andermaal iets, een donker voorwerp. Zeker een neger, een verspieder. Mocht dat zijn, dan zouden tien kogels te gelijk hem doorboren.

Maar neen, het werd weer stil.

- Dat geen Boschneger, Massera, aldus verbrak Cesar opeens de stilte, Cesar gaan kijken, Massera?

- Ja, ga je gang, zeide de officier opstaande, ik geloof, dat 't een of ander dier is.

Cesar sloop behoedzaam voort in de richting waar men daarstraks iets had gezien, toen hij plotseling met een luiden kreet opsprong en haastig terugkwam.

Wat hij gezien had was niets anders geweest dan eene reusachtige slang.

Er werd terstond besloten jacht te maken op het dier, want allen drongen er zoozeer op aan, dat de commandant het hun niet wilde weigeren.

- Ga je gang maar, zeide hij, maar geen enkel schot lossen, hoor?

Allen wapenden zich nu met knuppels en drongen, onder aanvoering van Cesar, aan de eene zijde en Driessen aan de andere, het groen in. Zij hadden zich in twee partijen verdeeld om de slang het ontkomen te beletten en breidden zich in een cirkel, rondom de plaats waar men het dier had gevonden, uit.

Zoo naderden zij langzaam, de oogen op het hooge gras gericht.

Plotseling verhief de slang haar kop boven het groen, keek de naderenden verbaasd aan en dook toen opeens weer weg, om dit een oogenblik later op eene andere plaats weder te herhalen.

Zich echter ingesloten ziende, hief zij zich hoog op en haar grooten muil opensperrende, keek zij om naar een uitweg. Maar nauwelijks had zij zich zoo hoog boven het groen verheven of Driessen deed een flinken sprong en kwam daardoor zoo dicht bij haar, dat hij het dier een hevigen slag op den platten kop kon toebrengen.

Het monsterachtige dier dook bliksemsnel onder, en in de meening, dat het dood was, stormden alle onervaren soldaten op haar toe, ondanks het waarschuwend geroep van Driessen en Cesar.

Daar zag men opeens het monster weer verrijzen en met verschrikkelijke woede wierp het zich op de haar omringende soldaten, die sneller dan zij gekomen waren terugvlogen, te midden van een regen van aardkluiten,

modder, gras, takken enz. die door het woedende dier werden opgeworpen.

Van die gelegenheid echter maakte Cesar behendig gebruik, door op de slang toe te loopen en haar met zijn bijl een hevigen slag in de nek te geven.

Nu was het met haar gedaan. Driessen, die er ook terstond bij was, gaf haar nog eenige sabelhouwen en toen bleef zij bewegingloos liggen.

- Nu een touw! riep Driessen.

Dat was weldra gevonden en de slang om den hals gebonden. Allen grepen het eind en sleepten den buit naar voren.

Zij was werkelijk dood en de kop hing er half bij.

In een oogwenk was Cesar in een boom geklommen en wachtte daarna op het touw, dat Driessen hem zou toewerpen. Toen hij het einde in handen had, wierp hij het over een tak. Een paar soldaten grepen dat afhangende eind en heschen zoo de slang op, die spoedig opgehangen was. De lengte van het dier was meer dan twaalf voet en de dikte op het dikste gedeelte als die van een mans middel.

Behendig boog Cesar zich over het dier heen, deed eene diepe insnijding rondom den hals en maakte daar de huid van de slang eenigszins los. Vervolgens liet hij zich van zijn tak afglijden op de slang, greep toen de losgemaakte huid met beide handen, terwijl hij het mes tusschen de tanden nam en gleed nu, alsof hij uit een boom kwam, naar beneden, langzamerhand het vel afstroopende, dat door het gewicht van den dalenden neger losliet.

Binnen enkele oogenblikken stond Cesar op den grond en begon nu, geholpen door een paar anderen, het dier,

dat hij terwijl hij langs zijn lichaam naar beneden gleed, te gelijkertijd den buik had opengesneden, schoon te maken.

- Wat nu? vroeg Mijland, die dit alles met de grootste verbazing had aangezien, wat is de bedoeling met dat beest?

- Dat zult ge zien, als ge van avond een moot bij je maal krijgt, zeide Driessen.

- Een moot? riep Mijland verbaasd uit, je houdt mij voor het lapje.

- Neen, waarachtig niet, wat ik zeg meen ik. Wij snijden hem aan mooten en braden hem en ge zult eens zien hoe ge zult smullen!

- Ik zou je toch danken, zeide Mijland, een vies gezicht trekkend.

- Dat zal je niet, als je het maar eens geproefd hebt.

- Nu, we zullen zien, zei Mijland.

- Dat is een wijs woord, merkte Driessen aan. In een vreemd land moet men nooit zeggen: ‘ik eet dit of dat niet,’ omdat men het niet kent. Dikwijls is het juist het lekkerst en het best. Maar behalve dat, kan je, als je in de bosschen van Suriname op expeditie zijt, zoo slecht terechtkomen; dat je dikwijls wat blijde zou zijn, als je door den honger niet gedwongen werd nog heel wat ergers te eten dan slangenvleesch.

- Maar het gif? merkte Mijland aan.

- Het gif? Deze slang is niet vergiftig. Zij is zelfs, zooals ge gezien hebt, ondanks hare grootte niet eens gevaarlijk. Als men haar maar aandurft en het goed aanlegt is de jacht niet eens moeilijk, vooral als men vuurwapens kan gebruiken.

XIV.

Terwijl Cesar met een paar negers, die waren medegenomen als dragers, op de plaats waar men zich aanvankelijk tot rusten had gezet, achterbleven, met opdracht om daar te wachten en intusschen iets gereed te maken voor het maal, trok de commandant met zijne soldaten verder om nog een onderzoek in te stellen.

Het terrein veroorloofde dit nu beter dan vroeger en zoo drong men nog een aardig eind door.

Plotseling wierp Driessen, die de voorste was op een smal boschpad, zich snel in het dichte groen ter zijde van den weg en stelde zich, terwijl hij snel omkeek en de anderen toewenkte, achter een zwaren boom op.

De commandant, die terstond begreep dat Driessen eene ontdekking moest hebben gedaan, gaf zacht en snel bevel zich in het groen verdekt op te stellen en in een oogwenk was de geheele troep verdwenen.

- Wat hebt ge gezien? vroeg de commandant, die op handen en voeten naar Driessen gekropen was.

- Kijk hier langs den boom, commandant, recht voor ons uit, dan zult ge een dorp ontdekken.

De commandant deed dit en kon een uitroep van verbazing niet weerhouden.

Dáár voor hen zagen zij werkelijk de hutten van een

negerdorp en toen zij het nauwkeuriger gadesloegen, bespeurden zij ook velden met groenten en vruchten.

Geen twijfel meer. Wat de commandant reeds lang had vermoed, was waar. Men stond voor een dorp der Boschnegers, en het kwam er nu maar op aan het te verkennen, teneinde te weten hoe groot de sterkte was. Want luitenant Cramer had slechts een twintig man bij zich en daarmede was niet heel veel te wagen. Hij splitste zijn troepje in drieën en terwijl hij zes man bij zich hield gaf hij Driessen en Mijland ieder zeven man mede. Zeer voorzichtig zou men het dorp zien te verkennen, maar op het eerste alarmsignaal zich vereenigen op de plaats waar men zich thans bevond. De grootste stilte werd bevolen en ieder gezegd geen schotte doen, dan in geval van nood. Toen slopen de drie afdeeltngen het hout in.

De afdeeling waarover Mijland het bevel gekregen had, kroop gedurende een kwartier voort. De tocht was zeer moeilijk, want om door zoo'n wildernis zich een weg te banen, zonder dat er een takje kraakt of een blad ritselt, kost veel overleg. Maar toen bevond Mijland's afdeeling zich aan een flink, stevig en hoog staketsel, dat rondom het geheele dorp scheen getrokken te zijn. Er zat niets anders op dan langs dat staketsel te gaan, teneinde te zien of er ook iets meer te ontdekken viel.

Eindelijk kwamen zij aan eéne opening, die hun vergunde het binnenste van de palissaden te overzien. En zij bespeurden drie tamelijk groote hutten, zooals de boschnegers die bouwden, benevens een vierde gebouwtje, dat door zijn vorm en inrichting een voorraadschuur of iets dergelijks scheen te zijn. Maar hoe zij ook keken,

van de bewoners zagen zij geen spoor, en er was niets verder te ontdekken.

Geen instructie hebbende om er binnen te dringen, keerde Mijland met de zijnen naar het vereenigingspunt terug, waar zij Driessen reeds vonden. Eenige oogenblikken later verscheen ook de troep van den commandant.

Aller bevinding was zoowat gelijk. Men had zeker een dorp voor zich, waarvan de bevolking tijdelijk afwezig en misschien wel op een rooftocht was. Of er nog vrouwen en kinderen waren achtergebleven, wist niemand uit te maken, ofschoon de meesten dit niet geloofden.

De commandant besloot nu kort en goed om er binnen te dringen en volgens gewoonte en instructie het dorp te vernielen.

Zoo gezegd, zoo gedaan! Driessen had spoedig een ingang gevonden, die slechts versperd was en die spoedig was opgeruimd. Toen drongen, behalve enkele uitgezette posten, allen in het dorp door.

Geen schepsel kwam hun te gemoet; geen levend wezen werd ergens gezien. Een half wilde kleine hond vloog hun luid blaffend tegemoet, maar werd door een goed aangebrachte slag met de kolf van een geweer geveld. Er waren drie vrij groote woningen en een voorraadschuur. Overal waren de sporen van nog niet lang geleden plaats gehad hebbende maaltijden te vinden. Het was duidelijk, dat de Boschnegers op een strooptocht uit waren. Eindelijk vond men in de schuur, die men het laatst doorzocht, eene oude negerin en een kind. Beiden wilden ijlings wegloopen, maar eenige soldaten grepen hen en brachten hen voor den commandant.

Het kind, een jongetje van een jaar of tien, was zeer wild en onwillig. Er zat niets anders op dan hem de handen te binden en aan een der soldaten op te dragen voor hem te zorgen. Ook met de oude negerin was niets aan te vangen. Zij wilde niet mededeelen hoe sterk deze nederzetting was, sinds hoelang zij bestond en waar de bewoners waren. Meermalen luisterde zij en keek steeds in een en dezelfde richting, zoodat de commandant ten slotte begon te begrijpen, dat zij misschien de spoedige terugkomst harer dorpsgenooten verwachtte.

Hij beval derhalve ook haar volgens instructie mede te nemen en ten spoedigste de woningen in brand te steken en de velden met groenten en vruchten zooveel mogelijk te verwoesten.

Weldra sloegen de vlammen uit de van takken en stroo gebouwde hutten en was ook op de moesvelden de vernieling in vollen gang.

- Is het toch niet barbaarsch, zeide Driessen tot Mijland, als men ziet hoe de eene mensch den andere onderdrukt en plaagt en pijnigt? Heeft God niet de vruchten en de groenten laten groeien voor iedereen, en hoe komt het dan toch, dat de eene zooveel meer heeft dan de andere? De blanken roofden met geweld deze negers uit Afrika en brachten hen tegen hun zin hierheen, om hen voor zich te laten werken en ze te behandelen als.... beesten. Nu is het dezen ongelukkigen gelukt hunnen wreeden meesters te ontvluchten, zij hebben met ontzaglijke moeite hier een dorp gebouwd, velden aangelegd en als zij nu straks tehuis komen, vinden zij alles verwoest. Een handvol blanken heeft, op bevel van hunne regeering handelend, van hunne afwezigheid ge-

bruik gemaakt om alles te vernielen. Is het nu niet te begrijpen, dat die lui een ingekankerden haat aan ons krijgen? Stel u eens in hun plaats. Is het eigenlijk krijgsmanswerk wat wij nu doen? Zie dien kleinen neger eens en dat oude wijf. Zij knarsetanden en ballen de vuisten, dat de nagels in hun vleesch dringen. Dat kind groeit op als een gezworen vijand van ons, en als hij groot is doemen zulke tooneelen voor zijn geest op en verwekken slechts wraak, onleschbare wraakzucht in hem!

- 't Is waar, zei Mijland, maar nu nemen wij hem mede en hij zal goed worden opgevoed en zijne ouders en positie leeren vergeten.

- Goed opgevoed? Driessen lachte schamper. Hoe komt ge op zoo'n idee? Die jongen wordt verkocht, tenzij de een of andere planter zijn eigendomsrecht op hem kan bewijzen. Slaaf wordt hij weder zoo goed als do rest!

Mijland wilde antwoorden, maar het signaal tot vertrek werd gegeven. Het vernielingswerk was voltooid; de woningen waren nog slechts rookende aschhoopen en de te velde staande oogst was vernield. Dat was het kenmerk, dat hier beschaafde lieden in de wildernis waren geweest!!

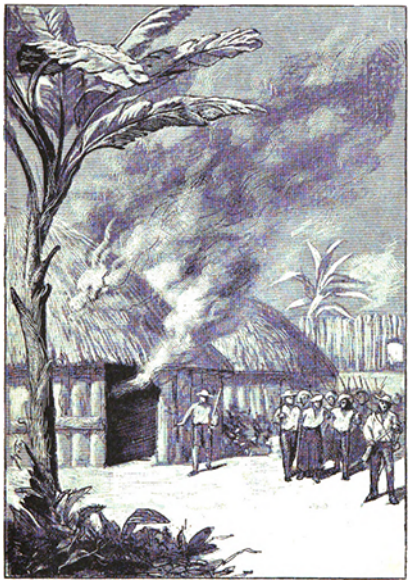

Weldra sloegen de vlammen uit de van takken en stroo gebouwde hutten en was ook op de moesvelden de vernieling in vollen gang. (Blz. 87.)

XV.

Met de beide gevangenen in hun midden trok de afdeeling langzaam voort op den weg, dien zij gekomen waren, tot zij bij de achterblijvers terugkwamen, die terwijl een flink maal hadden gereedgemaakt.

De mooten slangenvleesch werden door de oud West-Indiërs met graagte gegeten, doch de nieuwelingen wilden er nog niet erg aan. Eerst het smakelijk eten hunner makkers deed hen ten laatste schoorvoetend besluiten toe te tasten. Eerst ging het met lange tanden, maar weldra aten zij dapper mede.

De beide gevangenen weigerden het aangeboden voedsel hardnekkig.

- Als zij zoo blijven, merkte Mijland op, dan leveren wij ze niet eens levend af.

- 't Is best mogelijk, dat zij blijven weigeren, antwoordde Driessen. Het zou de eerste keer niet zijn, dat gevangen Boschnegers zich liever lieten doodhongeren, dan weer mede naar Paramaribo te worden gevoerd. Ik heb het wel gehad, dat zij zelfs weigerden te loopen en dat ze door slagen noch pijnigingen te bewegen waren om een voet te verzetten.

- Wat gebeurde er dan met hen? vroeg Mijland.

- Dat ligt er veel aan wie de commandant is in

zoo'n geval. Enkele humane menschen hebben zulke gevangenen wel laten ontsnappen, anderen schoten ze eenvoudig neer.

- Bah! zei Mijland, ik hoop maar dat de onzen gewillig medegaan, ik zou zulke treurige tooneelen niet gaarne bijwonen.

Driessen knikte en sprak eenige woorden tot den jongen, die hem met achterdochtige blikken aankeek. Het hielp hem echter niet veel. Hij keek, evenals een wild dier, dat gevangen is, schuw en onrustig rondom zich, blijkbaar moeite doende om den weg te onthouden en de richting waarvan hij gekomen was. Misschien wachtte hij ook nog wel bevrijders.

Na een rusttijd van een uur brak de troep op en ving de marsch aan. De commandant achtte het noodzakelijk, vóór de nacht inviel zoo ver mogelijk van de verwoeste plaats weg te komen. De negers konden misschien nog wel dienzelfden avond terugkeeren en dan zouden zij, als zij sterk genoeg waren, zeker niet nalaten hen te vervolgen.

Doch intusschen werd de tocht op het vroeger reeds beschreven gedeelte nu nog lastiger. Toen kon ieder man voor zich zelf handelen en loopen, zooals hij wilde, thans had men twee gevangenen te bewaken tevens, en men begrijpt, dat de oude vrouw niet zoo gemakkelijk over boomstronken en door struiken kon volgen als een jong soldaat. De nacht verrastte hen dan ook te midden van een bijna ondoordringbare wildernis. Er was niets aan te doen, men moest hier blijven.

Allen waren zóó vermoeid, dat er geen sprake was van eten of gezellig praten. Die laatste worsteling te

midden van slingerplanten, wat een ronddraaien in een cirkel was geweest, had allen afgemat. Verheugd te kunnen zitten en liggen, strekten zij zich uit en dachten aan niets dan aan rust, d.w.z. slapen.

- Wij verkeeren in een alles behalve benijdenswaardigen toestand, zeide de commandant tot onze vrienden, er moet van nacht goede wacht gehouden worden en op de manschappen valt niet te rekenen. Willen wij het gevaar niet loopen overvallen te worden en in den slaap afgemaakt, dan dienen wij de wacht onder ons te verdeden en wel zoodanig, dat we twee aan twee waken. Betrek daarom samen de eerste wacht. Laten we maar één uur te gelijk nemen. Over een uur wekt ge mij en Cesar, die is onvermoeid. Als de kerel het op deze expeditie goed maakt, zal ik hem voordragen voor neger jager, 't Is een flinke kerel, al is hij zwart.

Mijland en Driessen betrokken derhalve de wacht.

Het duurde geen vijf minuten of ook de commandant lag in diepen rust. Onze beide vrienden waren de eenigen die waakten.

De eenigen? Neen, nog twee waren er die waakten, namelijk de oude negerin en het kind. Hoopten zij nog steeds op bevrijding. Waarschijnlijk wel, want hunne oogen trachtten de dikke duisternis te doorboren en hunne ooren vingen gretig elk ongewoon geluid op, alsof de bevrijding reeds nabij was.

De knaap had zich ter ruste gelegd, met het hoofd op de handen van de negerin. Hij lag daar, oogenschijnlijk rustig slapend, en alleen de duisternis was oorzaak, dat de sergeant en de korporaal, die van tijd tot tijd naar hunne gevangenen keken, niets bespeurden van

de regelmatige beweging van het hoofd, veroorzaakt doordat de knaap bezig was de touwen, waarmede de handen van de negerin gebonden waren, te doorknagen. Toen dit werk, na verloop van misschien anderhalf uur was afgeloopen, toen bewogen zich de handen van de oude daar onder het lichaam van den schijnbaar slapenden knaap een tijdlang en toen was ook hij van zijn banden bevrijd.

Intusschen waren Mijland en Driessen gaan slapen, hun tijd was reeds weder verstreken en zoo waren zij reeds tweemalen op post geweest, zonder dat zich iets voordeed.

Het was eerst bij de laatste wacht, die door den commandant en Cesar werd waargenomen, dat de laatste fluisterend zeide: - Massera commandant, Boschnegers!

- Zoo, zeide de commandant, zijt ge daar zeker van?

- Ja, Massera, geweren klaar houden.

Juist wilde de luitenant de manschap laten wekken, toen een flink salvo hen allen deed opspringen.

- Neem je wapens en houdt je gereed, zeide de commandant fluisterend. Zij hebben in eene verkeerde richting geschoten en weten dus niet zeker waar wij ons bevinden. Maak geen geluid.

Met het geweer in de hand bleven allen liggen. Op korten afstand hoorde men schreden, toen hield dat opeens op en een stem klonk luide in de nachtelijke stilte:

- Lage honden van Hollanders, waar zit ge? Durft ge u niet eens vertoonen?

- Laten wij hun antwoorden, anders schieten zij weer, dat is zoo hun gewoonte, zeide Driessen.

- Goed, zeide de commandant, ga je gang.

- Hier zijn we, wegloopers, wat moet ge van ons? riep Driessen.

- Gij hebt onze woningen en onze velden verwoest, riep dezelfde stem, als gij vechten wilt, vecht dan als mannen!

- Dat zouden wij gaarne gewild hebben, maar gij waart er niet, om uw eigendom te beschermen! riep Driessen. Gij waart op een rooftocht uit, niet waar schelmen. Maar de gouverneur heeft u gestraft, zooals gij gezien hebt. Geef u liever over inplaats van hier te staan schelden.

- Overgeven? hahaha! klonk de stem hoonend lachend, kom ons maar halen, honden! en wij zullen u ontvangen. Wilt gij liever man tegen man in het bosch, bepaal dan zelf de plaats en wij zullen komen.

- Gij zult er evenmin zijn als gij er heden waart, schreeuwde Driessen. Waarom beschermt gij uwe hutten niet en uwe velden, in plaats van menschen te overvallen, die zich niet verdedigen kunnen. Zelfs uwe vrouwen en kinderen laat ge onbeschermd achter, zoodat wij ze gevangen namen.

- Ha, ha, ha! klonk het terug, die hebt ge niet eens kunnen houden! En een gelach uit twintig kelen begeleidde dit hoonend lachen.

- Hel en duivel, barstte Driessen uit, onze gevangenen zijn weg!

Inderdaad was er van de negerin en het kind geen spoor meer te zien. Ze hadden de gunstige gelegenheid waargenomen om te ontsnappen.

Het duivelachtig gelach daar buiten hield nog steeds

aan. Er op in te gaan zou dwaasheid zijn geweest, want men wist niet hoe sterk de bende was en bovendien op een geheel onbekend en allerongunstigst terrein een gevecht te gaan leveren, ware onzin geweest. Trouwens, de eerste schemering begon reeds aan te breken en de Boschnegers zouden, zooals hunne gewoonte was wel aftrekken, zeer tevreden dat zij de gevangenen uit de handen der Hollanders hadden verlost.

Nog een tijdlang werden er over en weer smaadwoorden gewisseld, die eerst ernstig werden toen Cesar zich in het gesprek mengde. Zij noemden hem een lagen verrader, die zijn eigen broeders verkocht. Cesar daarentegen schreeuwde hun toe, dat zij wegloopers waren, te lui om te werken en die liever met nietsdoen en zang en dans den tijd doorbrachten.

Toen de dag meer en meer begon door te komen, trokken de Boschnegers af, zweerende, dat zij den eersten den besten Hollander of negerjager, dien zij in hunne macht kregen, aan de beenen zouden ophangen en door de mieren levend zouden doen opeten.

Bijna terzelfder tijd togen ook de onzen op weg en bereikten tegen den middag de plaats waar hun vaartuig voor anker lag.

XVI.

Het was reeds begin November geworden, toen de commandant van de beide vaartuigen, die wij tot heden vergezeld hebben, het bericht ontving, dat de bevelhebber van de militaire macht, die uitgezonden was om de Boschnegers te beoorlogen, de kolonel Fourgeoud, was aangekomen, en met zijne krijgsmacht gelegerd was aan de Cormoetibo-kreek, ongeveer een mijl van den mond van de Wana-kreek, en dat de luitenant Cramer zich daarheen moest begeven.

In allerijl werd alles gereedgemaakt. Men wist dat de kolonel een streng militair was en deed dus zijn best dat alles er in de puntjes net uit zou zien. Toch was dit alleen mogelijk ten opzichte van de vaartuigen, want de kleeding was zoo eenvoudig mogelijk, bij de meesten een enkel wollen hemd, een broek en een hoed, ziedaar de geheele kleeding van den soldaat op expeditie. - Ook de officieren waren niet veel beter gekleed. Trouwens deze kleeding beviel hun wel, want in een land, waar men telkens genoodzaakt was door moerassen te waden, soms tot aan de borst toe, was een goed voorziene garderobe, een last die men zich niet gaarne zou getroost hebben. Ook droegen de officieren geweren evenals een soldaat. Hunne pistolen hingen aan koordjes om hun hals.

Intusschen, onze soldaten poetsten wat er te poetsen viel en deden hun best, zoodat, toen het troepje van luitenant Cramer bij den hoofdtroep aankwam, dit er flink uitzag.

Terstond moest de luitenant nu verslag doen van zijne expeditie tegen de Boschnegers, want, hoewel de kolonel daarvan onmiddellijk schriftelijk verslag had ontvangen, deed het hem zóó veel genoegen, dat Cramer eene nederzetting had verwoest, van welks bestaan men niet eens afwist, dat de kolonel nogmaals alle bizonderheden wilde weten. Daarbij kwamen ook ter sprake de bekwaamheden van de verschillende manschappen, want luitenant Cramer deed gaarne de goede eigenschappen zijner ondergeschikten uitkomen.

De kolonel luisterde aandachtig en toen Cramer vertelde van dien lästigen tocht door de wildernis, het overnachten in het bosch en hoe de Boschnegers hen daar des nachts waren komen bezoeken, vroeg hij of die korporaal Driessen al lang diende, dat hij zoo goed bekend scheen in de bosschen.

Nu, dat was Cramer juist naar den zin. In het kort deelde hij mede, hoe lang Driessen reeds in de kolonie was, hoe hij, een ontwikkeld mensch, steeds door allerlei kleingeestigheden van de over hem gestelde officieren achtergesteld was bij anderen, en volgens zijne overtuiging meer kunde had, dan menig officier van de Koloniale troepen.

- Ik vraag u dat daarom, zeide de kolonel, omdat er bij het corps Negerjagers een conducteursplaats open is, die ik gaarne zou zien aangevuld door iemand, die ondervinding heeft opgedaan in dit vervloekte land, die

met de eigenaardigheden van het volk bekend is en die een taai gestel heeft.

- Ik geloof niet, zei luitenant Cramer, dat u een geschikter persoon daarvoor kunt vinden dan Driessen. Ware mijn onderofficier Mijland langer in Suriname, dan zou ik u hem aanbevelen; thans echter kan ik dat niet doen, omdat hij nog niet genoeg kennis van land en volk heeft.

- Goed, zei de kolonel, we zullen het maar afgesproken houden. Spreek er eens over met hem. We hebben flinke lui noodig hier in de bosschen en daarom moet er maar met spoed worden gehandeld.

Terwijl dit hier plaats had, zaten Driessen en Mijland in druk gesprek met eenige collega's, die bij de hoofdmacht behoorden.

Deze troepen hadden zich bij hun opmarsch meester gemaakt van drie dorpen der Boschnegers, bij één van welke men ook een uitgestrekt rijstveld vond met rijpe rijst. Dit werd, evenals altijd, geheel verwoest. De muitelingen, onder bevel van Bonny, werden op de vlucht geslagen. Ook had men de overblijfselen gevonden van de ongelukkige expeditie van den luitenant Lepper, n.l. de hoofden der gevallenen op staken gestoken. Men herkende het hoofd van Lepper en van zes zijner soldaten. De overigen waren levend gevangen genomen en in het dorp door de Boschnegers doodgegeeseld. Men had deze bizonderheden vernomen van eene negerin, die men op dien tocht had gevangen genomen.

Bij de aankomst van de soldaten van den kolonel had er nog een soort oproer plaats gehad, n.l. een soldaten oproer.

Deze geheele krijgsbende was uitgehongerd. Zoo-

dra zij in de legerplaats, die eenige dagen te voren door eene andere afdeeling onder majoor Ruighcop betrokken was, waren gekomen, begonnen zij op onstuimige manier om brood te vragen. Er was nu wel brood in de legerkisten, maar om bizondere redenen was sinds drie dagen geen brood verstrekt, doch in de plaats daarvan rijst. De oproerige soldaten bleven echter schreeuwen om brood. Toen wierpen zich de officieren gewapend op hen, namen de grootste schreeuwers gevangen en stelden aan zekeren Schmidt een voorbeeld, door hem zoolang te geeselen, dat het bloed uit zijn mond sprong. Dit werkte op de overigen bedarend en de zaak was daarmede uit.

Driessen vond er verscheidene oude krijgsmakkers onder en natuurlijk werd er menig hartelijk woordje gewisseld en menige oude geschiedenis opgehaald. Ook het stellige voornemen van den kolonel om de Boschnegers te vuur en te zwaard te vervolgen, werd druk bepraat. De een wist dit te vertellen en de andere dat en zoo vloog de tijd om in ongewone gezelligheid.

Te midden van de pret werd Driessen bij luitenant Cramer ontboden.

- Zoo, zeide Mijland, dat heeft zeker eene bizondere beteekenis.

- Als het maar wat goeds is, zei Driessen, lachend.

- Wie weet, klonk het.

Het duurde intusschen vrij lang eer men Driessen zag komen. Ten laatste zag men hem met den luitenant Cramer naar de tent van den kolonel gaan.

- Wat duivel is er nu aan de hand? vroegen enkele makkers.

- Ik begrijp er niets van, zei Mijland, tenzij.... drommels!

- Nu wat? vroeg men.

- Tenzij hij eene bevordering krijgt, zeide Mijland.

- Sakkerloot, zou het dat zijn? klonk het.

Men verdiepte zich in gissingen.

Eindelijk verscheen Driessen alleen; hij liep snel en met den glans van genoegen op het gelaat naar zijne kameraden toe.

- Wel, riep Mijland, wat is er toch aan de hand?

- Ik ben bevorderd! riep Driessen.

- Tot wat, tot onderofficier?

- Neen, ik ben conducteur van de negerjagers geworden!

- Duivels! riepen er een paar, dat is een gelukwensch waard!

- Dus nu staat ge zelfs boven mij in rang, zeide Mijland, lachend; nu, van harte geluk gewenscht!

- Ik zal nooit vergeten, Mijland, dat jij degeen was, die mij moed hebt ingesproken, toen ik op het punt was alle hoop op bevordering te laten varen, zei Driessen met bewogen stem. Als jij mij toen niet had laten beloven mijn best te doen, en als je mij niet evengoed geholpen had als de luitenant, dan was ik nu nog even ver geweest als toen.

- En dat in nog geen half jaar tijds, zeide Mijland, het is waarachtig de moeite waard. Vóór een half jaar nog soldaat en nu den rang van vaandrig; 't is mooi. Komaan, heer vaandrig, laten wij eens op uwe gezondheid drinken.

Men begrijpt, dat Driessen dien nacht geen oog dicht deed van vreugde

XVII.

Deed het Mijland zeer veel genoegen, dat Driessen eindelijk naar waarde beloond was en dat daardoor een flink soldaat, die anders stellig na verloop van zijn diensttijd ontslag zou hebben genomen, voor de Kolonie behouden was, toch had hij spijt, dat hij daardoor van zijn goeden vriend beroofd was, een vriend, die voor hem als nieuweling zeer veel waard was.

De negerjagers ontvingen hun nieuwen commandant met groote vreugde. Zij kenden Driessen, die lang reeds in de Kolonie was en indertijd nogal de opmerkzaamheid tot zich getrokken had, door zijn ridderlijk optreden tegen de tot gewoonte geworden mishandelingen der slaven. Er was terstond gefluisterd, dat dit die korporaal was, die vroeger jaren dit en dat had gedaan, alles in hun belang, die altijd de partij van den mishandelden slaaf of de gemartelde slavin had gekozen en dit zelfs zóózeer had gedaan, dat hij er de slechte gevolgen van had ondervonden. Deze herinneringen gingen van mond tot mond en toen Cramer hunnen nieuwen commaridant aan hen voorstelde, ging er een algemeen vreugdegeroep op.

Driessen was in de wolken en de kolonel kon er zeker van zijn, dat als er één man was in het corps, die

zijn plicht zou doen tot het uiterste, het zeker de nieuwe conducteur van de negerjagers zou zijn.

De dag van opbreken was spoedig daar. De kolonel, die besloten had den westelijken oever van de Cormoetibo-kreek van Boschnegers te zuiveren, rukte in twee kol onnen op. Hij zelf voerde de eerste aan, terwijl de tweede onder bevel van majoor Ruighcop stond. In de legerplaatsen bleef slechts een sterke macht met het noodige voor de zieken.

In de orde van de zoogenaamde Indiaansche linie werd de tocht aangevangen, d.w.z. de soldaten op één lijn achter elkander. De negers, die als dragers van de bagage ruim vertegenwoordigd waren, waren verdeeld tusschen de liniesoldaten, ten einde een oogje op hen te kunnen houden. Deze negers werden van hunne meesters gehuurd, die daarvoor eene huur van *f* 1.20 per dag ontvingen. Als men nu weet, dat bij een corps soldaten van zestig man minstens twintig dragers noodig waren, dan is het duidelijk, dat die expedities der Kolonie veel geld kostten.

De tocht werd geopend door een paar met bijlen gewapende negers, om den weg te banen. Op hen volgde een korporaal met twee man, die als voorwacht dienst deden, het terrein bespiedden en bij ontdekking van vijanden terstond alarm maakten. Achter hen volgde de voorhoede, bestaande uit een officier, een korporaal en zes soldaten. Daarachter volgde verder de in twee afdeelingen verdeelde hoofdmacht, benevens de ambulance.

Op zoo'n tocht door de bosschen waar zij doortrokken, merkten de verschillende afdeelingen de boomen langs den weg, opdat na hen daar passeerenden zouden weten,

dat hunne wapenmakkers dáár reeds geweest waren. Ieder had daartoe een bizonder teeken, de zee-soldaten verschillend van de koloniale troepen, enz. Trok men savannen door, dan bond men langs den weg de takken der heesters kruiselings vast, en een troep, die ergens gelegerd was, liet bij het opbreken een flesch achter, met een stuk papier er in, waarop het noodige werd geschreven.

Het regenseizoen naderde reeds en men was nog maar kort op weg, of het hemelwater begon met stroomen te vallen. De grond werd overal drassig en men zakte dikwijls op sommige plaatsen tot over de enkels er in; het gebeurde ook vaak, dat men tot aan de heupen door het moeras moest waden.

Zoo kwam men aan eene open plek, die nog het minst drassig was en waar men het bivak voor den nacht zou betrekken. De regen viel steeds nog in stroomen en er was geen kans dat dit beter zou worden. Van een onderkomen, waar men de kleederen zou kunnen drogen, was geen sprake en er schoot niets anders over, dan in Godsnaam de hangmatten maar op te hangen.

Spoedig was iedereen in de weer, want al was het vooruitzicht op eene verkwikkende nachtrust met dit weer niet erg rooskleurig, toch verlangde men er naar om te gaan liggen, ten einde ten minste einige rust te nemen.

Het was een treurige nacht. De regen bleef maar onafgebroken nedervallen en drong door alles heen. Een ieder had zooveel mogelijk een plaatsje opgezocht, waar hij zijn hangmat onder het dichtste lommer kon ophangen, om ten minste nog eenigszins beschut te zijn. Maar zelfs de dikke bladerendos van deze maagdelijke,

eeuwenoude boomen, bood spoedig geen weerstand meer aanden verschrikkelijken regen. Hevige windvlagen kwamen daar ook nog bij en men kan derhalve begrijpen, hoe men den nacht doorbracht.

Doch, zooals gezegd, toch sliepen allen weldra in, zelfs de ongelukkige slaven, die op den grond lagen, onder den blooten hemel niet alleen, maar slechts op den grond. Sommige hadden een hoop dood hout gesprokkeld en zich daarop uitgestrekt als een haas in zijn leger.

Toen de morgen daagde, ontwaakte de een voor, de andere na met vloeken en verwenschingen. Want zij lagen in hunne hangmatten, alsof zij in een badkuip lagen. Geen drogen draad hadden zij aan het lichaam en toen men uit de hangmatten gesprongen was, gevoelde menigeen de nadeelige gevolgen van dien verschrikkelijken nacht, en begreep, dat als er zoo nog enkele dagen kwamen, zij spoedig door ziekte aangetast zouden worden, opgezonden naar Paramaribo of misschien ellendig omkomen in de bosschen.

Het verwonderlijkste was, dat de slaven, die den geheelen nacht op den doorweekten grond hadden gelegen, niets voelden van al de ongesteldheden, waarover de meeste Europeanen klaagden. Ook de negerjagers zagen er opgewekt uit en Driessen kon niet nalaten zich geluk te wenschen met een corps, dat zoo goed tegen alle vermoeienissen en ontberingen gehard was.

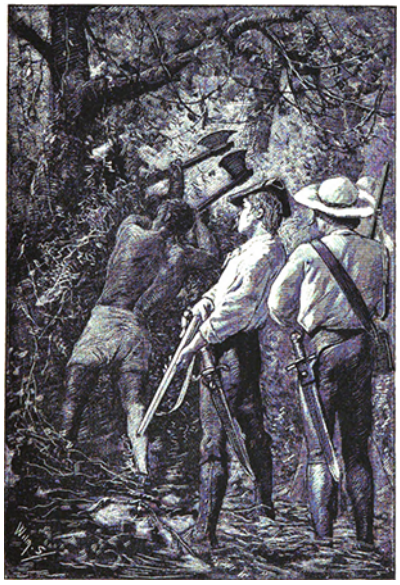

De tocht werd geopend door een paar met bijlen gewapende negers, om den weg te banen. (Blz. 102).

XVIII.

In niet erg opgewekte stemming trok men verder. Bij al de ellende van den afgeloopen nacht, kwam nog de vrees voor eene onverwachte ontmoeting met de Boschnegers. Dit toch zou op dat oogenblik de noodlottigste gevolgen gehad hebben, daar niemand een schot zou hebben kunnen lossen, want alle geweren en patronen waren nat en misschien zouden slechts de negerjagers, die de sloten van hunne geweren met een stuk boombast bedekt hadden, van hunne snaphanen gebruik hebben kunnen maken.

Intusschen, de regen hield nog niet op en dien geheelen dag niet. Onder de kolonne van majoor Ruighcop, waarbij Driessen was ingedeeld, kwamen hoe langer hoe meer zieken. Het waren meest Europeanen van de nog pas kort geleden in de kolonie gekomen troepen, waarbij ook Mijland had behoord. Deze ongelukkigen, niet bestand tegen zoo'n moordend klimaat, konden zich spoedig niet meer op de been houden en gedurig werd het getal van hen, die in hun hangmat door slaven moesten worden gedragen, grooter. Ook de bevelhebber gevoelde spoedig de vreeselijke gevolgen er van.

De tweede nacht was gelijk aan den eerste, maar voor de zieken had dit nog ernstiger gevolgen, daar zij hoe

langer hoe erger werden. Den volgenden dag was het weder beter en voor den middag kwam men gelukkig aan de post Jerusalem aan de Cormoetibo-kreek, waar de colonne van kolonel Fourgeoud reeds was aangekomen. Ook zijn troep zag er slecht uit. Velen lagen ziek in de in alle haast opgerichte hutten en slechts weinige mannen, waaronder de bevelhebber, konden hun dienst doen.

Mijland, die bij de colonne van kolonel Fourgeoud was, ontmoette hier tot zijn genoegen Driessen met zijne neger jagers weer.

- Zoo, je hebt het dus op de been gehouden? riep Driessen hem reeds van verre toe.

- Ja, maar dat is er ook naar, zeide Mijland; ik gevoel mij zoo afgemat en pijnlijk. Al mijne leden doen pijn en ik geloof, dat ik ook spoedig zal gaan liggen.

- Kom, kom, moed gehouden! zei Driessen, als je dezen veldtocht doorstaat, ben je voorgoed aan het klimaat gewend, hoor. Houd je dus goed. Weet je wat je moet doen, laat een hut voor je maken en laat dan vlak voor je hut een flink vuur aanleggen als je gaat slapen; ik wil wedden, dat je dan morgen beter bent.

De dag verliep iets beter dan de beide vorige. Tegen den avond plaste de regen wel weer neder, doch men had thans kleine hutten gebouwd, waarin men ten minste droog lag. Een paar negerjagers hadden het geluk gehad wilde kalkoenen te ontdekken. Op de lage takken van een dikken boom zaten een achttal van die vogels te slapen en het was hun gelukt ongemerkt nader te sluipen en er twee van dood te slaan. Zij boden er hun commandant één van aan en Driessen weigerde niet,

maar liet terstond een lekker maal gereed maken, waarop hij Mij land noodigde. Er kon niets beters van gemaakt worden dan een soep, die Driessen met behulp van beschuit vrij smakelijk wist te maken.

Middelerwijl had hij in de hut een bed van droge bladeren laten gereed maken en daarop vond Mijland een tamelijk goed leger. Het vuur, vlak voor de open zijde van de hut, werd goed opgestookt en zoo sliep hij in onder de vaderlijke zorg van Driessen, die zelf bij het vuur voor in de hut bleef zitten.

Onze commandant bleef een geruimen tijd in gedachten verzonken zitten rooken bij het vuur, dat, wilde het niet uitgedoofd worden door de hevig neerplassende regens, gedurig moest worden opgestookt. Hij had thans eene gewichtige betrekking verkregen, maar nu scheen het wel alsof alles samenspande om zijn genot weer te vergallen. Die onophoudelijke, zware regens, die ziekten aankweekten, bedierven alles. Voor den vijand was dat juist een geschikt weertje, maar voor de arme soldaten, die in de bosschen moesten rondzwerven, zonder goed voedsel, zonder goede ligging en voldoende kleeding, was het een ellende, waarvan de gevolgen niet te overzien waren. En was er nu nog maar goed weer te verwachten, maar dat was het geval niet. Deze regens toch waren de voorboden van den ophanden regentijd en hoe het dan in de wouden was, daarvan wist hij bij ondervinding te spreken.

Ten slotte viel hij al mijmerend in slaap en ontwaakte eerst den volgenden morgen door het gewone leven, dat een ontwakende legerplaats eigen is.

Eenige dagen bleef men hier gekampeerd. De kolonel

alleen maakte een tocht met een veertig man naar de vroeger verwoeste negersterkte Boecoe. Hij droeg het bevel over aan een der officieren, daar majoor Ruighcop doodziek neerlag, en van de achterblijvers in de legerplaats, ± 400 man, was mede de helft ziek. Men kan zich voorstellen, welk een indruk het maakte, toen den volgenden dag de majoor overleed. De zieken keken nog benauwder en gevoelden zich veel erger. De gezonden keken somber voor zich en berekenden bij zich zelf, wanneer het hun beurt zou zijn. Een dertigtal werd door den waarnemenden bevelhebber naar ‘'s Lands Welvaren,’ den vroeger beschreven ongezonden post, gezonden, om er, zooals hij het in zijn dagboek uitdrukt, t.e sterven. Zestig negers stuurde hij terug naar Paramaribo en zoo was alweer een vierde van de kleine legermacht buiten dienst gesteld.

Toen de kolonel zes dagen later terugkeerde, voerde hij twee gevangenen mede. Men had deze Boschnegers verrast op een oogenblik, dat zij bezig waren palmboomkool te snijden. Een was het ontkomen, en een ander had een schot in het dijbeen gekregen, waardoor dat deel verbrijzeld werd. Daar de ongelukkige niet kon loopen, had de kolonel hem handen en voeten bij elkaar doen binden en op die wijze aan een stok gehangen, welke door twee negers gedragen werd. De martelingen, die deze man had ondergaan op den tocht, kan men zich voorstellen. Hangend, met het hoofd naar de laagte en met eene open wond, die men niet de moeite had genomen te verbinden, vloeide zijn bloed onophoudelijk.

Toen men in het kamp aankwam, werd de neger in een tent op een tafel gelegd en door den dokter onder-

zocht. Deze verklaarde met de grootste onverschilligheid en na hem al fluitend te hebben onderzocht en verbonden, dat hij er toch niet van op zou komen. Een medelijdend officier gaf hem wat water. Dankbaar en niet weinig verbaasd nam de neger het aan, dronk gretig en zeide: ‘Dank u, meester.’ Toen loosde hij een diepen zucjit en gaf den geest, zonder een oogenblik te hebben geklaagd.

De andere neger werd door den kolonel goed behandeld, ja zelfs onthaald. Hij hoopte namelijk van hem eenige gewenschte aanwijzingen te ontvangen omtrent de verblijfplaatsen zijner broeders. Deze neger zag er zeer slim uit. Men sloot hem wijselijk in een magazijn op, opdat hij niet zou kunnen ontvluchten.

XIX.

Nadat de troepen den 30sten November 1773 waren opgebroken, ten einde naar de Wana-kreek terug te keeren en aldaar den 3den December waren aangekomen, zonder eenige ontmoeting te hebben gehad, ontving men den 6den weder eenig bericht van den vijand.

Twee slaven, uit de legerplaats gezonden om Catanusboomen te hakken, kwamen des morgens omstreeks 6 ure zeer ontsteld in de legerplaats terug met de mededeeling, dat ongeveer een mijl van het kamp een troep Boschnegers was voorbijgetrokken. Zij waren zóó verschrikt, dat zij geen bericht konden geven van de richting waarin de vijand gegaan was; zij hadden wel met hen gesproken en daardoor wisten zij, dat kapitein Ariko hen aanvoerde, maar zij waren hun hoofd geheel kwijt geraakt door die ontmoeting.

Den volgenden dag eerst liet de kolonel zijn troep oprukken om deze opstandelingen te vervolgen, terwijl een gedeelte achterbleef ter bewaking van het kamp, met de levensmiddelen en krijgsbehoeften.

Ten einde het spoor der opstandelingen te ontdekken, trok men eerst naar de plaats waar de muiters gezien waren en terstond ontdekte men, dat de negers de waarheid hadden gesproken. In de kreek toch lag een

zware palmboom van den eenen oever tot den anderen. Deze was met slingerplanten aan den oever vastgemaakt en vormde zóó een brug, waarover de Boschnegers de kreek waren overgetrokken.

Ondanks dit duidelijk teeken, besloot de kolonel dien weg niet te nemen. Niet ten onrechte meende hij, dat het een list was, waardoor de vijand hem op een dwaalspoor hoopte te brengen, en in die veronderstelling zette hij den tocht voort, juist in tegenovergestelde richting. Geen der officieren was echter de meening van den kolonel toegedaan, en wat de negerjagers betreft, die nogal goed bekend waren met de gewoonten hunner opgestane broeders, zij zouden zonder aarzelen op het gevonden spoor zijn voortgegaan.

Maar er viel niets aan te veranderen; de colonne trok oostwaarts in plaats van westwaarts, langs een weg door mul zand en door savannen en kwam tegen den avond uitgeput en hongerig aan de Wana-kreek aan, zonder zelfs voor dien dag voedsel te hebben.

Gedurende de volgende dagen was het een heen en weer marcheeren zonder eind; nu eens in die richting, dan weer in deze, zocht de kolonel de negers, wier spoor verloren was bij de kreek, waar zij waren overgetrokken. Des morgens brak men op om des avonds afgemat, hongerig en versmachtend van dorst zich te laten neervallen op de plek, die voor legerplaats gekozen was. Verscheidene manschappen en officieren werden ziek van vermoeienis en ontbering, maar de kolonel Fourgeoud was onvermoeid. Soms groef men diepe kuilen om water te zoeken en vond dan dikwijls, na lang gewerkt te hebben, niets dan een troebel vocht,

dat eer op modder dan op water geleek. Dit belette echter niet, dat het gretig gedronken werd.

Na drie dagen zoo te hebben rondgetrokken, zonder een spoor van de muitelingen te ontdekken, werd de kolonel zelf ziek. Men bevond zich op een zanderig terrein, waar men aan de felste zonnehitte was blootgesteld, zonder een drop water tot leniging van den dorst te hebben. Bij tientallen lagen matrozen en soldaten op den grond, door brandende koortsen gefolterd. De verdroogde tong en de lippen, die geheel zwart geworden waren, getuigden van het onduldbaar lijden dezer ongelukkigen.

Driessen met zijne negerjagers waren er nog het best aan toe. Zij hadden dienst als voorpost en waren daartoe in een bosch gelegerd, waar een soort van wilde pijn boom groeide. Nauwelijks hadden zij dit ontdekt of zij verschaften zich water van die boomen, door de kleine boompjes beneden de bladeren af te snijden. Uit dit afgesneden gedeelte liep dan het water, dat men in eene kalebas opving. Het was bijna zuiver, helder water, dat in den regentijd door de bladeren opgevangen wordt en door verschillende kanalen als het ware in een soort van vergaarbak van de plant komt. Op die wijze gelukte het hun eenige kalebassen vol water te bekomen, waardoor ieder een weinig verkwikte.

Het was den geluk voor allen, dat zij in dien toestand niet door den vijand werden verontrust. Als deze toch geweten had in welk een verschrikkelijken toestand hunne vijanden verkeerden, dan zouden zij zeker niet geaarzeld hebben hen aan te vallen en dan zou de uitslag zeer hopeloos zijn geworden voor de koloniale troepen.

Het ergst van allen leden de nieuwelingen en de

ongelukkige slaven. Deze laatsten bonden zich riemen om het lijf om niet te veel last te hebben van hunne ledige maag. Sinds twee maanden, dat zij deze expeditie vergezelden, leefden zij van palmkool, granen en wilde wortelen. Ook de soldaten hadden het niet veel beter: bedorven beschuit, waar de maden uitkropen, met gezouten vleesch maakte hun dagelijksch rantsoen uit. Menigmaal bovendien konden zij dat vleesch niet eens eenigszins toebereiden. Dan verbood de kolonel het ontsteken van vuren en om hunnen honger te stillen, moesten zij het maar rauw verslinden.

Met de kleeding en ligging was het ook al niet beter gesteld. De meesten hadden geen enkel heel stuk meer aan het lijf. Officieren en soldaten liepen menigmalen blootshoofds en met bloote voeten. De hoed was versleten of verloren geraakt, kousen en schoenen totaal op en het gebeurde dat officieren, ten einde hun ondergoed te kunnen wasschen, zoolang moesten gaan baden tot het gewasschen hemd weer droog was, want het was hun eenige.

XX.

Intusschen, hoe gaarne de kolonel Fourgeoud de Boschnegers te vuur en te zwaard wilde verdelgen, hoe weinig hij zich ook ontzag in de middelen om tot dat doel te geraken, toch moest hij weldra bekennen, dat de gouverneur van de kolonie en zooveel kundige mannen in Suriname gelijk hadden met hunne bewering, dat men gedurende den regentijd geen krijgsverrichtingen in de bosschen van Suriname kan ondernemen. Die onophoudelijke regens, die de wegen onbegaanbaar maakten, die de beken deden zwellen en de soldaten dwongen, herhaaldelijk tot aan de borst door het water te waden, die waren erger dan de vijand. Overdag vermoeiende marschen door moerassige bosschen, des nachts blootgesteld aan hevige regens, geen kans soms in dagen droog goed aan het lijf te hebben, ontoereikend voedsel en in het geheel geen verpleging, dat alles maakte, dat allerlei ziekten hoe langer hoe heviger begonnen te woeden, en zoo zag de kolonel, hoe ongaarne ook, zich wel genoodzaakt, wilde hij niet met al zijne soldaten in de bosschen omkomen, de expeditie op te breken en uit te stellen tot de regentijd voorbij was.

Men kan zich voorstellen met hoeveel genoegen dat besluit vernomen werd. Enkele posten werden betrokken,

die van tijd tot tijd werden afgelost, maar overigens trokken de troepen naar Paramaribo, waar zij aankwamen in een toestand, die hen meer deed gelijken op roovers en bedelaars, dan op Nederlandsche soldaten.

Door dezen maatregel werden Mijland en Driessen gescheiden. De eerste trok doodziek naar Paramaribo, om daar in het hospitaal herstelling te zoeken, de andere kreeg het bevel over een post en betrok dien met zijne Negerjagers.

Driessen had daarom zelf verzocht en zag er volstrekt niet tegen op. Integendeel trok dat vrije leven hem, zooals wij weten, zeer aan en stelde hij er zich veel van voor om daar te jagen en te onderzoeken zooveel hem lustte. Het speet hem slechts, dat Mijland niet bij hem was, maar tot zijn vreugde vergezelde Cesar hem, die pas in het korps der Negerjagers was opgenomen.

De post was niet groot en in zeer vervallen staat. Hij bestond uit het hoofdgebouw en twee andere posten, die op korten afstand er van lagen. Het hoofdgebouw was een blokhuis, dat gemakkelijk tegen den vijand kon verdedigd worden; de andere gebouwtjes waren niet meer dan schuren, die haast op invallen stonden. Men had er een tiental koeien, die melk leverden, een groot aantal kippen enz, en leefde er als een kolonist. De eenige dienst bestond in het betrekken van posten, het in orde houden der wapens en het overbrengen van brieven en levensmiddelen. Voor het overige had iedereen vrijen tijd genoeg om te doen wat hij wilde. De één jaagde, de andere vischte, een derde plantte groenten, enz.

Driessen begon met hetgeen het meest noodig was, namelijk het doen herstellen van de gebouwen; want in

de meeste hadden regen en wind vrijen toegang. Verscheidene dagen gingen daarmede heen, maar het hield vele negers, die anders uit verveling niet zouden hebben geweten wat te doen, nuttig bezig. Toen de gebouwen gereed waren, kwam de omtrek aan de beurt. Hagen, waar tusschen paden liepen van het eene gebouw naar het andere, werden in orde gemaakt; boomen, die het vrije uitzicht belemmerden, omgehouwen; de moestuinen, die gedurende de laatste expedities geheel verlaten daar gelegen hadden, weder bewerkt en zelfs uitgebreid en de negers, vroegere slaven zooals men weet, werkten, nu zij wisten, dat de opbrengst voor hen was, met lust en ijver.

Inmiddels stelde Driessen een rapport op over den toestand van den post, zooals hij dien gevonden had, opdat men later zou kunnen zien welk eene vooruitgang er had plaats gegrepen.

De Boschnegers lieten hen ongemoeid. Die hadden op hunne eigene verwoeste gronden te veel te doen om dezen kleinen post voorloopig te verontrusten en Driessen deed niets om ze op te sporen, daar hem dit niet gelast was. Het was als het ware een stilzwijgende wapenstilstand.

Zoo gingen de weken en maanden om, in landelijke bezigheden en landelijke genoegens.

Op de meeste dagen wierp Driessen des morgens het geweer over den schouder of nam een neger mede om al zijne benoodigdheden te dragen en trok dan de wildernis in. Hij ving insecten, van eene grootte en kleurenpracht waarvan men zich in ons land geen denkbeeld kan vormen, of schoot vogels of andere dieren.

Eens op een morgen met dit doel uitgegaan, waren

hij en Cesar nog niet ver gevorderd in de wildernis, toen een klaaglijk miauwen hun oor trof. Wat kon dat zijn? Beiden bleven staan luisteren.

- Het is een tijger! zei Driessen, en niets anders.

- Ja, een jonge jaguar, laten wij maken dat wij weg komen, zeide Cesar. Als de jongen hier ronddwalen, kunt ge er op rekenen, dat de ouden niet ver weg zijn, en dat goed is, als zij jongen hebben, vervloekt lastig, massera commandant.

- Ge hebt gelijk, zeide Driessen, laten wij een ander pad inslaan.

Zoo gezegd, zoo gedaan, maar nauwelijks waren zij van richting veranderd of het miauwen klonk opeens dicht bij hen en plotseling kroop een klein, geel dier in de struiken weg.

- Duivels, zei Driessen, dat is mij toch te machtig! En hij ijlde op de plaats toe.

Ook Cesar vergat alle voorzichtigheid en hielp hem zoeken.

Tusschen de verdorde bladeren weggekropen, lag een jonge jaguar ter grootte van een volwassen kat. In een oogwenk was hij gegrepen en medegevoerd.

- Vooruit, naar den post! commandeerde Driessen, dat is een buitenkansje, -drommels, ik ga hem temmen.

Gedurig luisterend en terwijl zij het dier een zakdoek in den bek stopten om hem het schreeuwen te beletten, schreden zij flink voort, totdat zij den post bereikt hadden, zonder van de oude jaguars iets te hebben vernomen.

- Ziezoo, dat is in orde! zeide Driessen.

- Ja, en Cesar zal een mooi hok timmeren, zeide de neger.

XXI.

Het kleine, gele monster, zooals Driessen den jongen jaguar noemde, veroorzaakte hem meer moeite dan men wel gedacht had. Men liet het in de kamer loopen, waar het zich echter schuw onder de banken terugtrok. Eten of drinken roerde het niet aan, en in de hoop, dat dit den volgenden dag wel zou veranderen, kroop men rustig in de hangmatten.

Spoedig echter begon de jonge tijger een concert te doen hooren, dat op den duur erg vervelend was en allen wakker hield. Driessen en Cesar haalden daarop het dier uit zijn schuilhoek te voorschijn en bonden het met een zakdoek den muil dicht. Het gemiauw klonk nu echter wel zachter, doch niet minder vervelend, daar het nu volkomen geleek op het gebrul van een dier, dat verworgd of gesmoord wordt.

Opeens klonk daarbuiten een ontzettend gebrul.

Allen keken elkaar ontsteld aan.

- Wat is dat nu? zei Driessen.

- Ha! massera-commandant, daar is de moeder van ons gele monster, fluisterde Cesar, alsof hij bevreesd was, dat de tijgerin hem zou verstaan.

Een tweede gebrul, nog heviger dan het eerste, weerklonk en terstond daarop hoorde men aan de deur krabben en schudden.

De tijgerin had haar jong daarbinnen waarschijnlijk geroken of gehoord en had hare klauwen in de deur geslagen. Die open te rukken vermocht zij echter niet.

Driessen had tijdens de herstellingen, die hij had doen uitvoeren, ook een kijkgat in de deur doen maken. Dit gat werd van binnen door een schuif gesloten en werd alleen geopend als het des nachts noodig was te zien, wat er buiten voorviel.

- Laten wij eens voorzichtig kijken, massera-commandant, zeide Cesar, op het kijkgat wijzende.

- Duivels, ja, dat is goed! riep Driessen uit. Vooruit! jij aan de schuif; haal haar voorzichtig open en op het eerste woord van mij schuif je weer toe!

Zoo gezegd, zoo gedaan.

Maar bijna op hetzelfde oogenblik, dat men het kijkgat opende, was het den jongen tijger gelukt den doek van zijn muil af te rukken en te gelijk met het openen van de schuif baande zijn gebrul als een lang bedwongen stroom zich een uitweg.

Driessen drukte zijn gelaat voor het gat, maar sprong terstond bliksemsnel terug.

Op hetzelfde oogenblik sloeg de tijgerin haar klauw in de opening, en zoo Driessen er nog gestaan had, ware zeker zijn geheele gezicht verscheurd geweest.

- Doe dicht! Schuif dan toch dicht! riep men Cesar toe; maar deze deed vergeefsche pogingen daartoe. De tijgerin had de schuif gegrepen en hield die tegen.

- Een bijl! schreeuwde een der Negerjagers.

Doch reeds had Cesar de schuif losgelaten en hieuw de tijgerin zoo hevig in de pooten, dat het bloed rondspatte en zij brullend terugsprong.

Op hetzelfde oogenblik sloeg de tijgerin haar klauw in de opening. (Blz. 120.)

In dien tusschentijd had Driessen zijn geweer gegrepen en trad nu naar de deur om het dier een kogel door den kop te jagen. Het beest, dol van pijn, sprong echter andermaal op de deur toe en beet in den naar buiten gestoken geweerloop.

Op goed geluk drukte Driessen af en voelde dadelijk, dat zijn geweer losgelaten werd. De tijgerin tuimelde achterover en toen de rook opgetrokken was, zag men haar liggen, als een dolle kat door het gras rollend.

Een tweede schot in de zijde scheen even goede uitwerking te hebben, want de jaguar bleef rustig liggen.

Toen opende men de deur en de Negerjagers vielen haar nu met hunne bijlen aan.

De tijgerin bleek nog volstrekt niet dood en weerde zich geducht. Beide voorpooten waren door bijlslagen verbrijzeld en daaraan was het te wijten, dat zij niet kon opspringen om hen aan te vallen. Niettemin was het gevaarlijk haar te naderen, maar zij had onverschrokken tegenstanders, gespierde, krachtige mannen, die zich niet lieten afschrikken door een bloedenden muil met geduchte tanden en woest rollende oogen. Binnen enkele minuten lag zij roerloos op den grond uitgestrekt.

Op dit oogenblik dacht Driessen opeens aan het jong, en toen hij naar binnen wilde gaan om te kijken of het niet weggeloopen was, daar de deur was opengebleven bij den aanval, bespeurde hij, dat het zich dicht tegen het doode lichaam van de moeder had neergevleid. Cesar nam het dier op en bracht het weer in huis.

Des morgens stroopten de Negerjagers den jaguar de fraaie huid af en ontvingen met vreugde de premie, door het gouvernement op het dooden van tijgers gesteld.

Het kleine dier bleef lang schuw en het was alleen aan het onuitputtelijk geduld van Driessen toe te schrijven, dat het hem nog gelukte het een weinig tam te maken. Hij kwam zelfs zóóver, dat hij met het beest buiten ging wandelen, aanvankelijk aan een touw, maar later los en na eenige weken liep het hem als een hond na.

Ook met den Negerjager geraakte het dier weldra op goeden voet en werd binnen korten tijd de lieveling van den geheelen post. Geen Negerjager ging het bosch in of hij bracht voor den tijger wat mede.

Op een goeden dag echter was het dier verdwenen en alle zoeken baatte niet. Het was en bleef weg en ofschoon het Driessen eerst erg veel leed deed, moest hij toch weldra erkennen, dat het zoo maar beter was, want zoodra hij verplaatst werd of op expeditie moest gaan, zou hij het dier toch niet kunnen medenemen, en aan een ander present geven nog minder. Hij had van boden, die den post bezochten, vernomen, dat er te Paramaribo versterking uit Holland was aangekomen en kolonel Fourgeoud nu weer spoedig de bosschen in zou gaan.

XXII.

Zoo was het inderdaad. Den 30sten Januari 1775 kwam het transport-schip '*Maasstroom'* aan met versterking. Dit schip had twee divisiën krijgsvolk, ieder van 120 man aan boord, onder bevel van den luitenant-kolonel Sieborg. Nog twee andere werden vérwacht. Het duurde niet lang of de troepen kregen bevel zich naar den post *Maagdenburg* te begeven en daar te kampeeren; den 12den kwam kolonel Fourgeoud daar aan. Den 21sten monsterde de kolonel zijn klein leger en den 3den April trok het in twee kolonnes de bosschen in; de eene onder commando van kolonel Fourgeoud, de andere onder dat van den luitenant-kolonel Sieborg.

Men was alweer in het midden van het regenseizoen en ofschoon de kolonel vroeger, zooals wij weten, reeds had ondervonden, hoe moeilijk dan tochten in de wouden van Suriname waren, gaf hij het toch niet op. Hij hield zich overtuigd, dat als het hem thans gelukte den Boschnegers een gevoeligen slag toe te brengen, zij in onderwerping zouden komen. Want in den regentijd is het hun onmogelijk, als hun voorraad levensmiddelen verwoest wordt, dien in den eersten tijd weder aan te vullen. Hij zou hen dus bij een flinke nederlaag aan den hongersnood prijsgeven en in dat geval hoopte hij hun den vrede

af te dwingen. Wel liep hij thans gevaar weder een groot gedeelte van zijn volk op te offeren, doch dat woog bij kolonel Fourgeoud, zooals wij vroeger reeds gezien hebben, niet zwaar.

Het was 6 uur in den morgen toen men opbrak en in zuidoostwaartsche richting langs de oevers van de Tempatykreek marcheerde, en het duurde niet lang of men zat alweder in de moerassen, waarin men op sommige plaatsen tot over de knieën zakte. De soldaten droegen hunne geweren in hun knapzak om ze voor natworden te bewaren en waren over het algemeen erg beladen, zoodat de marsch in geen erg opgewekte stemming aanving.

Niettemin bleef Driessen als altijd even vroolijk en bracht er veel toe bij om zijn volk in een goed humeur te houden. Het leven op zijn pas verlaten post was hem op den duur wel wat eentonig geworden en daarom was hij er verheugd over weder eens het oorlogspad te kunnen betreden. Mijland, uit Paramaribo geheel hersteld teruggekeerd, was verheugd zijn ouden vriend weer aan te treffen en sloot zich, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogden, bij Driessen aan. Hij had te Paramaribo tot zijne verrassing op het onverwachts een oom ontmoet, die officier was en deze, verheugd in dit vreemde land een familielid aan te treffen, dat hem van een en ander op de hoogte kon brengen, had weten te bewerken, dat Mijland bij hem geplaatst werd. Hieraan had onze Mijland het te danken, dat hij eenige meerdere vrijheid van handelen genoot.

De richting van den tocht werd meermalen veranderd, maar den meesten tijd had men een zeer slecht terrein.

meest zeer moerassig. Somtijds reikte de diepte van de door te trekken moerassen nog veel verder dan tot de knieën en liep men meermalen tot aan de borst in het water, terwijl de slagregen op hen nedergutste. Op de boschwegen had men, bij eenigszins goed weer, nog nu en dan eenige afleiding op het gezicht van de dieren des wouds of de zeldzame planten en boomen. Fraaie eekhoorns en allerlei soorten van apen zag men bijna eiken dag. Dat vlugge goedje sprong bliksemsnel tusschen het loof der hooge boomen rond, de voorbijtrekkenden beglurende en hun somtijds het een of ander toewerpende.

Zoo gebeurde het, dat op een morgen opeens een zonderling geluid vernomen werd, dat al sterker en sterker werd. Men wist het bij niets beter te vergelijken dan bij het hakken van hout. In de stellige verbeelding dat het Boschnegers waren, die aan het houthakken waren, hield de kolonne halt en werd Driessen met de zijnen op kondschap uitgezonden.

Zeer behoedzaam zich door de ruigte een weg banend, bespeurde Driessen, toen hij een eind wegs was doorgedrongen, dat het verdachte geluid niet van omlaag maar uit de hoogte kwam, en nu bespeurde hij tot zijne verbazing een grooten troep apen, die bezig waren noten te eten. Als zij er twee geplukt hadden sloegen zij de noten met een klinkenden slag tegen elkander, om ze te kraken. Het onophoudelijk tegen elkaar slaan en het regelmatig neervallen van de notenschalen, veroorzaakte een geluid, dat een inlander misschien zou hebben kunnen verklaren.

IJlings teruggaande, liet Driessen aan den kolonel rapport brengen van deze ontmoeting en nu trok de

kolonne onverwijld verder. Zoodra men op de plaats was aangekomen, begonnen de apen een oorverscheurend geschreeuw aan te heffen en bombardeerden de soldaten met noten zóó hevig, dat een van hen een gat in het hoofd kreeg en verscheidene soldaten verwenschingen en bedreigingen uitstieten over de pijn, die deze notenregen hun veroorzaakte.

Na gedurende eenige dagen in alle windrichtingen te hebben gemarcheerd, trok men den 7^{den} noordwaarts over bergen van welker kruinen men de fraaiste gezichten had. Overal breidde zich onmetelijk woest land uit, met dichte bosschen in allerlei kleurschakeeringen bedekt. Des avonds trok men de Mapany-kreek over en kwam vóór de duisternis nog te Maagdenburg terug, tot groot genoegen van de vele zieke soldaten en officieren en zeker tot nog grooter genoegen van de negers, die hen dragen moesten. Den volgenden dag kwam ook de andere kolonne van Van Sieborg aan; deze had evenmin vijanden ontmoet. Waar zaten zij?

Daarover zat de kolonel dien dag nog lang te peinzen. Vinden zou hij den vijand; dat had hij gezworen. Maar waar was hij?

XXIII.

Ja, waar zat de vijand? Hij was overal en nergens. Nu overrompelde hij een post hier, dan dáár of vermoorde hier en daar schildwachten, maar als men hem zocht, was hij niet te vinden. Men deed marschen in alle richtingen, maar vond niets. Het was waarlijk een hopeloos, ondankbaar werk, dat vreeselijk afmattend was.

Zoo ging het ook zekeren kapitein Meyland, die met een detachement van 140 man de bosschen ingegaan was, en na lang zoeken eindelijk des vijands spoor had gevonden. IJlings zette hij hem achterna, doch moest daartoe door een van die vele moerassen trekken, welke de Surinaamsche bosschen in zoo groote menigte opleveren. Op het oogenblik dat allen tot aan de borst in het moeras waadden, klonk opeens de oorlogskreet der Boschnegers en van alle zijden werden de soldaten te gelijk besprongen. Niettegenstaande deze overrompeling, zou kapitein Meyland het dorp, dat achter het moeras lag en dat hij bijna bereikt had, hebben veroverd, indien zijnen soldaten niet de schrik om het hart geslagen ware. Met verlies van verscheidene dooden moest de kapitein aftrekken, woedend dat hem zoo'n schoone overwinning op het laatste oogenblik nog ontsnapt was.

Dit voorval toonde duidelijk aan, dat de vijand nog niet gering te achten was en dat men op zijne hoede moest zijn; maar tevens was nu verraden waar de vijand zich ophield. De sterkte was niet van de slechtste, dat had Mijland reeds ondervonden en als men hem daar wilde aantasten, moest men het goed doen, opdat niet een tweede nederlaag de eerste zou verergeren. Ja, de op den kapitein Meyland behaalde overwinning had den Boschnegers weer moed gegeven en zij verdubbelden van dien dag af hunne pogingen om posten op te lichten, hutten en kampplaatsen in brand te steken, enz.

Zoo kwam het, dat de soldaten van kolonel Fourgeoud weldra van verlangen brandden om zich met den vijand te meten en hunne krachten te beproeven, ten einde de nederlaag te wreken.

Door allerlei wederwaardigheden duurde het echter nog tot den 15den Augustus 1775, eer de kolonel werkelijk kon optrekken. De grootste hinderpaal was de groote sterfte onder de soldaten en officieren, van welke laatste er zooveel stierven of ziek teruggezonden moesten worden, dat er weldra officieren te kort waren. - Maar toen den 15den Augustus het bericht kwam van het in brand steken van een verlaten kampplaats, aarzelde de bevelhebber niet langer. De zieken in het kamp achterlatende, werd iedereen, die de wapens kon dragen, aangewezen om mede te gaan. Tweehonderd Europeanen waren slechts in staat de wapens te voeren.

Een marsch van acht mijlen bracht hen aan eene geschikte plaats om te bivakeeren en den 16den trok men westwaarts over bergachtig terrein; toen des avonds het nachtleger werd betrokken, werd bevel gegeven

geen hutten te bouwen en geen hangmatten zelfs op te hangen, maar deze op den grond uit te spreiden en daarop te gaan liggen. Deze voorzorgen werden genomen ten einde hunne tegenwoordigheid niet aan de Boschnegers te verraden, wat, als men aan het boomen kappen en eten koken was gegaan, zeker het geval zou zijn geweest. Men mocht zelfs niet hardop spreken. Ten slotte werd de geheele legerplaats omringd met schildwachten.

Zoo lag de troep daar te midden van dikke duisternis te wachten op den morgen. Ongelukkig had men ook nog met andere vijanden te doen dan met Boschnegers. Want het duurde niet lang of groote zwermen muskieten uit een naburig moeras, vielen op de soldaten aan. Deze ongelukkigen hadden thans niets om de bloeddorstige insecten te verdrijven. In gewone tijden was de rook van de vuren een uitstekend en vrij voldoend middel, maar thans was er niets wat hun belette, deze lieden te kwellen. Gesproken werd er weinig, maar gesmoorde vloeken en verwenschingen hoorde men zooveel te meer. Sommige soldaten waren zóó radeloos, dat zij met sabel of bajonet gaten in den grond groeven om daar hoofd en handen in te stoppen, ten einde zoo nu en dan ten minste enkele oogenblikken van die helsche kwelling bevrijd te zijn.

Den volgenden dag kwam men al spoedig op moerassig terrein, rijkelijk met mataky-wortels bezet, en kampeerde men dien nacht bij prachtig maanlicht in de hangmatten. Omstreeks middernacht werd de legerplaats echter plotseling gealarmeerd door een hevig geweervuur en terstond daarop kreeg men een regen van

scheldwoorden naar het hoofd. Het waren de muitelingen. Men had den troep dus ontdekt. Het maanlicht drong niet door het dichte loof der boomen en hulde alleen de kruinen in zilverlicht. De plotseling gewekte soldaten konden geen hand voor de oogen zien en ook van de Boschnegers bespeurde men niemand. Zij schenen in noordelijke richting, maar op zeer grooten afstand te zijn en waarschijnlijk was hunne bedoeling alleen de soldaten schrik aan te jagen. Eerst tegen den morgen, toen het daglicht begon door te komen, trokken zij af. Het plan om den tocht naar de ontdekte sterkte geheim te houden en hun te verrassen, was dus mislukt, zooals dit trouwens gewoonlijk het geval was, want de Boschnegers werden door hunne spionnen te goed bediend, dan dat het een afdeeling soldaten zou kunnen gelukken onbemerkt ver in de bosschen door te dringen.

Zoodra men gereed was, trok men voort in de richting, waarin men des nachts de Boschnegers had gehoord. Maar ook nu vond men geen spoor van hen.

XXIV.

Men had nog geen twee mijlen afgelegd, of aan de spits van den troep ontstond alarm en een officier kwam den kolonel berichten, dat er vlak voor de voorhoede een Boschneger plotseling van onder een haag was te voorschijn gesprongen. Daar men last had om op zwervers niet te vuren, was de kerel ijlings ontkomen.

Dat bericht wekte den lust weer een beetje op, want allen, zelfs de kolonel, waren moede en lusteloos. Fourgeoud zelf was ongesteld en het gedwongen wakker blijven in den afgeloopen nacht had de manschappen niet opgefrischt. Natuurlijk begreep iedereen, dat die muiteling een spion was geweest en men betreurde het zeer, dat men hem niet had kunnen neerschieten.

- Die vervloekte bevelen ook! bromde Driessen.

- Ja, zei Mijland, nu kan die kerel weer bericht brengen aan zijne makkers en dan houdt zoo'n bende ons misschien vannacht weer den slaap uit de oogen. Ai! wat is dat nu weer?

Meyland deed een sprong en keek toen naar zijn bloote voeten.

- Die verwenschte vuurmieren, zei Driessen, wacht, ik heb ze ook al. Onze kolonne heeft zeker weer over een nest van die rakkers gemarcheerd.

Hij bukte zich en greep naar de mieren, waarvan er een paar op zijn bloote voeten zaten.

- Trek ze maar stuk! riep hij Mijland toe; ze laten toch niet los, al trek je ze den kop af. Dat tuig hecht zich met hunne scherpe kaken zoo vast in je vleesch, dat er niets anders aan te doen is, dan ze den kop van den romp te rukken!

Ook andere soldaten maakten nu en dan een sprong, als zij door vuurmieren gebeten werden en wie kon, verwijderde zich een eindje van zijne begunstigde makkers.

- Ik wenschte van harte, dat wij er al waren, riep Mijland mistroostig uit. De duivel hale die eeuwige regens en die moerassen; daar zie ik er alweer een; de spits van de kolonne verdwijnt, zie maar.

- Drommels, zei Driessen, en dat is geen kleintje ook en nogal diep, naar het mij toeschijnt.

Werkelijk was dit het geval. Op het onverwachtst was de kolonne weder voor een uitgestrekt moeras gekomen. Aan omtrekken was niet te denken. Men moest er eenvoudig door.

De eerste soldaten en matrozen begonnen den doortocht. Met de geweren in de hoogte en de ammunitie op het hoofd gebonden, stapten zij in het water, waarin zij weldra tot hun middel stonden. Menigeen keek onderzoekend rondom zich, zich afvragend of dit misschien het moeras was, waar kapitein Meyland overvallen was, en in veler verbeelding zagen zij de zwarte koppen der Boschnegers reeds tusschen de boomen op den oever of de aangelegde geweren uit de struiken steken.

Intusschen ging de overtocht zeer moeielijk, veel lastiger dan gewoonlijk het geval was. Er scheen aan

dit moeras geen einde te komen en door omgevallen boomen werd meer dan eens de doortocht versperd. Die geheele krijgsbende ploeterde door het groenachtige water en bracht den bodem in beroering, zoodat er weldra ondraaglijke geuren opstegen. Op de boomen aan den oever zaten papegaaien en apen te schreeuwen en te gillen, terwijl eenige krokodillen, door het geplas van die massa menschen verschrikt, de vlucht genomen hadden naar den oever en zich daar in slijk en afval voor die indringers in hun rijk verborgen. Apen, in geheele troepen, hingen aan de over het moeras afhangende takken te schommelen, hielden elkander aan den staart vast en vormden alzoo levende ketens.

Maar daarbij bleef het; geen vijand liet zich zien, en vrij wat gerustgesteld kwam de troep ten laatste ergens aan land. Toen was men echter in zoo'n ondoordringbare wildernis gekomen, dat men vergeefsche moeite deed om verder te komen.

Men hield appèl en nu bleek het, dat twee soldaten vermist waren, verdronken in het moeras, waar straks de aligators zich zouden te goed doen aan hunne lijken.

Ontmoedigd en ter dood toe afgemat, beslijkt en nat, keerde de troep in Godsnaam terug naar het kampement van den vorigen nacht; deze tocht had alweer tot niets geleid en het stond te vreezen, dat op die wijs de troepen weldra geheel ontmoedigd zouden zijn.

Onze vrienden legden zich, zooals de meesten dien avond deden, terstond ter ruste. De bodem hier was droog en een hoop dorre bladeren was spoedig bijeengescharreld, en in een ommezien lagen, uitgenomen de schildwachten, allen in diepe rust.

Tegen den morgenstond ontwaakte Mijland, doordat iemand hem aan den schouder aanraakte. Slaapdronken strekte hij zijn arm uit en in de meening dat hij op wacht moest, zeide hij: - 'Ja Driessen, ik kom!'

Op hetzelfde oogenblik echter voelde hij iets ruigs tegen zijne handen en een dof gebrul deed hem op eens klaar wakker opspringen.

Hij behoefde zich de oogen niet uit te wrijven om te zien, hoe een groote tijger voor hem stond, maar trok bliksemsnel zijn sabel, ten einde niet weerloos te zijn, als het dier hem soms wilde aanvallen.

De tijger, een roode puma of Zuidamerikaansche leeuw, stond hem roerloos aan te staren, terwijl Mijland probeerde met den voet zijn vriend aan te stooten, die naast hem lag en gerust snorkte.

Op eens echter kwam er leven in het ondier; het draaide den kop een weinig links en scheen daar onraad te bespeuren, doch Mijland ontdekte niets. Zijn geweer grijpen durfde hij niet, want het was streng verboden te schieten. Zoo stond hij daar en hield het loerende dier gestadig in het oog, toen plotseling op de plek, waarop daar straks de oogen van den tijger gericht waren, een hevig geritsel ontstond en eensklaps een neger boven het groen uitsprong, die met de snelheid van de ge dachte een bijl slingerde.

De tijger had zoo snel niet ter zijde kunnen springen of de bijl drong in zijne zijde door. Met een woedend gebrul sprong hij op, maar nu ontwaakte ook Driessen en deze overzag den toestand zoo snel, dat hij bijna tegelijk met Mijland op het dier aanviel. De man, die de bijl had geworpen, sprong nu ook te hulp en dit

bleek niemand anders te zijn dan Cesar. Hij had, toevallig wakker zijnde, den tijger zien sluipen en was hem voorzichtig gevolgd.

Binnen weinige oogenblikken was de tijger, na een verwoed gevecht, afgemaakt, niet echter zonder onzen dapperen zijne geduchte klauwen te hebben laten voelen, zoodat de litteekenen voor hen blijvende herinneringen zouden zijn aan deze ontmoeting.

Verscheidene officieren en soldaten waren ontwaakt door het gerucht van deze worsteling. Eenigen vloekten en raasden, dat men hen in hunne nachtrust stoorde en wenschten alle puma's in het moeras.

- Wij zullen nu toch tot alle zekerheid onze hangmatten ophangen, zeide Driessen, toen Mijland hem verteld had, hoe hij door den tijger gewekt was. Een volgende mocht eens niet zoo beleefd zijn je eerst te wekken.

Zij heschen hunne hangmatten op en werkten zich er in. Maar Mijland lag nog nauwelijks of hij sprong met een vloek er uit, terwijl hij te gelijkertijd een zwart voorwerp wegslingerde.

- Wat duivel is er nu weer? riep Driessen, insgelijks er uit springend.

- Ik weet niet welk dier ik daar voelde, ik heb het daar neergeworpen.

Maar Cesar, die nog niet weg was gegaan, doch zich verlustigde met de beschouwing van den dooden puma, had het dier reeds gegrepen en toonde nu onzen vrienden de Surinaamsche reuzenspin.

Het was een afschuwelijk dier, welks lichaam zoo groot was als een hoenderei en dat met uitgestrekte

De tijger, een roode puma of Zuidamerikaansche leeuw, stond hem roerloos aan te staren. (Biz. 135)

pooten de grootte had van een ontbijtbordje. Het geheele lichaam was met dik zwart haar begroeid, evenals de pooten, terwijl sterke haakvormige nagels en kaken de wapenrusting vormden. Het dier maakt een sterk net en men beweert, dat hij jonge vogels vangt en verslindt evenals onze gewone spinnen de vliegen.

Cesar doodde het dier, dat zelfs menschen gevoelig kan bijten en wierp het weg. Het was voor de eerste maal, dat Mijland dit dier zag, maar hij had er voor altijd genoeg van, en terwijl de anderen reeds lang sliepen, lag hij nog te huiveren, als hij aan het afschuwelijke dier dacht.

XXV.

Men was den 19den nog niet lang op marsch, toen een gedeelte van een korps negerjagers onder Krisack, honderd man sterk, plotseling op hun weg verscheen, zooals bleek, om zich met de afdeeling van den kolonel te vereenigen.

Dit fleurde de meeste soldaten weer geheel op. Een aanwinst van honderd zulke strijders toch was even goed als dat de afdeeling Europeanen verdubbeld was, want de negerjagers waren veel beter tegen het klimaat bestand en veel beter bekend met de wijze van oorlogvoeren tegen de Boschnegers.

Fourgeoud verdeelde nu zijn afdeeling in drie kolonnes en rukte zóó voorwaarts. Onderling was de afstand tusschen de kolonnes zoo kort, dat men elkander kon aanroepen. Doch tegen den middag werd men genoodzaakt deze marschorde te verbreken, daar men zich weer plotseling voor een *biry-biry* of groot moeras bevond. Dit uitgestrekte moeras bestond uit dikke modder of slijk, welks bovenlaag een dunne, taaie korst vormde, waarover men niet zonder gevaar kon gaan. Soms scheurt die korst plotseling en dan zakt men onfeilbaar hoe langer hoe dieper, tot men in de modder smoort.

Om dit gevaar te ontgaan trok men er dus zooveel mogelijk om heen.

Mijland kon zich dit niet begrijpen; hij marcheerde met Driessens troep mede langs den oever en zag nu en dan een negerjager over den gevaarlijken modderpoel loopen, zonder dat er iets gebeurde.

- Kom, zeide hij tot Driessen, ik geloof, dat je ditmaal overdreven hebt. In ieder geval wil ik het zelf onderzoeken.

- Doe het niet, zei Driessen; ik zeg niet dat ge er in zult zakken, neen, mogelijk brengt ge het er even goed af als mijn negerjagers, die de slechte plaatsen echter kennen, maar in ieder geval is het zeer gevaarlijk.

- Komaan, zei Mijland, en hij wipte vlug op de modderlaag.

- Blijf ten minste vlak bij ons; ga vooral niet naar het midden, zeide Driessen.

Mijland liep nu met veerkrachtigen tred over de korst van het moeras en aanvankelijk bespeurde hij geen ander onderscheid met den vasten oever, dan eene zeer flauwe buiging van den bodem onder zijne voeten. Eensklaps echter begon de oppervlakte, evenals van dun ijs, te buigen en te golven. Mijland werd daardoor een weinig zenuwachtig, deed eenige snelle passen om spoediger voort te komen van de gevaarlijke plek en kwam daardoor in hoe langer hoe grooter gevaar.

Op dit oogenblik weerklonk opeens een eind verder een gillende hulpkreet. Een der soldaten zakte zóó plotseling door de slijkkorst en zonk zóó snel weg, dat hij binnen enkele minuten niet meer te redden was. Zij, die in de nabijheid waren, sprongen naar alle kanten uiteen, om van de gevaarlijke plaats weg te komen en de ongelukkige zonk voor aller oogen in zijn akelig graf.

Op het hooren van dien akeligen hulpkreet was Mijland ontsteld blijven staan. Toen hij, omziende, den soldaat gewaar werd, wilde hij hem te hulp snellen, doch tot zijn schrik bemerkte hij, dat hij niet meer van de plaats kon. Ook hij was gevangen, zijne voeten waren reeds door de korst gedrongen en hij zonk.

Driessen had dit evengoed gezien, maar hij zag ook terstond, dat Mijland ten minste nog te redden was. Op een wenk van hem gaven een zestal negerjagers elkander de hand, terwijl hij zelf aan de spits ging. De laatste, die op den wal bleef, werd door eenige makkers vastgehouden en zoo bewoog die levende keten zich naar Mijland, die zoo bleek als een lijk daar stond, reeds tot aan de knieën in het moeras gezonken.

Enkele vreeselijke oogenblikken van angst en toen greep Driessens krachtige vuist hem bij den arm en trok hem langzaam uit de vastzuigende modder, die hare prooi maar niet scheen te willen loslaten.

- Ziezoo, nu zult ge er wel genoeg van hebben, zei Driessen ontstemd. Wat duivel, waarom geloofde je mij ook niet!

- Ge hebt gelijk, zei Mijland, raas maar gerust op mij, ik ben een ezel.

Bij het later gehouden appèl bleek, dat er eenige soldaten in het moeras waren gebleven, terwijl andere met groote moeite gered waren.

Verder op den middag kwam de kolonne langs twee velden met *maniok* beplant, een zeker bewijs, dat men de versterkte plaats der Boschnegers naderde en als men nog bevestiging van die veronderstelling noodig had gehad, kreeg men die spoedig, doordat men boomen aantrof

waarin de gewone kenmerken gesneden waren van voorbijgetrokken troepen. Ook de voetstappen van de krijgsbende waren nog niet geheel uitgewischt en ieder begreep, dat men op het spoor van de afdeeling van kapitein Meyland was.

Het was echter onmogelijk en ook niet raadzaam de sterkte nog te bereiken. Men legerde zich dus, en daar de kolonel zeer goed begreep, dat de Boschnegers volkomen van zijne aanwezigheid aldaar onderricht waren, achtte hij het onnoodig zich te verbergen. De soldaten maakten derhalve hutten en legden vuren aan om hun eten gereed te maken. Den volgenden dag zou men den dans beginnen en daar het stortregende, moest men zorgen, dat niet de helft misschien morgen ziek zou zijn. Met vreugde werd nu het kamp voor den nacht gereed gemaakt en groote vuren aangelegd. De meesten liepen de naburige velden in en stroopten wat er te stroopen viel uit de moesvelden van den vijand. Morgen zouden die velden toch vernield worden en de duivenboonen of wel *Angola-boonen* zagen er zoo verlokkelijk uit in hunne dikke peulen, dat menigeen er naar watertandde. Gezouten ossenvleesch, beschuit en boonen, het werd alles gekookt en zoo was er menigeen, die dien avond voor het eerst in vele dagen zich te goed deed aan een flink warm maal, dat misschien ook wel zijn laatste kon zijn.

XXVI.

De nacht was zonder alarm voorbijgegaan en het kleine leger van kolonel Fourgeoud ging nu den vijand opzoeken.

Het was prachtig weer, zooals men in geen dagen had gehad. Te zes uren in den morgen trok men op naar dat groote moeras, waarin kapitein Meyland een nederlaag had geleden, dat groote moeras, aan welks overzijde *Gado Saby* lag, de sterkte der muitelingen, die aldus was genoemd naar hare verborgen ligging; want Gado Saby wil zeggen: *'God alleen kent mij.'*

Het was omstreeks acht ure, toen men het moeras bereikte. Natuurlijk werden alle voorzorgen genomen, welke slechts konden strekken tot beveiliging van den overtocht. De beste troepen, en daaronder de negerjagers, waren aan de spits en weldra bevonden zij zich tot aan de heupen in het water. Iedereen had het geweer klaar, om oogenblikkelijk vuur te geven, maar het bleef stil; geen vijand liet zich zien.

Eindelijk had de spits der kolonne de overzijde bereikt en met geveld geweer beklommen de dapperen den oever. Zoodra ze daar post hadden gevat, kon de rest gerust zijn. Zij zouden eiken vijand terstond warm ontvangen en spoedig was de geheele troep er over en schaarde zich in orde.

Voorwaarts nu, den vijand opgezocht!

Behoedzaam ging men vooruit; de negerjagers met Driessen aan het hoofd. Niemand sprak een woord en de stilte in deze eeuwenoude bosschen was bijna hoorbaar. Geen papegaaien of parkieten, geen apen of eekhoorntjes brachten eenig leven in de bosschen. Het scheen wel alsof alle dieren, eene aanstaande worsteling bewust, het tooneel van den aanstaanden strijd verlaten hadden.

Plotseling stiet de commandant van de negerjagers een kreet uit en hield halt.

Daar voor zich zag men een vreeselijk tooneel. De grond was bezaaid met menschenbeenderen. Doodshoofden grijnsden den soldaten toe en handen en bee nen lagen overal verspreid.

Een poos keken allen in stommen schrik naar dit afschuwelijk tooneel, toen zei een der officieren:

- Dat is het overschot van de expeditie van kapitein Meyland.

- Maar die heeft zijne gesneuvelden begraven, merkte er een aan.

- Ja, zeide Driessen, maar de Boschnegers hebben ze weer opgegraven en de lijken in stukken gehouwen.

- Schoften! mompelde er een, zij kunnen nog de dooden in het graf niet met rust laten.

Doch men begreep, dat het niet goed was, hier te blijven staan kijken. Sommige soldaten waren zoo wit geworden als krijt en de negerjagers klappertandden van vrees. Voorwaarts dus en liever de beulen opgezocht, die de schendende handen zelfs aan de

lijken der gesneuvelden sloegen. De flinke soldaten echter uitten hunne woede luide en ook de negerjagers waren door het gezicht van deze beenderen met dolle wraak bezield geworden.

Langs een smal pad, door de Boschnegers aangelegd, trok men nu verder, nog steeds zonder een vijand te zien. Het werd reeds tien uur en nog bespeurde men niets.

Eindelijk zag de voorhoede eenige donkere, naakte lichamen op grooten afstand tusschen de boomen. Het was een troep Boschnegers, die met een bepaald doel ergens heengingen, want allen hadden groene manden op den rug. Nauwelijks hadden zij echter de krijgsmacht gezien of bliksemsnel wierpen zij hunne vracht op den grond, grepen hun geweer, dat over den schouder hing en gaven vuur. Even snel doken zij in het groen weg en waren verdwenen.

Toen men op de plaats aankwam, vond men de manden op den grond liggen. Het waren zoogenaamde *warinbos*, dichte van groene biezen gevlochten manden. De soldaten hakten ze met hunne sabels open en toen bleek, dat zij gevuld waren met de schoonste rijst, die men nog ooit had gezien.

- Ha! ha! zei Driessen, zij schijnen dus hunnen voorraad uit *Gado Saby* weg te brengen naar een andere schuilplaats; dat is slim en evenals de ratten loopen zij van het zinkende schip weg.

Ongelukkig kon men van dezen buit geen gebruik maken; men strooide ze overal heen en vertrapte ze in het slijk.

Voorwaarts ging het weer, met te meer ijver, naarmate men van den vijand teekenen van leven zag.

Eene ledige hut was het eerste teeken; de daar zeker

geplaatste wacht was hals over kop gevlucht, zooals uit verschillende teekenen bleek.

De middag brak reeds aan en nog had men *Gado Saby* niet in het gezicht. Waarlijk, het terrein om eene versterkte woonplaats te maken was goed gekozen. Daar kreeg men weder eensklaps eenige negers in het gezicht. Zij vuurden snel twee malen en waren toen verdwenen. Het was een uitgezette wacht, zooals men later vernam en het tweemaal vuren een sein voor hun opperhoofd, Bony, dat de Hollanders naderden.

Nu snelde de voorhoede in den stormpas vooruit, om te zien, waar de vijand zich nu toch ophield. Vol vuur en vol lust ijlden allen op het smalle boschpad voort, tot opeens de boomen weken, het uitzicht vrijer werd en zij zich plotseling op een uitgestrekt, fraai veld bevonden, dat met weelderig groeiend Indisch koren en rijst bedekt was.

Verbaasd bleven zij staan.

Nog was er geen vijand te zien, maar bij instinct begreep men, dat hij niet ver was.

- Halt! zei Driessen, toen eenige negerjagers vooruit wilden, wij mogen ons niet aan het gevaar blootstellen hier in de pan te worden gehakt, zonder nut. Onze kameraden zijn te ver achter ons.

- Ja, zei een officier, ik wed dat de staart van de kolonne één of twee mijlen ver is en die doodelijke stilte hier bevalt mij niet. Houdt de wapens gereed, mannen, en kalm wachten.

Langzamerhand daagden de soldaten op, maar het duurde nog een half uur eer de kolonne zoover gevorderd was, dat men met vrucht kon ageeren.

Voorwaarts! weder.

XXVII.

Ten einde sneller voort te komen kapte men vlug een weg dwars door het bosch. Nauwelijks echter was men op die wijze een eindje doorgedrongen, of daar klonk eene hevige losbranding uit geweren en een kogelregen drong door het dichte groen heen, bladeren en takken afrukkend en naar alle zijden heenstrooiend. Terstond gaf men den vijand op dezelfde manier antwoord en toen deinsde hij ook weder af.

Sneller rukte men voorwaarts: nog een eind door het bosch zich baan gebroken en daar lichtte het volle middagzonnetje hen tegen van een prachtig langwerpig vierkant rijstveld, en dáár lag *Gado Saby*.

Het was een verrassend gezicht, aan de overzijde van het veld, dat als een tooneel zacht amphitheatersgewijs gebouwd groot dorp te zien liggen, in de schaduw van hooge lommerrijke boomen, dat *Gado Saby*, dat men zoo gezocht had. Maar er was nu geen tijd tot bewonderen, want reeds vlogen de kogels hun tegen, en het vuur, dat de Boschnegers op hen openden, was zóó aanhoudend, zóó sterk, dat het veel geleek op een aanhoudenden donder.

Moedig marcheerden de soldaten echter den vijand tegen. Hij had het geheele rijstveld omringd met boom-

stammen met de wortels er aan en die ook overal er in neer doen werpen. Op deze wijze waren een groot aantal versperringen en hinderpalen ontstaan, die door hen met goed gevolg gebruikt werden. Achter eiken boom lagen negers; tusschenbeide zag men er een zich brutaal oprichten en zich blootstellen aan het vuur der onzen, terwijl hij bedaard zijn geweer afschoot. Overal hoorde men de jachthorens der opperhoofden, die verschillende tonen aan hunne eenvoudige instrumenten ontlokten. En tuss chen dit alles door klonken uitdagende kreten en vervloekingen.

Driessen had zich terstond aan de spits zijner negerjagers gesteld en was vooruitgesneld. Evenals de Boschnegers trokken zij partij van elke hindernis, kruipend bewogen zij zich voort, van den eenen boom naar den anderen, langzaam maar zeker voorwaarts.

Binnen enkele oogenblikken was het gevecht algemeen. De stilte der bosschen, de majestueuse diepe stilte dezer maagdelijke wouden, had plotseling plaats gemaakt voor allerverschrikkelijkst krijgsrumoer. Het gedonder van de losbrandingen van honderden geweren werd door de echo's herhaald en daartusschen klonk het gehuil en gevloek der negers en soldaten, het gekerm der gekwetsten en stervenden en het scherpe geluid der jachthorens.

- Voorwaarts, jongens! riepen Driessen en Mijland hunnen mannen toe, voorwaarts! Goed gemikt, hoor!

Op dat oogenblik deed Mijland, die zich wat te veel bloot had gegeven, een sprong, daar de loop van zijn geweer in stukken vloog. Een kogel had het getroffen. Hij herstelde zich echter terstond weer.

- Beter mijn geweer dan ik, zeide hij, ik zal er straks wel een krijgen.

In snellen loop doorliepen zij een eind grond, dat geen schuilplaats bood en vielen achter een paar boomen neer.

Daar vertoonde zich niet ver van hen eensklaps een neger boven op een zwaren, omgevallen boom, waarachter hij gestaan had. Hij keek brutaal rond, mikte bedaard en schoot.

Een der negerjagers, die juist geschoten had en bezig was te laden, kreeg den kogel in den schouder. Met een vloek wilde hij zijn geweer neerwerpen, toen Mijland hem voor was.

- Geef hier! zeide hij, ik heb er geen!

- Wat een brutale gauwdief, zeide Driessen; de kerel vertrouwt zeker op zijne toovermiddelen, die hem onkwetsbaar maken. Wacht maar, jongen!

Weder richtte de neger zich achter zijn boom in zijne geheele lengte op en zocht een vijand om op te mikken.

Drie, vier schoten knalden te gelijk, doch ongedeerd sprong hij op den grond en lachte hen in hun gezicht uit.

- Dat zou mij de duivel! mompelde Driessen, zijn geweer aanleggend.

Mijland deed hetzelfde, en toen de neger, brutaal geworden door zijn succes, voor de derde maal verscheen, knalden beide schoten tegelijk.

Op hetzelfde oogenblik tuimelde de vent voorover van den boomstam en bleef aan de zijde, waar onze vrienden zich bevonden, liggen. Hij bewoog zich niet meer.

- Nu vooruit, tot aan dien boom, zeide Driessen. En zijn negerjagers voorgaande, doorliep hij snel de ruimte en viel achter den boom neer. Tegelijk echter stiet hij eene verwensching uit. Men had hen namelijk

van uit de huizen met eenige schoten begroet en een kogel trof Driessen in den schouder. De bandelier sprong stuk en hij zelf kreeg een schok. Bij onderzoek bleek het echter slechts een schampschot te zijn en kon hij aan den strijd blijven deelnemen.

Aan alle zijden rukten nu onze negerjagers voorwaarts, en ziende, dat zij de troepen dicht genoeg achter zich hadden om ondersteund te worden, liet Driessen zijn negerjagers onverschrokken voorwaarts gaan. Er lag nu nog slechts één versperring vóór hen, die hen van het dorp scheidde; als zij die over waren, was het dorp in hun bezit.

Nauwelijks had men daar ginds echter hunne bedoeling begrepen of een verschrikkelijk geweervuur werd op hen gericht. Het regende kogels en zij sloegen in boomen en struiken, dat het ritselde en kletterde in het loof.

- Snel achter die boomen! riep Driessen, anders schieten ze ons hier als honden neer!

Onder een hernieuwden kogelregen vlogen zij voorwaarts en bereikten gelukkig de beschermende omwalling van het dorp.

Juist keek Driessen uit naar eene plaats om over te klimmen, toen Mijland hem op iets opmerkzaam maakte.

Een der opperhoofden of officieren van de Boschnegers, met een hoed met gouden lis getooid, kwam met een brandende toorts in de hand aanloopen, recht op de woningen af.

- Duivels, die kerel zal den boel in brand steken! riep Driessen driftig uit, leg hem neer! Schiet hem neer, kerels!

Hij zelf legde aan en een dozijn geweren werden op

den Boschneger aangelegd. De schoten knalden, maar hoe het veroorzaakt werd, begreep niemand: de kerel viel niet en vóór men voor de tweede maal kon aanleggen, was het gevreesde gebeurd. De droge houten woningen met bladeren gedekt stonden in een oogwenk in lichtelaaie en een verstikkende rook rolde als het ware van de daken den onzen te gemoet.

Nu ontkomen zij ons allen, mompelde Driessen.

En zoo was het ook. Onder begunstiging van dezen brand trokken de Boschnegers met vrouwen en kinderen af en weken door de ontoegankelijke moerassen in de bosschen, met have en goed, waarvan reeds lang te voren een groot deel vervoerd was. Het musketvuur uit het dorp verminderde hoe langer hoe meer en hield eindelijk geheel op. *Gado Saby* was ons!

XXVIII.

Toen het vuur minder werd en de verstikkende rook geweken was, trok men het dorp binnen en begon den boel eens te onderzoeken.

Gado Saby bestond uit ongeveer honderd huizen of liever hutten, waarvan er verscheidene zeer groot waren en voor negerwoningen werkelijk buitengewoon, want sommige hadden zelfs twee verdiepingen.

Uit de rookende puinhoopen werden door de soldaten allerlei voorwerpen voor den dag gehaald, waaronder zelfs zilveren borden met de letters B.W., waarschijnlijk afkomstig van de door hen voor eenigen tijd geplunderde plantage Brunswijk.

Maar men vond bij het verder doordringen ook nog iets anders dan gestolen voorwerpen en potten met rijst. Want Driessen en Mijland deinsden, tusschen de verbrande hutten loopend, op zeker oogenblik opeens terug op het gezicht van staken, waarop de afgehouwen hoofden van menschen prijkten.

Bij nadere bezichtiging, nadat zij hunnen af keer hadden overwonnen, bespeurden zij dat twee er van van negers waren, de andere van Hollandsche soldaten. Men vernam later dat die twee hoofden van jonge negers waren, die te veel getoond hadden den blanken gunstig gezind te zijn.

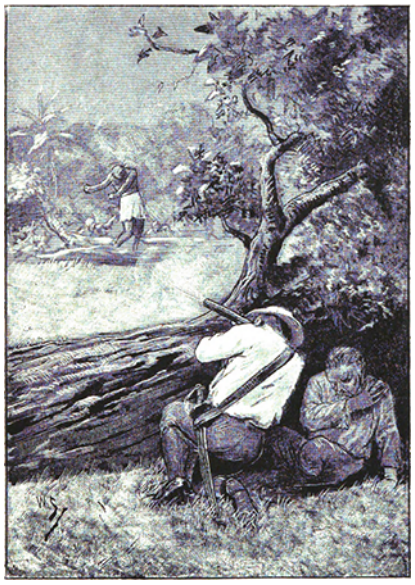

Op hetzelfde oogenblik tuimelde de vent voorover van den boomstam. (Blz. 149)

Inmiddels werden onze beide wandelaars door een groot gejoel aangetrokken, dat op korten afstand gehoord werd. Zij verhaastten hunne schreden en zagen weldra een verschrikkelijk tooneel, dat hun de haren te berge deed rijzen.

De negerjagers waren bezig zich op hun manier te vermaken. Zij hadden alle gesneuvelde Boschnegers, die zij in het dorp en daar buiten gevonden hadden, de hoofden afgehouwen en wierpen elkander die nu toe onder een algemeen gelach. Het was de afgrijselijkste kegelpartij, die men zich bedenken kan. Anderen zaten neergehurkt en sneden de hoofden, neus, ooren en lippen af; weer anderen sneden de wangen uit en de kaakbeenderen, terwijl verscheidenen zich handen van gesneuvelden hadden toegeëigend.

- Dat is afschuwelijk! zeide Mijland.

Driessen, die zich verschrikkelijk ergerde, zeide niets, maar nam Mijland onder den arm.

- Kom, laten we gaan, het walgt me hier.

- Maar verbied het hun dan toch, zei Mijland.

Driessen haalde de schouders op.

- Het zou niets geven, zeide hij.

- Wat, en gij zijt hier commandant, riep Mijland uit. Ge wilt toch niet zeggen, dat uwe negerjagers u niet zouden gehoorzamen?

- In dit geval niet, antwoordde Driessen. Dit is een recht van hen, een oud gebruik, dat *ik* niet kan beletten, de kolonel zou het niet eens kunnen. Als ge het hun zeidet, zouden zij u antwoorden, dat het geheel *centre fassy* is, d.w.z. '*de gewoonte van het land*.' Als zij zich genoeg vermaakt hebben, schoppen zij die koppen als kaatsballen overal heen en dan is het uit.

Buiten het dorp gekomen ontmoetten zij een paar negerjagers van Driessen, die hen op verschillende plaatsen van het bosch bloedige sporen lieten zien, welke natuurlijk van gewonde en gevluchte of weggevoerde Boschnegers waren.

In het dorp rustten de troepen van de vermoeienissen van den dag uit. De meesten zaten in groepjes bij elkaar, ieder vertellende wat hem wedervaren was of wat hij gezien had. Buit van aanbelang was er niet gemaakt, het bepaalde zich tot kleinigheden van weinig waarde.

Omstreeks drie uur in den middag vielen er plotseling schoten. De Boschnegers deden een aanval.

IJlings was iedereen gereed en krakend klonken de schoten door het bosch, maar geen enkele vijand liet zich zien. Het was de oude taktiek weer, en na een poosje te hebben gevuurd en hem te hebben gezocht, zonder succes, hield het schieten op.

Dit voorval bewees echter, dat men op zijne hoede moest zijn, en toen de afgematte troepen des avonds in hunne hangmatten, uitgespannen tusschen de hooge fraaie boomen, die nog des morgens het negerdorp beschut hadden tegen de zonnestralen, insliepen, toen was het geheele dorp door schildwachten omringd.

Een paar uren verliepen; toen werd Driessen wakker gemaakt door een zijner manschappen.

- Wat is er aan de hand? vroeg hij.

- Boschnegers, massera!

Driessen was terstond uit zijn hangmat, wekte snel Mijland en een paar officieren en verzocht hun den kolonel te wekken.

Nauwelijks had deze vernomen wat er gaande was, of

hij gaf bevel vooral niet te schieten, daar bijna al het kruit den vorigen dag verschoten was. Had de vijand iets in den zin, dan moest men hem maar met de blanke wapens afwachten, en opdat men geen gevaar zou loopen, werd het commando gegeven op den grond te gaan liggen.

Een spoedig toegezonden kogelregen deed het voortreffelijke van dezen maatregel zien. De geheele troepenmacht lag op den grond en alle kogels vlogen over hen heen in de boomen.

Weldra klonk een stem in de duisternis, die het op de negerjagers gemunt had, waarschijnlijk omdat aan deze kloeke soldaten een groot deel van de overwinning moest worden toegeschreven.

De Boschnegers noemden hen lage, laffe honden, die tegen hunne eigene broeders en landgenooten streden. Zij daagden hen tegen den volgenden dag tot een afzonderlijk gevecht uit van man tegen man, als zij het hart hadden. Zij zwoeren, dat zij niets liever verlangden dan hunne handen te wasschen in het bloed dier schelmen, die de voornaamste bewerkers waren van de verwoesting van het schoone *Gado Saby*.

Nu verhief een der kapiteins van de Boschnegers zijn stem en antwoordde, dat zij niets anders dan een troep roovers en bandieten waren, tegen wie zij altijd bereid waren te vechten, zelfs al waren zij tweemaal zoo sterk als zij. Zij moesten slechts hunne leelijke gezichten vertoonen, dan zouden ze leeren, dat zij geen vrees koesterden voor weggeloopen slaven, die te lui waren om te werken.

Op deze onzinnige manier duurde dit gesprek, als men het zoo noemen mag, den geheelen nacht voort. Nu

eens uitten de partijen allerlei schimpwoorden, dan weder zongen zij uittartende liederen of brulden elkander hun uitdagend krijgsgeschrei toe, afgewisseld door het getoet op de jachthoorns.

Het was een zonderling ding in den stikdonkeren nacht.

Eindelijk begon zelfs de kolonel deel aan het gesprek te nemen. Hij trachtte hen over te halen zich over te geven en te onderwerpen, hun alle beloften doende van goede behandeling. Doch, evenals bij eene vroegere gelegenheid, lachten zij hem hardop uit. Zij scholden hem ten slotte uit voor een uitgehongerden Franschman, die uit zijn land gevlucht was en noodigden hem uit, als hij moed had, hun een bezoek te brengen. Hem zou geen leed geschieden. Integendeel, zij zouden hem goed behandelen.

Ook de blanke soldaten kregen hun beurt. De Boschnegers beklaagden die blanke slaven, die voor eenige stuivers daags zich in de bosschen moesten wagen, waar zij òf vermoord werden òf ellendig zouden omkomen in de moerassen en door het klimaat. Zij achtten hen zelfs te min om hun kruit op hen te verspillen. Mochten echter de planters of hunne opzichters het wagen hun in den weg te komen, dan zouden zij hun geen genade bewijzen. Geen enkele zou terugkeeren. Ook den negerjagers wachtte een gelijk lot. Zij hoopten van dezen spoedig een groot aantal om hals te brengen. Het gesprek eindigde met de voorspelling, dat Bonny, hun opperhoofd, weldra het opperhoofd van de kolonie Suriname zou zijn.

Toen schoten zij nogmaals hunne geweren af, deden

de bosschen weergalmen van een driewerf herhaald krijgsgeschrei en trokken af.

De dageraad begon juist door te breken en de ongelukkige soldaten hadden dien geheelen nacht weer geen oog dichtgedaan.

XXIX.

Den volgenden dag begon men met het verwoesten der velden en tuinen. Verder onderzocht men het terrein achter Gado Saby en kwam zoodoende tot de ontdekking van een soort van brug, een zoogenaamde vliegende brug, tusschen de biezen van het moeras, van Maurity-boomen gemaakt. Deze brug was erg beweeglijk en zóó smal, dat geen twee personen naast elkander er over konden. Maar hiermede was het geheim opgelost, hoe zij zich veilig door de moerassen konden bewegen, waar een blanke zich niet dan met de grootste bezwaren kon vertoonen.

Men trok behoedzaam over deze brug en vond daarachter weer uitgestrekte velden met cassave en yams beplant, benevens een verlaten dorp van dertig huizen.

Op deze wijze kwam men nu ook tot de ontdekking, dat de Boschnegers in dien nacht, toen zij de geheele troepenmacht den geheelen nacht hadden beziggehouden met hun geschreeuw en ander lawaai, dit alleen gedaan hadden om de aandacht der onzen af te trekken van hetgeen hier in dit verlaten dorp gebeurde. Want dáár hadden de overgeblevenen van Gado Saby zich vereenigd, en de vrouwen hadden daar den nacht doorgebracht met het vlechten van manden om daarmede

het te veld staande gewas te vervoeren naar hun nieuw toevluchtsoord.

Dit was hun uitstekend gelukt, en toen was de geheele bevolking met het doorkomen van den dageraad vertrokken.

De kolonel Fourgeoud zou hen wel gaarne vervolgd hebben, maar hiertoe kon hij niet komen, daar hem alles ontbrak en de soldaten over het algemeen zeer geleden hadden.

Er was, nu de overwinning behaald was, weinig te doen. De soldaten rustten van hunnen vermoeienden tocht uit en vermaakten zich, ieder op zijne wijs.

Den dag na de overwinning van Gado Saby slenterde Mijland, uit lust om iets van de omstreken te zien, in zijn eentje het kamp uit, het bosch in, in de richting, waarin zij gekomen waren.

Het was vroeg in den morgen en hij had geen plan ver weg te gaan, zoodat hij het niet noodig had gevonden iemand te vertellen, waar hij heenging. De schildwacht, die aan den uitersten rand van het dorp bij het korenveld stond, droomerig op zijn snaphaan leunend, salueerde hem en keek hem na, toen hij het bosch inging.

Mijland ondervond eene aangename gewaarwording. Overal heerschte vrede en leven. Het tooneel van den strijd van gisteren was nu een ware lusthof. De hooge, trotsche woudreuzen, waarom zich bloeiende slingerplanten gewikkeld hadden, waren verrukkelijk om te aanschouwen. Talrijke apen dartelden op en tusschen de

takken, gleden bliksemsnel langs de lianen af, om den man daar beneden eens wat nauwkeuriger te bekijken en verdwenen dan weder, onder het maken van allerlei fratsen.

Een eind verder stond hij op eens voor een uitgestrekt moeras, een watervlakte in het bosch, waardoor de weg zich slingerde.

Mijland dacht er op dat oogenblik niet aan, dat hij hier onbekend was, dat hij op den tocht naar Gado Saby hier niet langs was gekomen; hij zag alleen dat zonderlinge landschap en zette onbeschroomd en onwillekeurig den voet op het pad.

Uit het donkergroene water, zoo glad en effen als een spiegel, rezen de kolossale gladde en ruwe boomstammen als zuilen omhoog. Enkele waren dik en zwaar, doch ook vele dun en recht als kaarsen. Hier en daar verrees een door een net van luchtwortels gedragen stam tusschen die rechte boomen. Omgevallen boomen staken half boven het water uit en de afgebroken stompen kwamen maar juist boven de oppervlakte als droge plekjes in dezen oceaan. De slingerplanten, zich in talrijke bochten en kronkelingen latende afvallen, slingerden van boom tot boom langs stammen en takken, en vormden guirlandes van groen. Talrijke vogels stonden op de drijvende of omgevallen boomstammen op buit te loeren. Over de groote bladeren der waterplanten liep een vogel, veel gelijkende op een waterhoentje, maar met veel hooger pooten, die van verbazend lange teenen waren voorzien De prachtige, sneeuwwitte edel- of zilverreigers stonden onbeweeglijk rond te kijken en de gekuifde savacou was in hun gezelschap.

Niettegenstaande het morgen was en de zon helder scheen, heerschte er eene zekere duisternis in het moerassige woud. Dit vereenigd met de spiegeling der donkere stammen, de witte vogels en de lichtstralen, die op enkele plaatsen slechts door het loof drongen en op de spiegelgladde oppervlakte hier en daar een zilveren streep teekenden, dat alles bracht een wonderlijk effect teweeg. Bovendien heerschte er eene doodsche stilte, die slechts werd afgebroken door het vallen der vruchten van sommige boomen en het geschreeuw van apen en papegaaien.

Mijland keek naar alle zijden rond. Overal was iets bizonders, iets nieuws te zien en zoo trok hij. ongemerkt al verder en verder het bosch in, nòch aan tijd nòch aan gevaar denkende.

XXX.

De bekoring van het nieuwe, het onbekende, werkte op Mijland betooverend. Hij dacht aan niets meer dan aan hetgeen hij zag, en het vreemde van alles, wat hij aanschouwde, werkte overweldigend op hem.

Hij had een pistool, met zijn sabel, het eenige wapen, dat hij bij zich had, en toen hij daar die prachtige zilverkleurige reigers zag staan, toen hij lang genoeg van alles had genoten, kwam de wensch bij hem op één van die dieren te schieten. Dat was niet moeilijk, want de dieren waren niet schuw, waarschijnlijk kwam dat, doordat zij in hun afgelegen wildernis niet met den blanke in aanraking kwamen.

Mijland nam een gunstig oogenblik waar, dat hij de dieren dicht genaderd was en loste toen, terwijl hij zorgvuldig mikte, een schot.

Het tooneel, dat op den knal volgde, was onbeschrijflijk, de stilte was eensklaps verbroken. De witte reigers hieven zich plotseling van den boomstam op en gierden als één witte wolk de hoogte in, onder de kruinen der boomen blijvende zweven. De gekuifde savacou's hieven een vreeselijk geschreeuw aan en vlogen in de hooge, dikke takken, terwijl de socama's als dol over boomstammen en waterplanten galoppeerden, met uitgespreide

vlerken en aldoor schreeuwende. Hier en daar gleden donkere lichamen langs de boomen; voorwerpen, die er eerst hadden uitgezien als einden touw of slingerplanten, lieten eensklaps los van de takken en bleven, aan die takken hangende, heen en weer bengelen; het waren slangen, die in hare rust waren gestoord.

Een witte reiger echter dreef op de oppervlakte van het groenachtige water. De pistoolkogel had hem getroffen, en Mijland wilde zich juist er heen spoeden, om het dier op te visschen, toen er iets zonderlings gebeurde.

Een reuzenslang, die op een der boomen lag, had plotseling den reiger gegrepen en met de haakvormige tanden naar zich toe getrokken. Juist toen Mijland, die zich te water begeven had, het dier wilde grijpen, verdween het langzamerhand voor zijne verbaasde blikken. Eene wijde scheur in den boom, die bijna over de geheele lengte daarvan liep, was haar hol en daarin werd het dier getrokken. Tusschenbeide slechts zag hij den kop van de slang zich verheffen en de fonkelende oogen hem aankijken.

Toen hij genoeg van zijne ontsteltenis was bekomen, snelde hij zoo vlug hij kon terug naar het pad en bleef daar nog een poosje staan kijken naar den boom.

Langzamerhand streken de zoo onverwacht opgejaagde vogels weer neer, hoewel op verren afstand van hem. De apen grijnsden weer met hunne duivelachtige gezichten door het loover en ook het gekakel der papegaaien begon zich weer te doen gelden.

Voor het eerst op dien dag gevoelde Mijland, dat hij misschien te ver was gegaan; hij was bovendien

vermoeid ook en na een geschikt plaatsje te hebben gevonden, zette hij zich aan den voet van een boom neer, waar hij een ruim gezicht op den omtrek had. Toen haalde hij een stuk beschuit, dat hem dien morgen van zijn ontbijt was overgebleven, uit den zak en at dat op.

Hij staarde naar de boomen, waar de apen allerlei grimassen maakten en vermaakte er zich mede, hoe vlug en handig die beesten daar boven die watervlakte manoeuvreerden, totdat zijne oogleden zwaar begonnen te worden en de warmte, de halve duisternis en de stilte, die hier heerschten, hem in slaap deden vallen.

Hij moest een geruimen tijd geslapen hebben en was waarschijnlijk ontwaakt door het geschreeuw der apen boven hem. Toen hij ten minste opkeek, zag hij een troepje van die dieren aan de slingerplanten hangen en vervaarlijk schreeuwen tegen een donker voorwerp, dat halverwege uit het moeras te voorschijn kwam, en dat Mijland op eens tot zijne ontzetting voor den afschuwelijken, gedrochtelijken kop van een krokodil herkende.

Mijland zou opgesprongen zijn, indien het niet geweest ware, dat het dier plotseling verdween en terwijl hij nog zat te kijken waar het dier weer zou bovenkomen, hoorde bij op eens praten, menschelijke stemmen en daar, op een paar duizend voet vóór hem, bemerkte hij thans plotseling een troep Boschnegers, die naar het scheen het moeras dwars overstaken.

Mijland bleef roerloos zitten. Zonderling; de apen hadden hem gewaarschuwd voor den krokodil en deze had door zijn snel verdwijnen hem opmerkzaam gemaakt op de Boschnegers. Nu mocht hij zelf ook wel wat doen om uit den val te komen.

Wel trokken de Boschnegers ver voor hem voorbij, maar toch kon het gemakkelijk gebeuren, dat men hem bemerkte. En dat het dan met hem gedaan zou zijn, dat wist hij te goed. Hij begreep, dat het 't best was onbeweeglijk te blijven zitten, waar hij zat.

De Boschnegers waren allen gewapend en schenen op een bepaald doel af te gaan. Eenigen droegen van die gevlochten biezen manden, waarvan wij reeds gesproken hebben, zeker met levensmiddelen gevuld. De meesten waren forsche, krachtige mannen, bijna geheel naakt en die met veerkrachtigen tred marcheerden.

Mijland maakte zich zoo klein mogelijk; de apert hadden hun geschreeuw even gestaakt, doch toen zij in deze indringers negers herkenden, die zij herhaaldelijk zagen, bepaalden zij er zich toe hen gade te slaan, tusschenbeide een schreeuw uitstootende, zooals een balddadige knaap zou doen.

Het duurde ongeveer tien minuten en toen waren zij uit het gezicht, niemand hunner had Mijland gezien.

- Ziezoo, zeide deze, toen hij nog eenige oogenblikken had gewacht, nu ga ik toch Gado Saby eens opzoeken.

XXXI.

Opzoeken! Ja, dat mocht Mijland wel zeggen, want toen hij naar hij meende op zijne schreden was teruggekeerd, toen duurde het niet lang of hij bespeurde, dat hij net in de tegenovergestelde richting liep.

Besluiteloos bleef hij staan en toen schoot het hem op eens zoo snel als een bliksemstraal te binnen: ‘als ik eens verdwaalde!’

Doch deze gedachte zette hij weder even snel van zich.

- Kom, gekheid! dacht hij, ik zal mijn weg toch waarachtig wel vinden. Laat eens zien!

De boom, waarin de slang zich verborgen had, was zijn eenig richtsnoer; dien had hij daarstraks schuins rechts voor zich gehad en derhalve moest hij die, als hij op zijn weg terug wilde gaan, nu links hebben. Dat was in orde. Maar toen hij nu dien boom zocht, geraakte hij in nieuwe verlegenheid; de boom was niet meer te vinden, want nòch de slang nòch de pluimen van den witten reiger waren daar om hem aan te duiden. En er lagen er zooveel overal, als het ware voor anker aan lange lianen, dat hij den boom niet meer kon onderscheiden. Te water gaan, zooals daarstraks, durfde hij ook niet, sinds de krokodil hem een bezoek had gebracht.

Wat dan?

Voort maar op goed geluk. In Gods naam! Hier blijven kon hij toch niet.

Daar viel hem op eens wat in.

Hij kon zijn eigen spoor volgen. Daar hij over een drassig pad gegaan was, zouden de indrukken zijner voeten nog wel te zien zijn. En zoo ging hij ijverig aan het zoeken tot hij het werkelijk vond.

Een steen viel hem van het hart en nu, met verdubbelde snelheid voortgaande, trachtte hij de schade in te halen.

De zon stond reeds hoog aan den hemel en het moest reeds over den middag zijn. Dat voelde trouwens Mijland bovendien aan zijn maag. De buitenlucht en de lange wandeling hadden hem trek doen krijgen. Zijn medegenomen voorraad was op en hij zag geen kans iets nieuws te krijgen.

Het gevoel van honger was echter niet de grootste kwelling, welke Mijland ondervond. Integendeel was de vrees van te verdwalen het spookbeeld, dat zijne verhitte verbeelding hem voor oogen tooverde. Want gedurig weer meende hij aan sommige boomen of planten, aan beekjes of kennelijke plekken te zien, dat dit niet de weg was, dien hij des morgens gegaan was.

Eindelijk naderde de avond als een dreigend spook, en hoe meer die naderde, hoe meer Mijlands bezorgdheid toenam, want wat moest er dan van hem worden? Sinds lang had hij vergeten naar de sporen te kijken, waarvan hij reeds kort na zijn vertrek was afgedwaald en hij liep nu op goed geluk voort. Het water, het moeras, was ook verdwenen en hij bevond zich thans

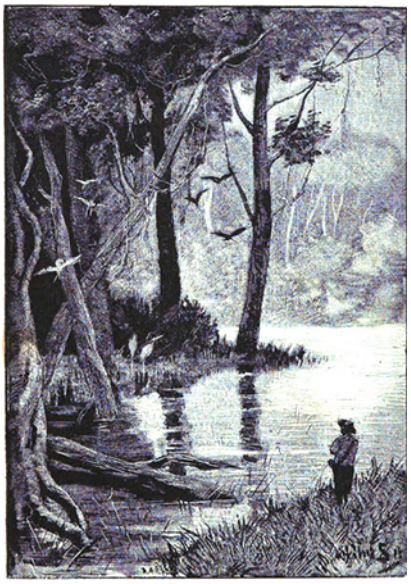

Een eind verder stond hij op eens voor een uitgestrekt moeras, een watervlakte in het bosch. (Blz 161.)

in het woud, in het woeste, uitgestrekte maagdelijke woud, misschien op een plaats, waar nog geen blanke den voet had gezet.

De duisternis breidde zich bijna onmiddellijk uit over de aarde en hulde alles in duisternis. Zonderlinge geluiden begonnen zich te doen hooren en alles in de natuur veranderde. Het gekakel van papegaaien en apen hield op en in plaats daarvan klonken miauwende en langgerekte brullende geluiden in het woud. In de hoogte vlogen de vampiers, azende op bloed, en de groote uil, eveneens slachtoffers zoekend, streek onhoorbaar, dank zij zijn donsachtig gevederte, langs de stammen der boomen, om de slapende vogels te verrassen of laag langs den grond om kleine knaagdieren te snappen, die zich daar ophielden.

Ontmoedigd en doodelijk vermoeid sleepte Mijland zich voort. Thans herinnerde hij zich de woorden van Driessen: ‘Pas op, dat ge nooit in de bosschen verdwaalt, want dan zijt ge verloren!’ Ja, verloren was hij, dat begreep hij nu meer en meer; verloren, tenzij er een wonder gebeurde.

Het was nu geheel duister geworden. In den toestand, waarin Mijland verkeerde, gaf hij bijna op niets meer acht. Werktuigelijk liep hij voort. Daardoor kwam het ook, dat hij niet merkte, dat hij op eene groote open ruimte in het woud was aangeland en dat hij een pad volgde, dat tusschen velden met koorn en rijst liep. Neen, hij zag het niet, al liep hij sinds vijf minuten al tusschen de weelderig gegroeide halmen. Met het hoofd voorover gebogen liep hij met sleependen tred voort, tot hij op eens op onzachte wijze in aanraking kwam met een paal.

Mijland deinsde achteruit door den schok en viel. Maar het vreemde van het geval was oorzaak, dat hij zich weer oprichtte en terstond zijne bezinning weerkreeg. Hij keek rond zich en zag, dat hij voor een soort van hut stond, eene groote hut of eigenlijk een afdak, want het was niets meer dan een op hooge palen staand afdak. En daarachter strekten er zich nog meer uit, kortom het was een geheel dorp.

Vóór echter Mijland tot de ontdekking kon komen, waar hij was aangeland, vlogen op eens eenige magere, kleine, half wilde honden op hem af en deze werden op den voet gevolgd door eenige naakte gestalten van een wild voorkomen.

'Onder de Boschnegers aangeland,' dacht Mijland en toen hij zich plotseling omringd zag door die bijna naakte gestalten, die daar eensklaps als schimmen uit de duisternis opdoken, toen kreeg hij, ten gevolge van vermoeienis, honger en opwinding een zonderling weegevoel en de armen uitslaande viel hij voorover tegen den grond en bleef bewusteloos liggen.

XXXII.

Wat Mijland gevreesd had was waar, hij bevond zich onder de Boschnegers. Hij kwam, eerst toen hij uit een lange flauwte bijkwam, tot de kennis daarvan. Want, toen hij de oogen opsloeg, lag hij in een hangmat laag bij den grond en rondom hem stonden de negers zijn ontwaken af te wachten. Het bleek onzen vriend niet, dat de negers iets hadden gedaan om hem bij te helpen, en hij moest wel denken, dat hij van zelf weer tot bewustzijn was gekomen.

Intusschen scheen men hem toch eenigszins menschelijk te willen behandelen, althans toen hij zich een weinig oprichtte, bood men hem aanstonds gekookte rijst te eten en Mijland, die rammelde van den honger, dacht er niet aan te weigeren. Waartoe zou hij de kwelling nog verhoogen, er zou hem toch genoeg gemartel te wachten staan.

Derhalve tastte hij gretig toe en deed zich aan de prachtigste rijst met een stuk vleesch er bij te goed, alsof hij te Paramaribo in een logement was.

Toen de maaltijd geëindigd was, vroeg een der negers, die een opperhoofd scheen te zijn, hem, hoe hij daar kwam. Het scheen namelijk wel, dat niemand zijne aanwezigheid aldaar verklaren kon. Voor een spion kon

men hem niet houden, want niemand, die bekend was met de Surinaamsche wouden, zou hebben kunnen denken, dat een enkel blank soldaat een baantje op zich zou willen nemen, dat hem onvermijdelijk tien kansen van om te komen moest leveren, tegen één om er heelhuids af te komen.

Mijland vertelde openhartig alles, dat hij eene wandeling in de vrije natuur had willen doen en dat hij op die wijze al verder en verder gedwaald was.

- Ja, massera onderofficier, dat is ook geen werk voor een blanke, zeide de neger. Zeg ons maar eens, welke plannen de kolonel heeft.

- Daar weet ik niets van, gaf Mijland ten antwoord.

- Niets? vroeg de neger, terwijl hij Mijland doordringend aankeek.

- Neen, niets, daarvoor moet men officier zijn om dat te weten, en dan zou men er nog niet op kunnen rekenen; want de kolonel is gewoon soms plotseling geheel anders te handelen dan hij zich heeft voorgenomen.

- In alle geval, zeide de neger, zal hij aftrekken.

- Aftrekken? vroeg Mijland verbaasd, waarom?

De neger glimlachte.

- Wij zijn beter ingelicht dan gij, zeide hij. Waarom de kolonel ons met rust zal moeten laten? Wel, omdat hij aan alles gebrek heeft, en in de eerste plaats aan kruit en levensmiddelen. Bovendien zijn uwe soldaten, behalve de negerjagers, die schelmen, te zwak om ons nog langer te vervolgen. Gij Hollanders wordt allen ziek en sterft hier in de bosschen.

Mijland zweeg, hij wilde door nuttelooze tegenspraak deze negers niet plagen of sarren, tot misschien nog

grooter marteling als waartoe zij toch te zijnen opzichte reeds besloten zouden hebben.

- Ik zal u nog meer vertellen, hernam de kapitein der Boschnegers. Morgen vertrekt eene afdeeling, ten einde naar Barbacoea te gaan om krijgs- en levensbenoodigdheden te halen, eene afdeeling van uwe krijgsmacht, en morgen krijgen uwe makkers slechts een half rantsoen voedsel.

Mijland keek hem ongeloovig aan.

- Gij gelooft mij niet? zeide de neger, ik zal u precies zeggen hoeveel er gaan en wie de kapitein is. De afdeeling zal sterk zijn honderd zeesoldaten en dertig negerjagers. Van de ongelukkige slaven spreek ik niet. En de kapitein, die het bevel voeren zal, heet Bolts.

Mijland kon een gebaar van verrassing niet weerhouden.

- Van die afdeeling, voer de kapitein voort, zal geen enkel man Barbacoea bereiken, dat hebben wij gezworen en wij zullen onzen eed houden. Gij weet, dat wij gisteren nacht in den omtrek van Gado Saby zijn geweest en gezegd hebben, dat wij spoedig een groot getal van uwe negerjagers, die laffe schelmen, zullen om hals brengen, en dat zal morgen gebeuren. Morgen, als zij aan het moeras komen, waar wij vroeger eene afdeeling hebben ontvangen, zooals het behoort. Op diezelfde plaats zullen wij andermaal onze handen wasschen in het bloed dier honden. Al onze maatregelen zijn genomen en wij zullen ons woord houden. Wat kunt gij Hollanders ons schelen, als wij slechts die schelmen, die verraders, den hals kunnen afsnijden.

Een gemompel van tevredenheid doorliep de rijen

der negers, wier aantal in de tent hoe langer hoe grooter was geworden.

- En omdat ge ons niet gelooft, omdat ge denkt, dat wij er niet toe in staat zijn, ons woord niet zullen houden, zullen we u het bewijs er van geven, door u mede te nemen. Ge moogt dan zien, hoe den uwen de schrik om het hart zal slaan, hoe wij ze zullen bespringen als de jaguar het hert en dan zult ge getuige zijn van een bloedbad onder de negerjagers, zooals gijlieden dat noemt!

Mijland kreeg als het ware een nevel voor zijne oogen; hij dacht aan Driessen, die wel dezen tocht mede kon maken. En daarna dacht hij aan zijne kameraden, aan al die wakkere mannen, die misschien morgen in eene hinderlaag gelokt, wreedaardig vermoord zouden worden. En bij dat alles de wetenschap te bezitten, dat men gevangen is, dat men niet heen kan ijlen om de arme van niets kwaads bewuste makkers te waarschuwen, voor het naderend gevaar. O! dat was om te vertwijfelen, om wanhopig te worden! Was er dan geen redding mogelijk? Als het hem eens gelukte te ontsnappen? Maar wat gaf hem dat nog? Al ware hij terstond vrij, als een vogel in de lucht, wat kon hij dan nog uitrichten, hij die al zoolang aan het dwalen was geweest, die geen uitweg wist in dezen doolhof van het woud? Neen, er was niets aan te doen.

En tandenknarsend liet Mijland zich in zijn hangmat achterovervallen.

XXXIII.

De kapitein der Boschnegers was heengegaan en de meeste negers waren gaan slapen, op den harden grond der hut of in hangmatten. Ook de andere hutten, waarvan Mijland echter niet heel veel gewaar werd, waren bewoond. Over het algemeen schenen de Boschnegers hier eene groote macht te hebben geconcentreerd. Eerst tegen middernacht bedaarde het rumoer en gepraat, daarbuiten en toen verscheen ook weer de kapitein der Boschnegers. Hij wierp zich in een hangmat en weldra hoorde Mijland hem gerust snorken.

Alleen Mijland lag wakker, klaar wakker te denken. Het was niet zijn eigen hopelooze toestand, maar die zijner kameraden, welke hem zoo wakker hield.

Het was een heerlijke nacht met helder maanlicht. Een breede stroom van licht drong aan alle zijden door de openingen in het bladerendak der Hut en verlichtte daarbuiten elk voorwerp.

Terwijl Mijland daar zoo lag, werd zijne aandacht getrokken door donkere voorwerpen, die af en toe eerst daarbuiten en later ook binnen in de hut rondvlogen. Zij kwamen en gingen, en weldra bemerkte Mijland, dat het vampiers waren.

Hij had van deze bloeddorstige vledermuizen veel

gehoord, maar nog nimmer zelf eene waarneming gedaan. Thans, nu hij begreep, dat zij wellicht met een doel hier binnendrongen, sloeg hij nieuwsgierig hunne bewegingen gade.

De beide schaduwen bewogen zich nu van den eenen hoek van het vertrek naar den anderen, zonder eenig gerucht te maken en behendig de touwen vermijdende, waaraan de hangmatten waren opgehangen.

Dit vliegen of fladderen duurde slechts korte tijd. Allengs begonnen zij zich te bepalen tot het midden van de hut, dat het meest door de maan verlicht werd.

In het midden van die plek sliep de kapitein der Boschnegers. Toen hij ging slapen, had hij een soort van mantel over zijn naakt lichaam geworpen, maar dat kleedingstuk was er afgegleden en nu lag hij met zijne breede borst en bovenlijf geheel ontbloot en voor Mijland duidelijk zichtbaar.

Na slechts eenige minuten boven deze hangmat te hebben rondgevlogen, hielden de twee dieren, om zoo te zeggen, in de lucht stand, door zich met trillende vleugelslagen op hetzelfde punt te houden, vlak boven het slapende opperhoofd, de eene boven diens borst, de andere boven zijn ontbloote voeten, die terzijde uit de hangmat te voorschijn kwamen. Vervolgens begonnen beide, zich met verbazend snelle bewegingen der vleugels in kleine cirkels bewegende, in eene spiraalvormige lijn te dalen.

Een oogenblik later hadden zij zich op den slapenden man neergelaten.

Met afschuw had Mijland die helsche beesten aan het werk gezien en hij kon zijn afgrijzen nauwelijks bedwingen.

Een en al verbazing over hetgeen hij zag, deed hem aan niets denken, dan aan de verrichtingen der vampiers.

Nu echter, nu hij ze daar onbeweeglijk zag zitten, zacht het bloed van den slapende uitzuigend, begon hij er aan te denken den man te wekken.

Maar op het punt dit te doen, sprak een stem in zijn binnenste: ‘Domkop, waarom zoudt ge dat doen? Laat uw vijand al zijn bloed worden afgezogen, en hij zal morgen niet in staat zijn om zijn Boschnegers tegen de uwen aan te voeren!’ Mijland dacht daarover na, maar een oogenblik later mompelde hij: ‘Dat zou toch niets geven, zijn manschappen, die hier vereenigd zijn, zullen ter wille van hun opperhoofd niet achterblijven en de gelegenheid, om den gehaten vijand afbreuk te doen, ongebruikt laten voorbijgaan. Zij zullen een ander in zijn plaats stellen en daarmede is het uit. Ik kom er geen stap verder mede, al gaf de kerel hier voor mijne oogen den laatsten snik.’

En door een onweerstaanbaar gevoel van edelmoedigheid gedreven, stiet Mijland don kapitein aan, tot deze ontwaakte.

De neger keek hem nieuwsgierig aan.

- Vampiers! zeide deze, zij zijn op u neergestreken, ik zag het juist en heb u wakker gemaakt.

De kapitein keek naar de beide schaduwen, die juist de hut verlieten en toen naar zijn borst en teenen.

Op beide plaatsen toonde eene natte, roode plek, dat Mijland de waarheid had gesproken.

De kapitein zeide niets, maar sprong uit zijn hangmat. Bij die beweging zag Mijland, dat het bloed uit een fijn gaatje op zijn borst rijkelijk vloeide en waar hij op den

grond den voet zette, liet hij een bloedig spoor achter.

Hij verdween in een hoek der tent, waar hij het bloed afwaschte en iets aan de wonden deed; toen kwam hij weer terug en zeide tegen Mijland:

- Waarom waarschuwdet gij mij?

- Omdat dat mijn plicht was, zeide Mijland.

- Uw plicht? vroeg de neger; als ge mij niet gewaarschuwd had, was ik morgenochtend dood geweest. Uit de beide kleine wonden, aan de borst en aan de punt van mijn teen zou al mijn bloed zijn weggevloeid. Wie leerde u uwen vijand van het verderf te redden?

- Wie mij dat leerde, mijn eigen geweten, mijn eigen gevoel, zeide Mijland. Elk waarlijk beschaafd mensch zou zoo iets doen.

- Maar ik ben uw vijand.

- De mijne? Volstrekt niet, zei Mijland; gij zijt slechts de vijand van onze regeering en daar ik soldaat ben, doe ik wat ik, toen ik soldaat werd, heb beloofd te zullen doen. Ik vecht tegen u en tegen ieder, die een vijand is van mijp vaderland, maar daarom heb ik geen persoonlijken haat tegen u.

De kapitein keek zijn gevangene met klimmende verbazing aan.

- Ik zou met u willen vechten, zeide hij opeens, liever dan u het hoofd te laten afslaan en dat op een staak te zetten, en toch zou ik ook weer u geen leed willen doen.

Toen vroeg hij plotseling, na eenige oogenblikken in gedachten te hebben gezeten:

- Zijn er meer Hollanders zooals gij?

Mijland moest om het zonderlinge van de vraag lachen.

- Natuurlijk, zeide hij; zeg, kapitein zijn er ook onder uw volk geen goeden en slechten?

De kapitein knikte.

- Waren er meer zoo geweest, hier, zeide hij, ik bedoel vroeger, dan zou veel niet gebeurd zijn.

Toen hij dit gezegd had, sprong hij uit de hangmat, liep naar buiten en deed een schel gefluit hooren.

Op dit signaal kwam alles in het dorp in beweging.

XXXIV.

In een oogwenk was het geheele dorp door het signaal van den kapitein gewekt. Men vernam schreden en de negers betraden de ruimte onder het afdak en daarbuiten.

Allen waren gewapend en allen zagen er uit, alsof zij een feest te gemoet gingen, geen spoor van onwil, geen spoor van traagheid of ontevredenheid.

Mijland begreep, dat het oogenblik om te vertrekken was aangebroken, en zijne bange bezorgdheid keerde weder met vernieuwde kracht terug.

Toch was hij verheugd, dat hij mede mocht gaan en niet tehuis werd gelaten. Wie weet, of er thans nog niet eene gelegenheid kon gevonden worden om zijne makkers, zijne wapenbroeders, te waarschuwen. In ieder geval had hij daarop nu meer kans, dan als men hem tehuis liet.

Binnen zeer korten tijd was alles gereed en verlieten de Boschnegers met Mijland in hun midden het dorp.

De marsch liep bijna door dezelfde streek van de bosschen, welke Mijland gisteren bewandeld had. Tusschenbeide bespeurde hij plekken, die hij niet kende, niet gezien had, maar dan weder bespeurde hij bekende plekjes.

Zwijgend en onvermoeid trok de geheele troep voort, door moerassen, waarvan men de paden moest kennen,

over wankelende boomstammen, die als bruggen dienst deden, totdat men eindelijk aangeroepen werd.

Aan den uitersten zoom van een dicht bosch, aan grasvelden of savanna's grenzende, stond een Boschneger op wacht. In hun eigen taal, waarvan Mijland niets verstond, antwoordde de aankomende troep met het wachtwoord en toen marcheerde men het bosch binnen.

Met een gedempt gejuich werd men door een troep nog talrijker dan de hunne ontvangen en daardoor werd Mijlands vermoeden van den vorigen avond bevestigd, dat het hem toch niets zou gegeven hebben, al ware het opperhoofd aan bloedverlies gestorven of al ware hij zóódanig verzwakt, dat hij zijne manschappen niet kon aanvoeren.

Gedurende ongeveer een half uur slechts hield men rust. De kapiteins der Boschnegers beraadslaagden terwijl met elkaar, en de manschappen, die er reeds waren, lieten zich door de nieuw aangekomenen vertellen, hoe zij aan Mijland kwamen. Het lumineuse idée van den kapitein om den gevangene getuige te doen zijn van de nederlaag der zijnen, van het bloedbad, dat zij hoopten aan te richten onder de negerjagers, deed de meesten schaterlachen van pret. Zij bekeken hem, alsof hij een vreemd dier was en voegden hem allerlei scheldwoorden toe, waarvan ‘laf’ en ‘gemeen’ schering en inslag waren.

Het kostte Mijland groote moeite zijne zelfbeheersching te bewaren. Maar toen ten slotte een groote, stevig gebouwde neger hem voor een laffen hond van een Hollander schold, nog laffer dan de lafste hond, en hem daarbij plotseling in het gelaat spoog, toen was Mijland zichzelf niet meer meester.

Met een sprong als een tijger ontrukte hij zich aan zijne bewakers en gaf den reusachtigen neger een vuistslag in het gelaat, dat hem plotseling het bloed uit den neus stroomde.

Deze deinsde verbaasd achteruit, maar in het volgende oogenblik herstelde hij zich en wilde zich op Mijland werpen, toen deze nog bijtijds gegrepen werd door zijne wachters, die hem tegen de aanranding beschermden.

Plotseling ontstond door dit voorval zoo'n rumoer, dat de kapiteins kwamen toesnellen. Hij, wiens gevangene Mijland was, liet zich inlichten en berispte daarna den neger ernstig.

Ook Mijland vertelde, wat er voorgevallen was, en nog opgewonden van ergernis, riep hij uit, dat, zoo de kerel hem voor laf hield, hij dan maar op moest komen, met de sabel in de vuist zou hij hem wel willen afwachten, als men hem vrij liet.

De toeschouwers vonden dit zoo vermakelijk, dat toen de neger uitriep, dat hij wilde vechten met dezen Hollander, de kapiteins knikten als vonden zij het ook wel eens aardig.

- Goed, zei de kapitein, die Mijland gevangen had genomen, en als de Hollander het wint, zal hij vrij zijn.

- Wat! riepen een paar kapiteins uit.

Maar die uitroep van verbazing werd overstemd door een bulderend lachen, zooals alleen negers kunnen lachen.

‘Vrij!’ 't was al te bespottelijk te denken, dat die afbek den kloeken neger zou kunnen overwinnen.

Toch, ondanks dat gelach, bromden een paar hoofden vrij luide.

Toen zeide Mijlands kapitein.

- Ja, vrij, kameraden, wij zullen hem vrij laten,... als hij Cimbo overwint.

- Goed, goed, klonk het, terwijl men schaterde. De grap was dan ook, volgens hunne meening, alleraardigst en Cimbo, de man in kwestie, lachte het hardst.

- Maar, zeide een voorzichtig kapitein, als ge hem in vrijheid stelt, neem eens aan, dat hij, wat nagenoeg onmogelijk is, Cimbo verslaat, als ge dan dien Hollander in vrijheid stelt, zal hij immers zijne makkers waarschuwen voor deze hinderlaag.

- Wel, om dat te beletten, zeide Mijlands kapitein, zullen wij hem in vrijheid stellen op het oogenblik, dat wij den aanval op de Hollanders beginnen.

Een oorverdoovend gejuich beantwoordde deze onbetaalbare aardigheid. Men proestte het uit en daar negers spoedig vroolijk zijn en ook niet gauw tot bedaren te brengen, duurde deze pret nogal lang.

Mijland had dat alles, tusschen zijne wachten geplaatst en wel bewaard, aangehoord. Wat hem eerst een roekelooze dwaasheid had toegeschenen, kwam hem thans als een uitkomst, als een redding voor. Wel was de neger een Hercules, maar dat deed hem niet vreezen; hij was met zijn sabel goed vertrouwd en hoewel geen athleet, toch stevig gebouwd, gespierd en zeer vlug in zijne bewegingen. Wat het vrijstellen betreft op het oogenblik, dat de aanval der Boschnegers op de zijnen zou plaats hebben, dat vond hij nu juist zoo prettig niet, want hij begreep, dat op dat oogenblik alle Boschnegers op hem zouden schieten, maar het bood hem, ondanks alle bezwaren, toch nog een kans en mocht zijne ontsnapping mislukken en hij den dood vinden onder de wapenen zijner vijanden, welnu, dan stierf hij in ieder geval den eerlijken dood van een soldaat en niet onder allerlei

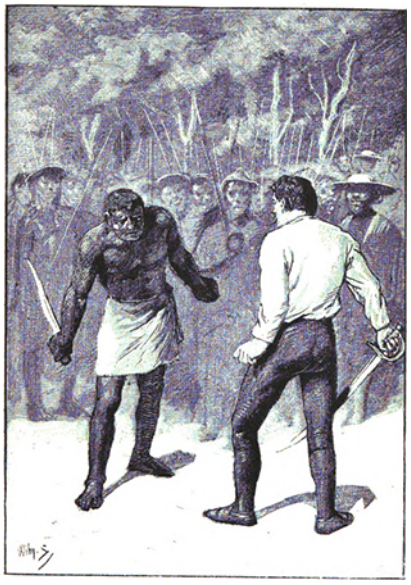

Cimbo had zich ook in positie gezet. Met gebogen bovenlijf de oog en loerend op zijne tegenpartij gevestigd, stond hij daar, als een stier in het strijdperk. (Blz. 186).

martelingen, zooals anders het geval zou zijn geweest.

Men bracht hem zijn sabel en terwijl de negers zich als toeschouwers in een grooten kring schaarden, werden de strijders als door een ondoordringbaren muur ingesloten.

Cimbo zou met zijn mes strijden, een lang puntig wapen met breede stevige greep.

Toen Mijlands vingers het gevest van zijn sabel omklemden, was het alsof hij zich reeds vrij gevoelde. Hij rekte zich even uit, wierp zijn hoed en jas op den grond en was gereed.

Cimbo had zich ook in positie gezet. Met gebogen bovenlijf, de oogen loerend op zijn tegenpartij gevestigd, stond hij daar, als een stier in het strijdperk. Men kon het hem aanzien, hoe hij zich straks met het hoofd vooruit op zijn tegenpartij zou storten, om hem met het lange puntige mes den doodsteek te geven.

Maar ook Mijland hield zijn tegenpartij vast in het oog en toen Cimbo zich plotseling bliksemsnel vooruit stortte, ontweek Mijland even snel den toegedachten steek, door terzijde te springen. Hij draaide slechts even op zijn hielen om en Cimbo stortte hem rakelings voorbij. Op hetzelfde oogenblik echter kreeg deze een houw in den nek, die hem als een blok deed neervallen.

Hij viel, onder eene doodsche stilte van de toeschouwers, en bleef voorover liggen, misschien een minuut, toen viel hij zijdelings om en verfde den grond met zijn bloed.

Die eene slag, met alle kracht der wanhoop aangebracht, was voldoende geweest. Mijland had, de wervelkolom verbrijzelend, hem het hoofd half afgehouwen.

Er heerschte bij deze snelle beslissing van het tweegevecht zoo'n verbijstering onder de Boschnegers, dat de stilte bleef voortduren. In het volgende oogenblik echter zouden zij zich waarschijnlijk op Mijland hebben gestort en den dood van hunnen makker gewroken hebben, ondanks hun belofte, als niet opeens een man op het tooneel van den strijd ware verschenen, die hun driftig eenige woorden toeriep.

- De Hollanders, de Hollanders! klonk het en terstond snelde hij terug.

Dit woord werkte als een electrische stroom. De menigte dacht niet meer aan den gevallen makker, niet meer aan den Hollander, die hunnen kameraad smadelijk had gedood, de gemeenschappelijke vijand was daar en onder het uitstooten van woeste kreten, snelden allen heen, zoo vlug hunne voeten hen dragen konden.

Mijland bedacht zich niet lang; hij week een weinig terzijde en vloog voort.

XXV.

Wij moeten thans terugkeeren tot Gado Saby en wel voornamelijk tot Driessen.

Den dag na de inneming en denzelfden dag, dat Mijland zoo onvoorzichtig het bosch indwaalde, ontving Driessen het bevel van den kolonel om zich met zijne negerjagers gereed te maken en zich ten spoedigste naar Barbacoea te begeven met het detachement van kapitein Bolts. Daar de kolonel tot de ontdekking was gekomen, dat hij, hoewel Gado Saby was ingenomen, nochtans in een leelijk wespennest zat, wenschte hij in de eerste plaats te zorgen voor aanvulling van de levensmiddelen en de ammunitie, die beide nagenoeg geheel verbruikt waren. Daartoe moest kapitein Bolts naar het hoofdkwartier vertrekken, hetgeen met het oog op de rondzwervende en nog volstrekt niet vernietigde Boschnegers niet zonder gevaar was. Vandaar dan ook, dat de kolonel een honderdtal van de beste zeesoldaten en een dertigtal negerjagers commandeerde.

Driessen, die met genoegen dit kleine uitstapje begroette, zou voor zijn vertrek nog gaarne van Mijland afscheid hebben genomen, maar tot zijn spijt was deze nergens te vinden. Een paar onderofficieren meenden hem te hebben hooren spreken, van een wandeling te willen maken,

en toen Driessen aan de buiten Gado Saby staande schildwachten naar Mijland vroeg, kreeg hij ten slotte van den eene ten antwoord, dat hij sergeant Mijland het bosch had zien ingaan.

Eenigszins verdrietig gestemd, ging Driessen heen. Het speet hem zeer, dat hij geen afscheid van Mijland kon nemen.

Intusschen, dienst ging voor, en welgemoed toog de commandant van de negerjagers op weg. De tocht liep langs denzelfden weg, welken men gekomen was, toen men naar Gado Saby kwam. Men bivakeerde des nachts in de in allerijl opgeslagen hutten en brak bij het krieken van den dag weer op.

Het was nog zeer vroeg, toen men het moeras bereikte, waar kapitein Meyland indertijd zoo'n hinderlaag gelegd was, en waar men de verbleekte beenderen van de gesneuvelden had gevonden.

Geen wonder, dat de meeste soldaten en negerjagers in geen erg vroolijke stemming verkeerden, toen zij dat moeras overtrokken. Een diepe stilte heerschte allerwegen, ja, eene stilte, die beklemmend werkte op alles. Het was dan ook heel zonderling, dat men geen vogel, geen aap, geen enkel dier zag of hoorde.

Misschien kregen sommige een bang voorgevoel, misschien ook niet, maar toen de soldaten op het punt waren weer vasten voet te krijgen, vernamen allen op eens een krijgsgeschreeuw, dat klonk alsof het uit duizend kelen kwam en op hetzelfde oogenblik kraakte een moorddadig salvo.

- Verraad! riep Driessen, jagers, sluit aan en opgepast! Vuur!

Het salvo werd onmiddellijk weder uit het bosch beantwoord en toen sprongen opeens een overstelpend aantal Boschnegers uit het groen te voorschijn en vielen, als een troep losgelaten duivels, op de negerjagers aan.

De zeesoldaten van kapitein Bolts, van verbazing nog geen schot gelost hebbend, sloten zich snel aaneen en keken toen verwonderd rond, hoe de Boschnegers allen op de negerjagers aanvielen. Woeste kreten, alsof de hel was losgebroken, weerklonken door de bosschen en tusschen den rook der musketten zag men de gestalten der Boschnegers als bezetenen rondspringen. Maar zonderling genoeg deden zij, alsof de zeesoldaten niet voor hen bestonden. Een kleine afdeeling loste schoten op hen, maar toen kapitein Bolts begon terug te trekken, lieten zij hem haast ongehinderd gaan.

Driessen vocht als een wanhopende. Het was duidelijk, dat de Boschnegers het uitsluitend op de negerjagers gemunt hadden en dat bracht Driessen het gebeurde in gedachte van twee nachten terug, toen de vijand had gezegd, dat hij weldra zijn slag zou slaan.

In het hachelijkste van den strijd hoorde Driessen op eens een stem, die boven het rumoer van het gevecht uitklonk: ‘Hoera Driessen, hier ben ik!’ En voor de verbaasde oogen van onzen commandant verscheen op eens Mijland.

Het was dezen, zooals wij weten, bij het alarm gelukt ter zijde af het bosch in te sluipen en zoodra hij aan het rumoer van den strijd de richting kende, waarin hij moest gaan, was hij op het moeras afgegaan.

Met een paar in der haast gezegde woorden bracht hij Driessen op de hoogte, dat de Boschnegers zeer

sterk waren en dat het 't beste was onverwijld terug te trekken.

Onderwijl had kapitein Bolts na eerst een eindje te zijn teruggetrokken, zijn soldaten snel doen uitzwermen en trok nu al vurend op de Boschnegers aan. Op deze wijze ondersteund, gelukte het Driessen zich met zijn troep los te wikkelen uit de hem als het ware overstelpende Boschnegers. Met de hevigste woede werd echter de strijd gevoerd en ook de terugtocht geschiedde slechts schrede voor schrede. Boschnegers noch negerjagers wilde elkander loslaten, maar het getal der eersten groeide gestadig aan, terwijl dat der laatsten snel afnam. Reeds lagen er verscheidenen dood uitgestrekt op den grond en verfden groote plassen bloed het moeras, eer het kapitein Bolts gelukte het overschot der negerjagers onder de zijnen op te nemen en terug te trekken. En het was slechts aan de kloeke houding der zijnen te wijten, dat de Boschnegers het ten slotte opgaven.

Onder luid hoorngeschal deden zij een laatsten aanval en toen trokken zij terug in de bosschen.

De Boschnegers hadden hun woord gehouden. Geen enkele soldaat kwam te Barbacoea aan, want het geheele detachement was gedwongen weer naar Gado Saby terug te gaan en onder de negerjagers hadden zij een bloedbad aangericht, dat dezen lang zou heugen.

Besluit.

In deze omstandigheden zag Fourgeoud in, dat het hem onmogelijk was den veldtocht voort te zetten. Van alle zijden bijna ingesloten, voortdurend verontrust door een even bloeddorstigen als volhardenden vijand, moest het, nu men zonder ammunitie was, op een volslagen ondergang uitloopen. Dáár blijven ware krankzinnigheid geweest, en zoo trok Fourgeoud terug met de woede in het hart.

Toch had men den vijand door de inneming en verwoesting van Gado Saby een zwaren slag toegebracht. Eenmaal uit hun hoofdkwartier verdreven, keerden zij niet weer daarin terug en als gevolg van de geleden verliezen en de hardnekkige vervolging van Fourgeoud, trokken zij nog dieper de bosschen in en bevrijdden daardoor de planters van hunne tegenwoordigheid. Al had men hen niet vernietigd, men had toch veel verademing aangebracht.

Den 26sten had het legertje de algemeene verzamelplaats bereikt en langzamerhand werd het in verschillende afdeelingen teruggevoerd. Een deel ging naar de hoofdstad en niet lang daarna kreeg Fourgeoud uit Nederland bevel om met zijne troepen terug te keeren.

Mijland nam slechts noode afscheid van Driessen en toen de eerste scheep ging naar Holland, trok de andere, na een kort verblijf in de hoofdstad, weder naar een post in het binnenland, waar wij den commandant van de negerjagers nog wel eens zullen opzoeken.